

ANALIZA:

Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

Supported by

EUROPEAN
ENDOWMENT FOR DEMOCRACY

Ova Analiza je izrađena u okviru projekta "Građanski nadzor lokalne vlasti u Čačku" koji je podržan od strane Evropske zadužbine za demokratiju. Stavovi izneti u ovom dokumentu nužno ne izražavaju stavove donatora i isključiva su odgovornost autora.

SADRŽAJ:

1. UVODNE NAPOMENE.....	2
2. METODOLOŠKI OKVIR.....	3
3. ZAŠTO ISPITIVATI PERCEPCIJU GRAĐANA O KORUPTIVNIM POJAVAMA?	4
4. KORUPCIJA NA LOKALNOM NIVOU	6
4.1 ZAKONSKA REGULATIVA NA LOKALNOM NIVOU	7
5. ORIJENTACIONA ISTRAŽIVANJA	8
5.1. PERCEPCIJA ŽENA SA INVALIDITETOM O KORUPCIJI NA LOKALNOM NIVOU	8
5.2 PERCEPCIJA PROSVETNIH RADNIKA O KORUPCIJI NA LOKALNOM NIVOU	18
5.3. PERCEPCIJA MEDIJSKIH RADNIKA/CA O KORUPCIJI NA LOKALNOM NIVOU.....	30
5.4. ONLINE ANKETA: PERCEPCIJA GRAĐANA/KI O KORUPCIJI NA LOKALNOM NIVOU	42
5.5. ONLINE ANKETA NA PORTALU WWW.CEMAFORUM.RS.....	57
6. ULOGA PRAVOSUĐA U BORBI PROTIV KORUPCIJE.....	59
7. ČAČAK – GRAD BEZ ANTIKORUPTIVNIH MEHANIZAMA	60
8. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	62
9. PRILOZI.....	63

1. UVODNE NAPOMENE

Analiza „Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici” izrađena je u okviru projekta „GRAĐANSKI NADZOR LOKALNE VLASTI U ČAČKU” koji uz finansijsku podršku Evropske zadužbine za demokratiju (European Endowment for Democracy) realizuje Centar za monitoring i aktivizam – Cema iz Čačka. Cilj ovog projekta je pokretanje inicijative za uspostavljanje antikoruptivnih mehanizama u gradu Čačku što podrazumeva izradu Lokalnog antikorupcijskog plana po Modelu Agencije za borbu protiv korupcije RS, kao i formiranje tela za praćenje implementacije usvojenog dokumenta. Realizacija ove inicijative je započela 01. avgusta, 2019. i trajeće dve godine.

Kontekst inicijative

Korupcija je i dalje jedan od glavnih problema u srpskom društvu, posebno na lokalnom nivou. U Izveštaju Evropske Komisije o napretku Srbije za 2019. godinu navedeno je: „Sve u svemu, korupcija je rasprostranjena u mnogim oblastima i dalje izaziva zabrinutost.”

I pored toga što se neki zakoni usvajaju „ne postoji merljiv uticaj reformi sprečavanja korupcije”. Učešće građana u borbi protiv korupcije je sporadično i nije postignut napredak, a situacija je još gora u lokalnim zajednicama, daleko od šire javnosti i međunarodnih aktera. Hrabri pojedinci koji izveštavaju o slučajevima korupcije su retki, a često su predmet pretnji i ucena. Iako je rok za osnivanje Lokalnih antikorupcijskih foruma (LAF) u lokalnim samoupravama bio 30. jun, 2017. godine, grad Čačak do kraja 2019. godine nije započeo proceduru.

Rezime inicijative

Evropska zadužbina za demokratiju je podržala ovu inicijativu čiji je cilj pojačan kontinuirani građanski nadzor nad organima lokalne vlasti u gradu Čačku, sa fokusom na koruptivne pojave. Na ovaj način bi se izvršio pritisak na lokalne vlasti i javne službenike da rade na odgovoran i transparentan način, poštujući demokratske vrednosti. Da bi se to postiglo, inicijativa uključuje stalno praćenje i podizanje svesti građana putem analiza, javnih rasprava i kampanja lokalnih medija, kao i inicijative za uvođenje dobrih demokratskih praksi u lokalnoj upravi. Glavni fokus je na sprečavanju koruptivnih pojava, nadgledanju javne potrošnje uz mogućnost da se reaguje na sve potencijalne slučajeve zloupotrebe vlasti.

Centar za monitoring i aktivizam – CEMA, je takođe, osnovao medij civilnog društva www.cemaforum.rs, koji će ubuduće informisati građane o temama koje su manje zastupljene u lokalnim komercijalnim medijima, jer samo mali broj tih medija ima nezavisnu uređivačku politiku.

Ključne aktivnosti

Ključne aktivnosti predviđene u okviru ove inicijative su:

- Monitoring i podizanje svesti građana,
- Organizovanje javnih tribina i kampanja lokalnih medija,
- Iniciranje osnivanja Lokalnog antikorupcijskog foruma,
- Osnivanje i razvoj medija civilnog.

Istraživački tim

2. METODOLOŠKI OKVIR

Polazeći od činjenice da država daje legalni okvir borbi protiv korupcije, a legitimitet joj borbi društvo, formulisaćemo metodološki okvir našeg istraživanja. **Analiza** će biti podjeljena na dva dela.

Prvi deo Analize je deskriptivne prirode i ima za cilj da definiše pojavne oblike korupcije na lokalnom nivou, specifičnosti korupcije sa posebnim naglaskom na najzastupljenije koruptivne oblasti na lokalnom nivou. U tu svrhu, kao važnim izvorom podataka služićemo se postojećim pravnim i drugim dokumentima, propisima i zakonima, kao i istraživanjima, empirijskim analizama, izveštajima i dokumentima nastalim iz projekata koje su sprovele međunarodne organizacije i organizacije civilnog društva, a koje se bave korupcijom na lokalnom nivou i lokalnim politikama u oblasti sprečavanja i borbe protiv korupcije.

U drugom, **empirijskom delu Analize**, potrebno je pre svega dati procenu posvećenosti odgovarajućih institucija u borbi protiv korupcije na lokalnom nivou i efikasnom sprovođenju zakonskog okvira. Pošto smo u prvom delu **Analize** definisali predmet našeg istraživanja, fokusiraćemo se na prikupljanje, obradu i sintetizovanje odgovora na postavljena istraživačka pitanja:

1. Gde građani najviše prepoznaju koruptivne pojave u lokalnim sredinama?

Jedan od najefikasnijih metoda za prikupljanje podataka koji bi trebalo da pruži odgovor na dato pitanje jeste anketiranje građana Čačka. Anketa je koncipirana tako da se iz nje dobiju informacije o percepciji korupcije na ovom području, konkretnije, da se dobiju odgovori na pitanja: kakav je stav građana po pitanju korupcije, koliko je njihovo poverenje u određene organe i institucije lokalne samouprave, da li su imali priliku da učestvuju u korupciji, da li bi učestvovali u korupciji i sl. Na ovaj način dolazimo do informacija o stanju javnog mnjenja u lokalnoj zajednici, koje nam će koristiti za određivanje i formulisanje konkretnih preventivnih mera.

2. U kojoj meri su organi lokalnih samouprava transparentni u svom radu?

Transparentnost u radu je od krucijalnog značaja za sprečavanje korupcije i kvalitetniju, a samim tim i bolju saradnju lokalne vlasti i njihovih građana, odnosno pospešivanja građanskog aktivizma. Na koji način su građani/ke informisani o radu organa lokalne samouprave, da li su im dostupne sve odluke i druga pravna akta utvrdićemo na osnovu dobijenih rezultata, kako iz orijentacionih istraživanja, tako i online ankete.

3. Koje su to mere i radnje koje bi ciljane opštine trebalo da sprovedu u cilju suzbijanja korupcije u lokalnim sredinama?

Pošto smo utvrdili kakva je percepcija građana u lokalnim samoupravama po pitanju korupcije, odnosno u kojim je to oblastima društvenog života korupcija najprisutnija, utvrdićemo i koliko su organi lokalne samouprave posvećeni borbi protiv korupcije. Postojanje antikoruptivnih mehanizama na nivou lokalne samouprave su prioriteti u sprečavanju ove pojave.

Da zaključimo, metodologija je koncipirana tako da upozna građane sa posledicama, zakonskim rešenjima, postojećim mehanizmima za suprotstavljanje korupciji, kao i predočavanju rezultata obavljenog istraživanja o stanju i razvijenosti korupcije u njihovoj zajednici, usmeravanje i motivisanje građana, naročito mlade populacije, za angažovanje u suprotstavljanju korupciji.

3. ZAŠTO ISPITIVATI PERCEPCIJU GRAĐANA O KORUPTIVNIM POJAVAMA?

Istraživanja na nacionalnom nivou

Poslednje sprovedeno istraživanje percepcije građana o borbi protiv korupcije, koje je za potrebe USAID projekta za odgovornu vlast sproveo je CESID doo u oktobru i novembru 2018. godine. Istraživanje je značajno, pre svega zbog toga što u dužem vremenskom periodu nisu vršena slična istraživanja (nakon 2015. godine). Istraživana je percepcija, ali je zanimljivo napomenuti da odgovori na pojedina pitanja ukazuju, kako na aktuelne oblike korupcije, tako i na razloge za njenu raširenost.¹

Građani Srbije su u navedenom istraživanju ocenili da postoji visoka rasprostranjenost korupcije, gde više od polovine ispitanika (57%) smatra da je ona raširena u velikoj ili veoma velikoj meri. Onih koji smatraju da je ima malo je svega 8%. Iako bi ovi rezultati trebalo da budu alarm državnim organima, nažalost borba protiv korupcije je posle 2014. znatno izgubila na značaju, a na potrebu ovih aktivnosti više podsećaju predstavnici međunarodnih organizacija, EU i civilni sektor, nego donosioci odluka na nacionalnom nivou. Stoga nas i ne čudi da su sve institucije koje imaju ovlašćenja u borbi protiv korupcije slabo ocenjene za svoja postignuća, a “najlošije” su prošli sudovi i tužilaštvo, sa prosečnom ocenom ispod 2. Zabrinjavajuća je i činjenica da relativno mali broj građana uopšte prepoznaje da pojedine institucije imaju ovlašćenja za borbu protiv korupcije.²

Građani korupciju najviše prepoznaju u zdravstvu sa 23%, pa u sudovima sa 13%, a mnogo manje u ostalim sektorima i među funkcionerima. Vrlo su korisni nalazi u vezi sa vrstom korupcije koja je najzastupljenija. Građani ističu u prvi plan dva vida „nenovčane“ korupcije, to jest nepotizam radi zapošljavanja i bržeg obavljanja poslova sa ukupno 45%. S druge strane, razni oblici podmićivanja su zastupljeni sa 21%, ali samo za slučajeve kada se novac, poklon ili usluga daje za nešto što službenik i inače mora da uradi. Građani pozitivno ocenjuju razne vidove borbe protiv korupcije, pri čemu su za nijansu više skloni strožijem kažnjavanju i pojačanoj zaštiti uzbunjivača u odnosu na

¹Percepcija građana Srbije i pokazatelji neuspešnosti antikorupcijskih reformi: informator o poglavljima 23 i 24, REUFORMATOR, broj 14/2018., dostupno preko: http://www.preugovor.org/upload/document/reuformator_14.pdf, (Datum pristupa: 11.09.2019. godine).

² Ibid, str. 2-6.

preventivne mere. Ovi odgovori su u skladu sa ranijim istraživanjima i ukazuju više na nezadovoljstvo situacijom u kojoj **krivci ostaju nekažnjeni** nego što umanjuju značaj prevencije.³

U istraživanju Globalnog barometra korupcije 2015/16, Transparentnost Srbija je predstavila rezultate za našu zemlju koji su poražavajući.⁴ Navodi se da se u Srbiji godišnje dogodi **najmanje 374.000 neotkrivenih slučajeva podmićivanja** radi dobijanja usluga javnog sektora ili zaštite od kažnjavanja, dok se zbog primanja i davanja mita podnese 220 krivičnih prijava, a za zloupotrebu službenog položaja oko 3.000, što je **stotinu puta manje** od broja slučajeva sitne korupcije na koje ukazuje ovo istraživanje. Ovi nalazi potvrđuju da prioritet za Srbiju i dalje mora da bude **otkrivanje većeg broja slučajeva** korupcije.

Istraživanje neposrednog iskustva građana sa korupcijom (slučajevi kada su građani dali mito, takozvana „sitna korupcija“) bilo je fokusirano na osam sektora (odnosno institucija): saobraćajna policija, javno zdravstvo, obrazovni sistem, sudovi – građanske parnice, javne službe koje izdaju službene isprave (npr. pasoš, izvodi iz službenih evidencija, uknjiženje), službe nadležne za naknade za nezaposlene i za druge naknade u okviru socijalnog osiguranja. Ukupno je 68% ispitanika imalo kontakt sa nekom od posmatranih institucija, a od tog broja **22%** njih (ili članova domaćinstva) je **dalo mito makar jednom**.

Manje od 1% krivičnih dela korupcije ikada bude prijavljeno.

Najviše slučajeva podmićivanja je registrovano u odnosu na saobraćajnu policiju i zdravstvene službe. Čak 31% ispitanika onih koji su imali posla sa saobraćajnom policijom tvrdi da su platili mito. Zdravstvo i razne službe koje izdaju dozvole i odobrenja slede sa 14 i 12% podmićivanja. Građani smatraju da je borba protiv korupcije bitnija nego što to čine političari na vlasti, pa je i svrstavaju među tri najvažnija zadatka za Vladu.⁵

Većina sprovedenih istraživanja navodi da se u aktuelnim percepcijama građana lokalna vlast, policija i carina nalazi na trećem mestu kao najmanje kredibilne institucije.⁶ Međutim, za razliku od republičkog nivoa koji je u fokusu interesa javnosti, gradski i opštinski nivoi još nisu u punoj meri dospeli u žižu interesovanja kada je u pitanju borba protiv korupcije. Takvo stanje stvari umnogome otežava i činjenica da je u malim mestima, koja su daleko od interesa medija i gde svako svakog poznaje, borba protiv ove društveno negativne pojave daleko teža. Međutim, u ovakvoj sredini korupciju je mnogo lakše i uočiti. Tome idu u prilog i rezultati našeg istraživanja koji su sadržani u ovom dokumentu.

³Istraživanje CESID- a je dostupno preko:

http://www.mc.rs/upload/events/2018/decembar/CeSID_%20USAID_GAI_prezentacija_111218_SR.pdf. (Datum pristupa: 04.10.2019. godine).

⁴ Istraživanje, na reprezentativnom uzorku, o rasprostranjenosti korupcije u pojedinim oblastim, koje je sproveo Transparentnost Srbija je dostupno preko: <http://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/istraivanja-o-korupciji/globalni-barometar-korupcije-gcb>. (Datum pristupa: 15.10.2019. godine).

⁵ Prezentacija sa grafičkim prikazom nalaza dostupna je na sajtu Transparentnosti Srbija na stranici Istraživanja o korupciji / GCB <http://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/istraivanja-o-korupciji/globalni-barometar-korupcije-gcb>. (Datum pristupa: 15.10.2019.godine).

⁶ Detaljnije videti Izveštaj Istraživačko analitičkog centra ARGUMENT iz Beograda u saradnji sa Misijom OEBS-a u Srbiji i Crnoj Gori čija je svrha analiza postojećeg stanja unutar profesionalnih udruženja posmatranih profesija i sociološko-pravna analiza njihovih kodeksa profesionalne etike, dostupno preko: https://pistaljka.rs/public/fck_files/file/izvestaji/Knjiga%20-%20Profesija%20i%20korupcija.pdf, str.14.

4. KORUPCIJA NA LOKALNOM NIVOU

Karakter lokalne zajednice značajno određuje specifičnosti korupcije na lokalnom nivou. Naime, u lokalnoj zajednici postoje i deluju svi neophodni činioci za pojavu i širenje korupcije, počevši od društveno ekonomske i političke situacije, preko nefunkcionisanja mehanizma socijalne kontrole do krize moralnog sistema vrednosti. U takvoj sredini korupcija postaje sastavni deo svakodnevnog života, tj. prihvata se kao nešto što je uobičajeno i što se ne mora skrivati.⁷

Problemi korupcije na lokalnom nivou umnogome se poklapaju sa problemima koji postoje i na nacionalnom nivou a delom su i specifični za ovaj oblik organizacije vlasti. Ono što lokalni nivo razlikuje su: "relativno slabi kapaciteti organa vlasti, institucionalni okvir – neke lokalne samouprave još uvek nisu uspostavile ni kontrolne mehanizme koji su zakonom obavezni (npr. budžetska inspekcija i revizija), kao ni tela koja bi pomogla borbi protiv korupcije, a koja su opcionog karaktera (Lokalni antikorupcijski plan, Lokalni antikorupcijski forum, Zaštitnik građana, telo za praćenje primene Etičkog kodeksa funkcionera lokalne vlasti). Sledeća specifična slabost ogleđa se u nedovoljno uređenom sistemu zapošljavanja i statusa lokalnih službenika (npr. nepostojanje delotvornih pravila o sukobu interesa). Najzad, kao veliki problem na lokalnom nivou može se navesti i zavisnost od centralnih organa vlasti usled čega dolazi do pojedinih vidova političke korupcije".⁸

Korupcija na lokalnom nivou nedvosmisleno je pokazala da je nastala kao posledica velikog raskoraka između objavljenog prava i njegove empirijske primene. Međutim, i tu se naišlo na problem, jer dati zakoni su se donosili ili zbog pritiska EU zvaničnika od kojih zavisi naše približavanje EU ili pritiska javnosti. Tako je primera radi, pritisak javnosti, a naročito medija, doveo je do usvajanja neophodne zakonske regulative (Zakon o zaštiti uzbunjivača), koja bi omogućila temelj borbi protiv korupcije. Do sada su se u toj borbi najbolje i pokazali sami građani. Oni koji su prijavili korupciju zato što im je to savest nalagala. Teška iskustva pojedinaca koji su pokušali da ukažu na te probleme, kao i posledice koje su ih nakon toga sustigle, sprečavaju sve ostale koji bi mogli da "progovore" o bahatosti lokalnih moćnika.

U prilog tome, trebalo bi vršiti pritisak da sudski slučajevi korupcije moraju da budu procesuirani do kraja uz postojanje oštrih kaznenih mera. Kako Srbija bude napredovala ka EU, sve više će se

⁷ Aleksandar R. Ivanovic, (2009). Prevencija korupcije u lokalnoj zajednici, treća naučna konferencija sa međunarodnim ucescem – Korupcija i pranje novca (uzroci, otkrivanje, sprecavanje), Internacionalna asocijacija kriminalista, str. 139-150. Sarajevo (BIH), dostupno preko: https://www.academia.edu/3205399/PREVENCIJA_KORUPCIJE_U_LOKALNOJ_ZAJEDNICI_THE_PREVENTION_OF_CORRUPTION_IN_THE_LOCAL_COMMUNITY, str. 146.

"Analiza uzroka i pojava oblika korupcije na lokalnom nivou", Agencija za borbu protiv korupcije, april 2013, str. 3-6, dostupno preko: <http://www.acas.rs/wp-content/uploads/2012/06/Analiza-uzroka-i-pojavnih-oblika-korupcije-na-lokalnom-nivou.pdf>.

⁸ Metodologija za utvrđivanje indeksa odgovornosti, transparentnosti i proverljivosti na lokalnom nivou, Priručnik za gradove i opštine, Stalna konferencija gradova i opština, Savez gradova i opština Srbije, Beograd, dostupno preko: <http://www.skgo.org/upload/files/Methodologija.pdf>, str 10.

postavljati i pitanje transparentnosti javnih nabavki, kao posebno osetljive oblasti kada je u pitanju korupcija.⁹

Uobičajena praksa je da se kod nas najčešće verbalno vodi borba protiv korupcije. Ali trebalo bi naglasiti da borba protiv korupcije ne zavisi samo od spremnosti za javnu osudu korupcije već i od političke volje, kako na državnom, tako i na nivou svake pojedinačne lokalne samouprave.

4.1 ZAKONSKA REGULATIVA NA LOKALNOM NIVOU

Pravni okvir za borbu protiv korupcije u Srbiji čini članstvo u međunarodnim organizacijama. Uspostavljanjem pravnog, a time i institucionalnog okvira, država se opredelila za izradu Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije i Akcionog plana, koji bi trebalo da obezbedi njenu primenu. U prilog navedenom, usvajanjem Zakona o zaštiti uzbunjivača („Sl. glasnik RS“, br. 128/2014) donesen je osnovni paket antikorupcijske regulative primenljiv na lokalnom nivou. Ovaj paket, pored navedenog zakona čine još i: Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja („Sl. glasnik RS“, br. 120/2004, 54/2007, 104/2009 i 36/2010), Zakon o rešavanju sukoba interesa (2004), Zakon o državnoj revizorskoj instituciji („Sl. glasnik RS“, br. 101/2005, 54/2007 i 36/2010), Zakon o agenciji za borbu protiv korupcije („Sl. glasnik RS“, br.78/2008, 53/2010, 66/2011-odluka US, 67/2013- odluka US i 8/15- odluka US), Zakon o finansiranju političkih aktivnosti („Sl. glasnik RS“, br.43/2011 i 123/2014), Zakon o javnim nabavkama („Sl. glasnik RS“, br.124/2012, 14/2015 i 68/2015). Ove zakonske regulative su dopunjene i nizom drugih zakonskih i podzakonskih akata.¹⁰ Pored navedenog Republika Srbija je ratifikovala i ključne međunarodne konvencije¹¹, čime je pokazala da je spremna da primeni međunarodne pravne standarde i regulative u domaće zakonodavstvo. Uprkos tome, slažemo se sa mišljenjima koja ističu da postojeće antikorupcijsko zakonodavstvo nije dalo željene rezultate na lokalnom nivou vlasti.

U prilog tome govori i činjenica da Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije u Republici Srbiji (2013 – 2018), prepoznaje navedeni problem odsustva primene antikorupcijske politike na nivou lokalne samouprave. Političke aktivnosti, Javne finansije, Privatizacija i javno-privatno partnerstvo, Pravosuđe, Policija, Prostorno planiranje i izgradnja, Zdravstvo, Obrazovanje i

⁹ Detaljnije videti : Konferencija o podsticaju antikorupcijskim merama na lokalnom nivou - Politička volja važna u borbi protiv korupcije, dostupno preko: <http://www.skgo.org/reports/details/1092>.

¹⁰ Detaljnije pogledati: Vanesa Belkić, (decembar 2015 - februar 2016). Lokalno akciono planiranje u oblasti borbe protiv korupcije, str. 2, dostupno preko: <http://www.centrir.org/downloads/documents/april2016/2004/LAP.pdf>

O svakom od navedenih zakona možete detaljnije pročitati u: Nemanja Nenadić, (2011). Zakonodavni okvir za borbu protiv korupcije, str. 48-55, dostupno preko: <http://www.nadzor.org.rs/dosije%20korupcija/Nemanja%20Nenadic%20-%20Zakonodavni%20okvir%20za%20borbu%20protiv%20korupcije%20u%20Srbiji.pdf>.

¹¹ Ovde možemo nabrojati: Krivičnopravnu konvenciju o korupciji Saveta Evrope i njegovog Dodatnog protokola, Konvenciju UN za borbu protiv korupcije, Građanskopravnu konvenciju o korupciji Saveta Evrope i Konvenciju o dostupnosti informacija.

sport i Mediji su definisani kao prioritetne oblasti borbe protiv korupcije, a predviđa se i „usvajanje pokrajinskih i lokalnih akcionih planova za borbu protiv korupcije čije sprovođenje nadziru stalna radna tela pokrajinskih, odnosno lokalnih skupština“¹².

Participacija građana u kontroli rada opštinskih organa u Srbiji je i dalje na nezadovoljavajućem nivou. Nepravilnosti u raspodeli budžetskih sredstava, korupcija i nepoštovanje tenderskih procedura u javnim nabavkama, kao i nesposobnost u određivanju prioriteta u razvoju lokalnih sredina - najčešće su praćeni nezainteresovanošću građana i njihovim niskim nivoom poznavanja rada lokalne samouprave. Za početak prioritet bi svakako trebalo da bude veća angažovanost civilnog sektora, pritisak medija i građanski aktivizam usmeren ka usvajanju Lokalnih akcionih planova za borbu protiv korupcije. Centar za monitoring i aktivizam je prepoznao svoju ulogu i u tom smislu pokrenuo inicijativu za uspostavljanje antikoruptivnih mehanizama u gradu Čačku.

5. ORIJENTACIONA ISTRAŽIVANJA

5.1. PERCEPCIJA ŽENA SA INVALIDITETOM O KORUPCIJI NA LOKALNOM NIVOU

Metodološki posmatrano, istraživanja javnog mnjenja najčešće se sprovode putem terenskih anketa, koje sadrže pitanja poverenja ispitanika u institucije, procene stepena prisutnosti korupcije u određenim oblastima društva, stavove o stanju korupcije, akterima, uzrocima, posledicama, ali i mogućnostima i ciljevima borbe protiv korupcije. Ispituju se i iskustva participacije u korupciji. Pored republičkog nivoa, ispitivanja stavova o stanju korupcije vršena su na nivou jednog ili više gradova (regiona). U orijentacionim istraživanjima ciljne grupe su predstavnici nekog **segmenta društva ili podsistema u državnoj organizaciji** (zdravstvo, obrazovanje, policija, pravosuđe, carina i sl.), kako bi se videli stavovi zaposlenih ili/i klijenata institucija o stanju korupcije i pretpostavkama za borbu protiv korupcije. Poslednjih godina primetan je porast istraživanja o stanju korupcije u oblasti obrazovanja i zdravstva.¹³ U gradu Čačku, na osnovu saznanja autorki projekta, nikada do sada nije rađeno istraživanje percepcije građana/ki o koruptivnim pojavama u njihovoj lokalnoj sredini, ako izuzmemo analizu „KORUPCIJA U LOKALNIM SREDINAMA (ZAPADNA SRBIJA)” izrađenu u okviru projekta „(ANTI)KORUPCIJA U LOKALNIM SREDINAMA”, koji je, uz finansijsku podršku Fonda za otvoreno društvo, Srbija, realizovao „Media Team Leader CK”, Čačak,

¹² 3.1 Političke aktivnosti, odeljak 3.1.5

Takođe o Lokalnim akcionim planovima za borbu protiv korupcije detaljnije videti: Vanesa Belkić, (decembar 2015 - februar 2016). Lokalno akciono planiranje u oblasti borbe protiv korupcije, op.cit.

¹³ Detaljnije videti: „Borba protiv korupcije u Srbiji - alternativni izveštaj”, Biro za društvena istraživanja – BIRODI, Zoran Gavrilović, Jelena Milunović, Pavle Dimitrijević, Snežana Đapić, Fiducia 011 d.o.o., Beograd, 2013.

uz medijsku podršku Informativnog portala zapadne Srbije Objektivno1 i istraživačku podršku NVO „Centar za monitoring i aktivizam – CEMA”, Čačak.¹⁴ Rezultati istraživanja o stavovima građana/ki o ovim pitanjima mogu poslužiti kao putokaz o pravcu u kom buduće reformske antikoruptivne politike bi trebalo da se kreću.

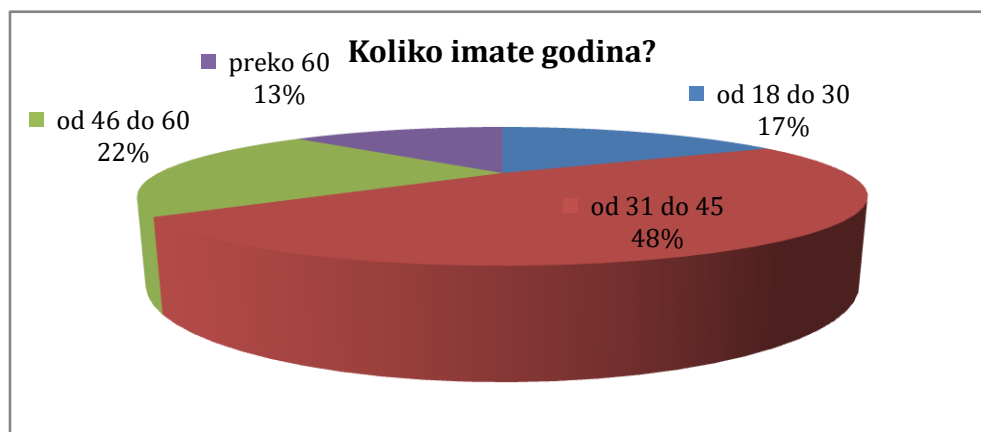
U okviru orijentacionog istraživanja ispitali smo percepciju korupcije među najosetljivom i najmarginalizovanijom dvostruko diskriminisanom društvenom kategorijom (na osnovu pola i invaliditeta): **žena sa invaliditetom**. Prilikom izrade Strategije i Akcionog plana za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom do 2020. godine uzeta su u obzir *Zaključna zapažanja i preporuke Komiteta UN za prava osoba sa invaliditetom* u vezi sa uklanjanjem prepreka sa kojima se osobe sa invaliditetom susreću u različitim oblicima društvenog života, a naročito u oblastima koje doprinose izjednačavanju mogućnosti kao što su obrazovanje, zdravlje, zapošljavanje i sl., a upravo su to oblasti u kojima je, na osnovu sprovedenih istraživanja, percepcija građana/ki o prisutnosti korupcije najviše izražena.

REZULTATI

Struktura uzorka: Uzorak je sačinjen od 23 ispitanice grada Čačka, žena sa različitim oblicima invaliditeta iz svih udruženja registrovanih na teritoriji grada Čačka (Udruženje paraplegičara – Čačak, Udruženje gluvih i nagluvih, Udruženje slepih i slabovidnih, CLIL– Čačak, Diabetes Mellitus). U analizu su uključena 23 validna upitnika.

Starost ispitanica: Najveći broj ispitanica se nalazi u starosnoj kategoriji od 31–45 godina (11), četiri ispitanice se nalaze u starosnoj kategoriji od 18–30 godina, pet ispitanica u starosnoj kategoriji od 46–60 godina, dok je najmanji broj ispitanica u kategoriji od preko 60 godina (3).

Tabela 1: Starost ispitanica

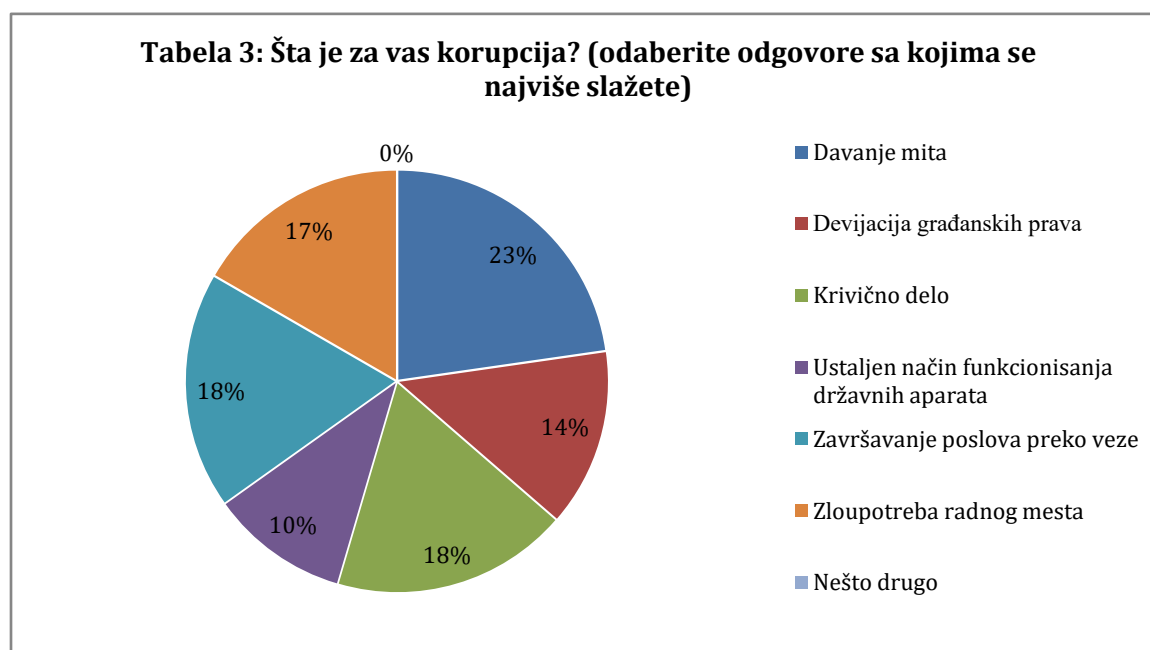
Obrazovanje i zaposlenje ispitanica: Više od polovine ispitanica ima srednju stručnu spremu (61%), ali je visok procenat i ispitanica sa visokom stručnom spremom (31%). Od ukupno 23 ispitanice, najveći procenat je onih koje su zaposlene u privatnom sektoru (39%), zatim sledi javni sektor (30%), penzionerke (22%), a svega dve ispitanice su nezaposlene, što predstavlja 9% ukupnog uzorka.

¹⁴ Analiza dostupna preko: <https://www.cema.rs/docs/Analiza-ANTI-korupcija-u-lokalnim-sredinama.pdf>

Tabela 2: Obrazovanje i zaposlenje

Koji je vaš stepen stručne sprema?		Da li ste zaposleni?	
Osnovna škola	1	Da, u privatnom sektoru	9
Srednja škola	14	Da, u javnom sektoru	7
Viša stručna sprema	1	Nisam zaposlena	2
Visoka stručna sprema	7	Penzionerka	5
Magistratura	0		
Doktorat	0		

STAV ŽENA SA INVALIDITETOM PREMA KORUPTIVNIM POJAVAMA: Kada je reč o tome šta se sve podrazumeva pod pojmom korupcija (ispitanicama je ponuđena mogućnost da zaokruže/označe više odgovora), žene sa invaliditetom (Tabela 3) su mišljenja da je korupcija pre svega davanje mita (15 ispitanica je zaokružilo ovaj odgovor). Ovaj podatak nam govori o ustaljenoj praksi davanja mita u društvu. Na visokom mestu je i mišljenje ispitanica da je korupcija krivično delo i završavanje poslova preko veze (12 ispitanica je zaokružilo ovaj odgovor) i zloupotreba radnog mesta (11 ispitanica je zaokružilo ovaj odgovor). Zanimljiv nam je podatak da 0% ispitanica smatra da je nešto drugo korupcija, osim odgovora koje su ponuđene u anketi.

ISKUSTVA PARTICIPACIJE U KORUPCIJI: Pošto smo dobili rezultate šta žene sa invaliditetom podrazumevaju pod pojmom korupcije, ispitali smo kakav je njihov stav po pitanju spremnosti da ponude mito. Prethodno smo videli da je mito prepoznat kao najčešći vid korupcije. Na pitanje da li su se našle u situaciji da nekome ponude mito, ispitanice su dale sledeće odgovore:

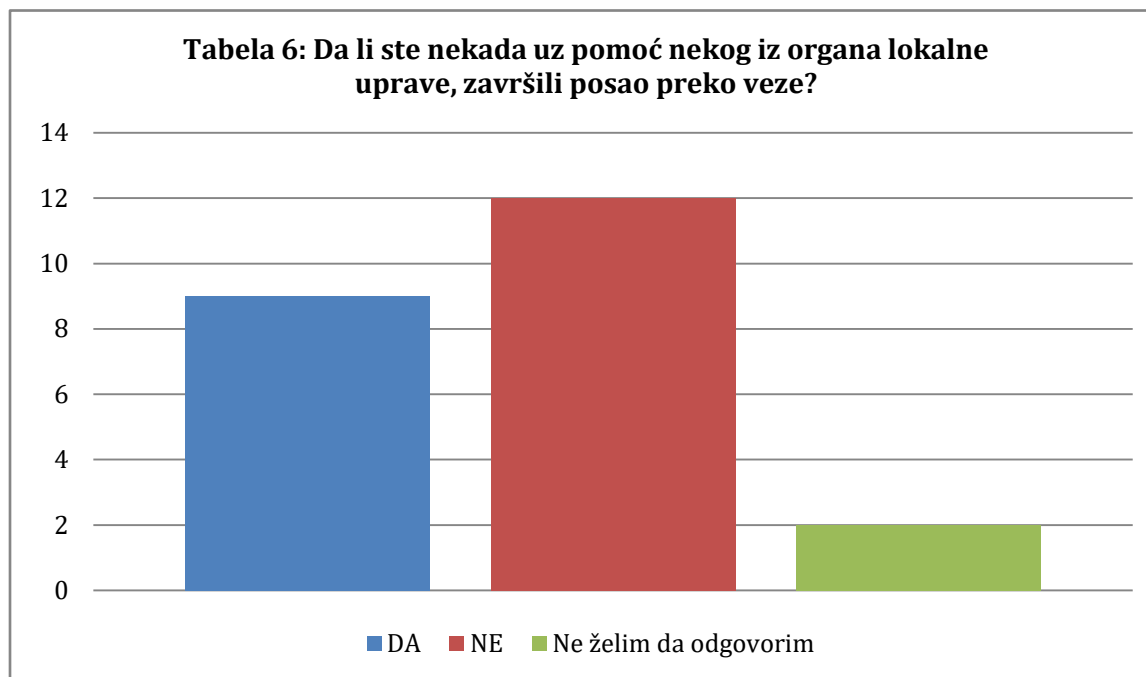
Tabela 4		
Da	22%	5 ispitanica
Ne	65%	15 ispitanica
Ne želim da odgovorim	13%	3 ispitanice

Na pitanje da li bi pristale da to urade (da ponude mito), ispitanice su dale sledeće odgovore:

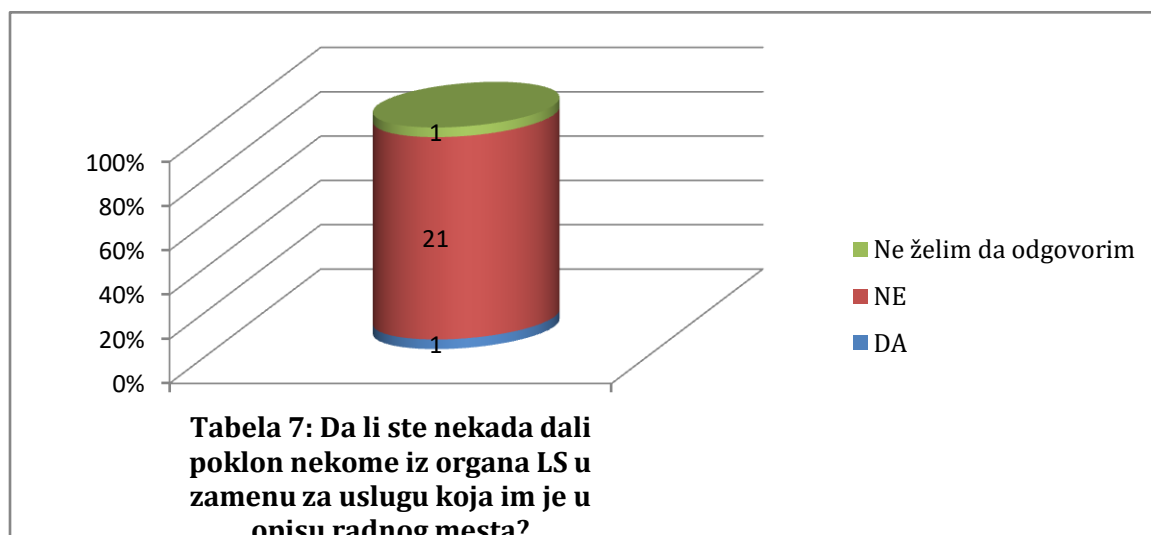
Tabela 5		
Da	22%	6 ispitanica
Ne	69%	16 ispitanica
Ne želim da odgovorim	9%	2 ispitanice

Dakle, više od dve trećine ispitanica niti se našlo u situaciji da ponudi mito, niti bi pristale da ga ponude. Međutim, ovde je zabrinjavajuća činjenica da se jedna od najmarginalizovanih društvenih grupa, 22% njih našlo u situaciji da nekome ponudi mito, dok njih 13% nije želelo da odgovori na dato pitanje, što ukupno predstavlja 35% ispitanog uzorka.

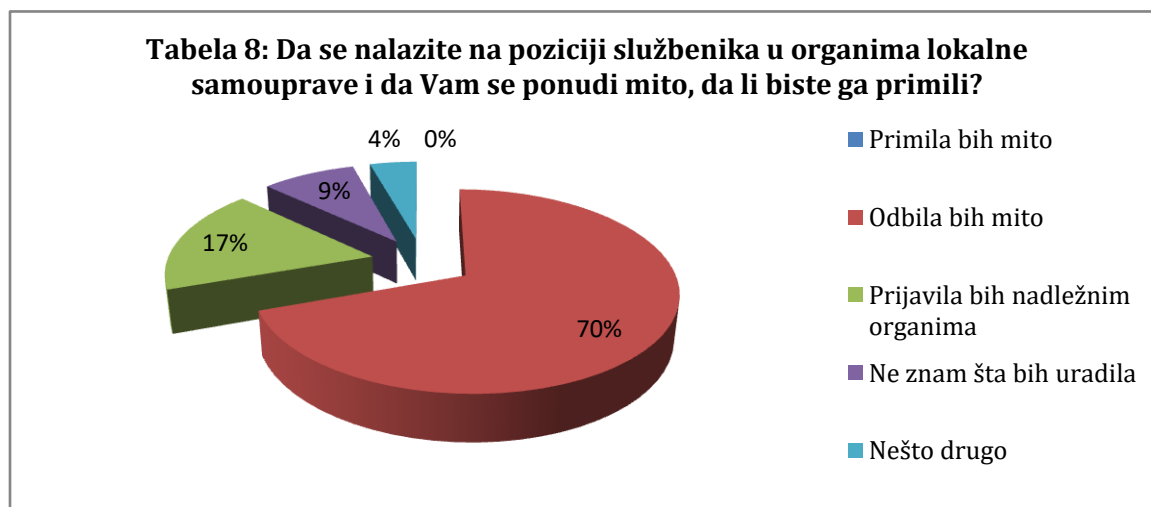
Međutim, na pitanje da li su nekada uz pomoć nekoga iz lokalne samouprave završile posao preko veze, devet ispitanica je odgovorilo potvrdno, dve nisu želele da odgovore, što nas navodi na zaključak da je od ispitanog uzorka njih oko 50 % završilo neki posao preko veze uz pomoć nekoga iz lokalne samouprave. Dvanaest ispitanica je odgovorilo da nikada nije koristilo pomoć od službenika lokalne samouprave da završi neki posao.

Na pitanje da li su nekada nekome iz organa lokalne samouprave dali poklon u zamenu za uslugu koja im je u opisu radnog mesta, samo jedna ispitanica je odgovorila potvrdno i jedna je odbila da odgovori.

Na pitanje da li bi primili mito da su na mestu službenika u organima lokalne samouprave, ni jedna ispitanica nije odgovorila da bi primila mito, dok je jedna od ispitanica bila odsečna i odgovorila da NIKADA to ne bi uradila, dok su 2 ispitanice odgovorile da ne znaju šta bi uradile u datoj situaciji. Četiri ispitanice su navele da su na mestu službenika u organima lokalne samouprave i da im neko ponudi mito, to bi odmah prijavile nadležnim organima, dok je njih 16 navelo da bi odbile mito.

PERCEPCIJA POSTOJANJA KORUPCIJE U ORGANIMA LOKALNE SAMOUPRAVE: Žene sa invaliditetom su u ovom delu upitnika dale procenu prisutnosti korupcije u organima lokalne samouprave grada Čačka. Od ukupnog uzorka 78% ispitanica (18 ispitanica) se izjasnilo da je korupcija prisutna u organima lokalne samouprave, a njih 13% (3 ispitanice) nije želelo da odgovori na pitanje. Ukupno 91% ispitanica se izjasnila (direktno ili indirektno) da je korupcija

prisutna u organima lokalne samouprave. Samo dve ispitanice su odgovorile da korupcija ne postoji u organima lokalne samouprave.

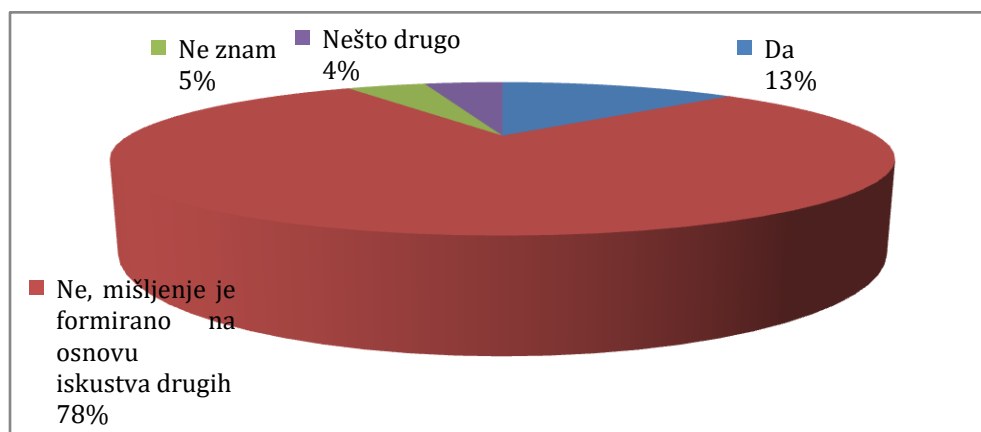
Tabela 9: Da li je korupcija prisutna u organima lokalne samouprave?

Upitnik je bio koncipiran tako da žene sa invaliditetom daju i procenu stepena postojanja korupcije u organima lokalne samouprave, ocenom od 1 - *NEMA UOPŠTE* do 10 - *KORUPCIJA IZUZETNO ZASTUPLJENA*. **Srednja ocena prisutnosti korupcije** u organima lokalne samouprave po mišljenju žena sa invaliditetom je **6.48**¹⁵ Možemo reći da žene sa invaliditetom procenjuju da je veoma visok stepen korupcije u organima lokalne samouprave u gradu Čačku.

U narednoj tabeli pogledajte da li su pretpostavke o prisutnosti korupcije u organima lokalne samouprave grada Čačka posledica ličnog iskustva ispitanica:

Tabela 10: Da li je Vaše mišljenje posledica ličnog iskustva?

Jedna ispitanica je odgovorila da ne zna na osnovu čega je formirano njeno mišljenje o prisutnosti korupcije u organima lokalne samouprave, a jedna da je njeno mišljenje formirano i na osnovu ličnog iskustva i na osnovu iskustva drugih. Veoma visok procenat ispitanica (njih 18, odnosno

¹⁵ Ocene su: 1,8,7,5,8,8,2,8,8,4,7,9,7,7,8,9,1,7,5,5,10,7,8. Zbir je 149/23=6.48

78%) je odgovorilo da je njihovo mišljenje formirano na osnovu iskustva drugih, ali je i njih tri odgovorilo da je na osnovu ličnog iskustva.

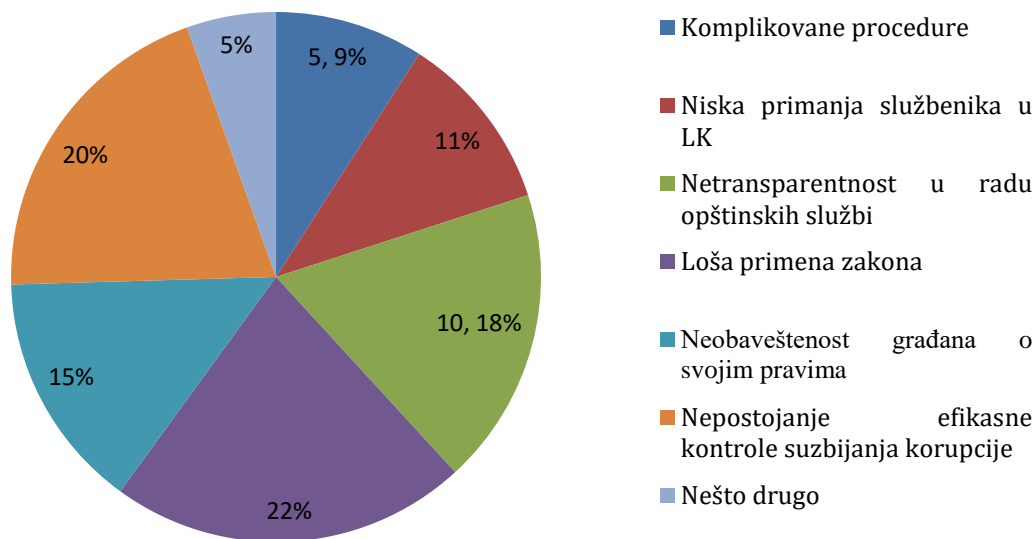
Upitane o tome kome najviše šteti korupcija u organima lokalne samouprave, ispitanice su gotovo jednoglasne: čak 78% (njih 18) ispitanica smatra da korupcija šteti svima, a nijedna ispitanica nije navela da korupcija u organima lokalne vlasti šteti samo službenicima lokalne samouprave, dok pet ispitanica smatra da korupcija u lokalnoj samoupravi šteti isključivo građanima.

Tabela 11: Kome najviše šteti korupcija u organima lokalne samouprave?

UZROCI POJAVE KORUPCIJE NA LOKALNOM NIVOU I NAJOSETLJIVJI POSLOVI:

Tabela 12: Koji je po Vašem mišljenju osnovni uzrok pojave korupcije u organima lokalne samouprave?

Ispitanicama je data mogućnost da zaokruže/označe više ponuđenih odgovora. Ispitanice smatraju da su loša primena postojećih zakona, nepostojanje efikasne unutrašnje i spoljne kontrole u cilju suzbijanja korupcije, kao i netransparentnost u radu opštinskih službi osnovni uzroci pojave korupcije u organima lokalne samouprave.

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

Pošto su ispitanice dale ocenu uzroka pojave korupcije u organima lokalne samouprave, u narednoj tabeli pogledajte kakvo je njihovo mišljenje koji su to najosetljiviji poslovi na korupciju organa lokalne samouprave. Ovde bismo naglasili da su ispitanice veoma često zaokruživale sve ponuđene odgovore.

Tabela 13: Najosetljiviji poslovi organa lokalne samouprave na korupciju

Prostorno planiranje	6%
Izgradnja objekata, izdavanje građevinskih dozvola	12%
Utvrđivanje, kontrola i naplata javnih prihoda i poreza	9%
Izdavanje odobrenja za rad	6%
Javne nabavke	17%
Inspekcijski nadzor	13%
Upravljanje sredstvima - budžet	12%
Zapošljavanje	21%
Nešto drugo	4%

Dakle, ispitanice smatraju da su **zapošljavanje i javne nabavke** najosetljiviji poslovi organa lokalne samouprave na korupciju.

MOJE PRAVO DA ZNAM: U ovom delu ankete, potrudili smo se da ispitamo da li su građani/građanke obavješteni o donošenju važnih odluka u lokalnoj samoupravi i na koji način se informišu, odnosno dolaze do informacija. Ni jedna od ispitanica nije odgovorila da je u potpunosti obavještena o donošenju važnih odluka, za koje su zainteresovani u organima lokalne samouprave. Oko 50% ispitanica (11) je naglasilo da teško dolazi do potrebnih informacija, a isto toliko naglašava da do potrebnih informacija dolazi tako što pita nekoga u lokalnoj samoupravi. Najveći procenat ispitanica do željenih informacija dolazi putem medija, ili prijatelja/rođaka/poslovnih partnera. Jedna ispitanica je, kao nešto drugo, navela da do potrebnih informacija dolazi uz pomoć zahteva za pristup informacijama od javnog značaja.

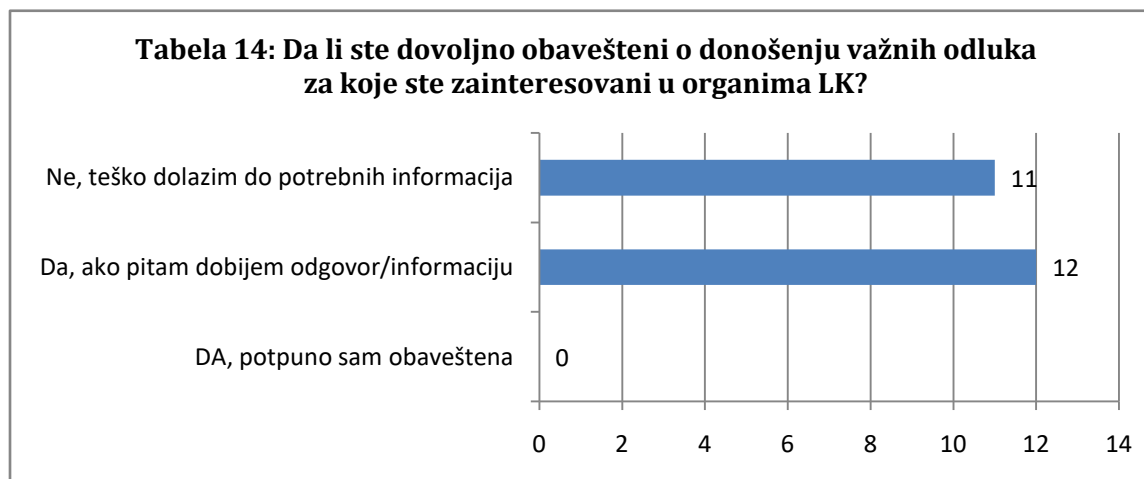
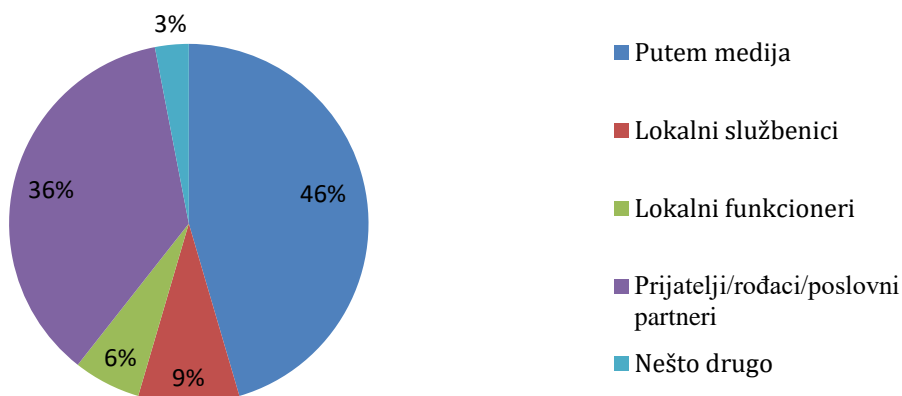

Tabela 15: Na koji način dolazite do potrebnih informacija?

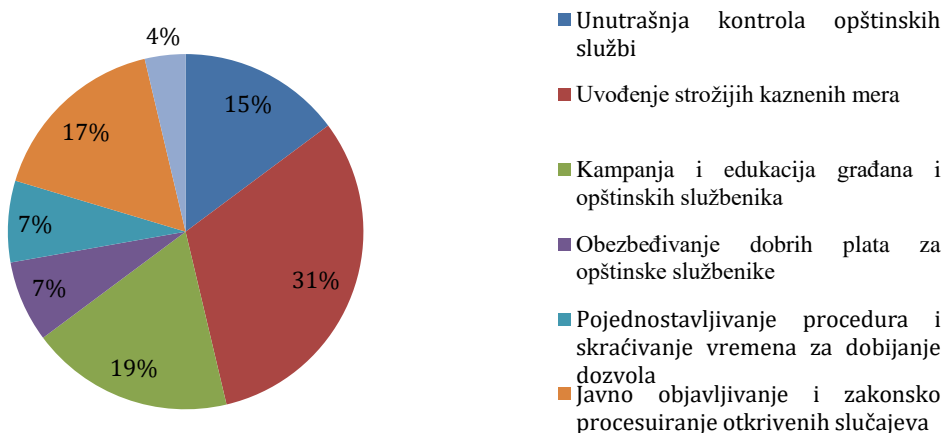

ANTIKORUPCIJSKA POLITIKA NA NIVOU LOKALNE SAMOUPRAVE: Na pitanje da li su upoznati sa aktivnostima koje lokalna samouprava sprovodi na smanjenju korupcije, od 23 anketirane žene sa invaliditetom, **samo jedna** je odgovorila da je upoznata. Smatramo da to sasvim dovoljno govori o transparentnosti rada lokalne samouprave.

Ako ovome dodamo i činjenicu da je 19 od 23 ispitanice odgovorilo da **NIJE UPOZNATO** sa tim koji opštinski propisi doprinose suzbijanju nastanka korupcije, stvari postaju mnogo jasnije. Tri ispitanice su odgovorile da ne žele da odgovore na postavljeno pitanje. Samo jedna ispitanica je navela da misli da je to Zakon protiv korupcije i mita. Logično se nameće zaključak da je **neophodna edukacija građana/ki o antikoruptivnim mehanizmima na lokalnom nivou.**

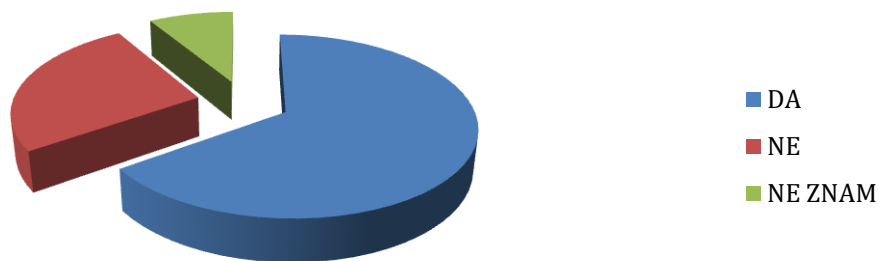
Većina ispitanica smatra da bi uvođenje strožijih kaznenih mera (31%) bio uspешan način borbe protiv korupcije na lokalnom nivou, kao i edukacija građana i opštinskih službenika (19%). Visok procenat ispitanica ističe da bi javno objavljivanje i zakonsko procesuiranje otkrivenih slučajeva (17%) bile efikasne antikoruptivne mere. U okviru ponuđenog odgovora nešto drugo, jedna od ispitanica predlaže smrtnu kaznu za primanje mita, a druga ispitanica uspostavljanje sistema države koji će postojati nezavisno od politike.

Tabela 16 : Koji su najuspešniji načini borbe protiv korupcije?

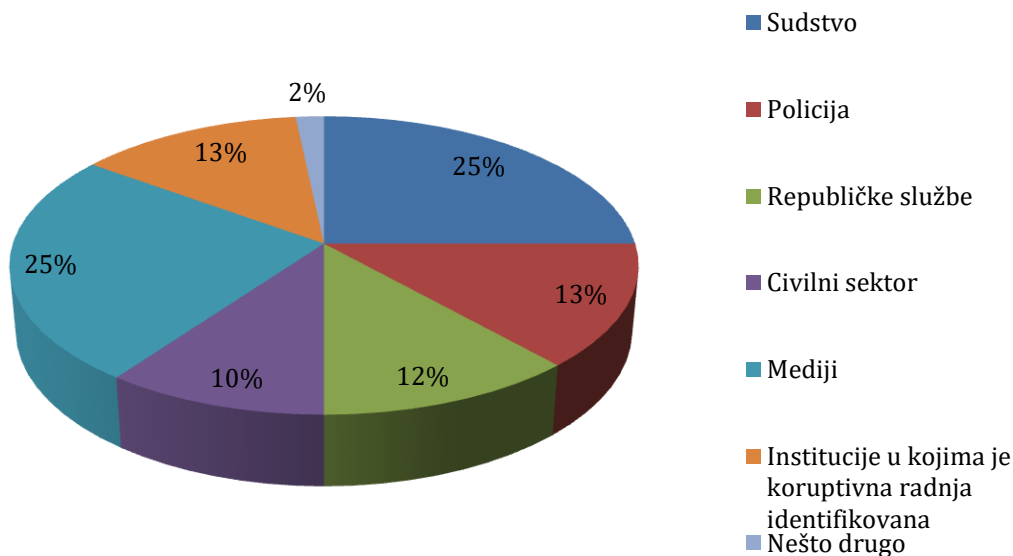
Na pitanje da li odbornici u lokalnoj skupštini mogu doprineti borbi protiv korupcije, veliki broj ispitanica je odgovorio da ne zna (6), dve ispitanice nisu znale šta da odgovore, dok njih 15 misli da odbornici mogu doprineti toj borbi.

Tabela 17 : Da li odbornici mogu doprineti borbi protiv korupcije?

Ovde bismo napomenili da je prema mišljenju žena sa invaliditetom korupcija prisutna prilikom zapošljavanja, u javnim nabavkama, u postupku izdavanja građevinskih dozvola i sl., a da mi nismo pobrojali u anketi sve mogućnosti korupcije na lokalnom nivou, već samo one najkarakterističnije i najzastupljenije. Na pitanje koje su institucije ključne u borbi za smanjenje korupcije, anketa je dala sledeće rezultate:

Tabela 18: Koje su institucije ključne u borbi za smanjenje korupcije?

Zanimljiv nam je nalaz da ispitanice imaju isto poverenje u sudstvo, kao i u medije, i da više veruju da mediji mogu više doprineti borbi protiv korupcije od, na primer, policije.

PROCENA KORUPCIJE U JAVNIM SLUŽBAMA: Upitnik je koncipiran tako da žene sa invaliditetom daju i ocenu prisutnosti korupcije u javnim službama, na skali od 1 – *BEZ KORUPCIJE* do 10 – *KORUPCIJA IZUZETNO ZASTUPLJENA*.

Tabela 19: U kojim javnim službama ima korupcije?	Srednja ocena
Zdravstvo	185/23=8.04
Školstvo	108/23=4.69
Policija	162/23=7.04
Katastar	134/23=5.83
Elektrodistribucija	114/23=4.96
Komunalne službe	124/23=5.39
Mediji	115/23=5
Civilni sektor	111/23=4.83
Nešto drugo	/

Veoma negativno su ocenjene javne službe koje bi trebalo da su u službi, posebno žena sa invaliditetom (zdravstvo). Pet ispitanica je u poslednjem pitanju ankete čak navelo da je često davalo mito zaposlenima u zdravstvenom sistemu i policiji, dok su četiri ispitanice navele da su retko davale mito zaposlenima u zdravstvu i policiji. Od 23 ispitanice, njih 9 je priznalo da su davale mito zaposlenima u policiji i zdravstvu. Nikada nisu dale mito nekoj od gore navedenih službi ukupno 14 ispitanica.

5.2 PERCEPCIJA PROSVETNIH RADNIKA O KORUPCIJI NA LOKALNOM NIVOU

„Korupcija je prepreka osnovnom ljudskom pravu na obrazovanje. Mnogi ljudi ne shvataju razmere korupcije u obrazovanju, od finansiranja obrazovanja do akademske korupcije“

Gareth Sweeney

Korupcija u obrazovnom sistemu predstavlja ozbiljan problem koji utiče na kvalitet škola i univerziteta širom sveta, a u mnogim državama je percepcija obrazovnog sistema izrazito negativna. Svakodnevno se, putem medija, informišemo o velikom rasponu zloupotreba u našem obrazovnom sistemu, počev od „sumnjivih škola“ bez stvarnih studenata do nepotizma u visokoškolskim institucijama.

Zašto je obrazovanje tako osetljivo na korupciju? Možda zbog toga što roditelji žele najbolje za svoju decu, a postoji velika potražnja za univerzitetskim obrazovanjem koja je otvorila mogućnost nezakonitom naplaćivanju obrazovnih usluga. Istraživanja su pokazala da se osnovne i srednje škole u Srbiji znatno razlikuju kada je reč o kriterijumu po kom se dobijaju ocene, tako da postoje

škole u kojima je taj kriterijum zaista visok, a na drugoj strani postoje škole u kojima je kriterijum znanja toliko nizak da ga gotovo i nema.

Zabrinjavajuća je činjenica da smo kroz istraživanje javnog mnjenja i vođenje fokus grupa sa mladima, došli do saznanja da bi veliki procenat ispitanika koristio koruptivne mere. Takođe, zabrinjavajuća je činjenica da bi jako mali broj učenika prijavio korupciju, jer se plaše sankcija i posledica po dalje školovanje.

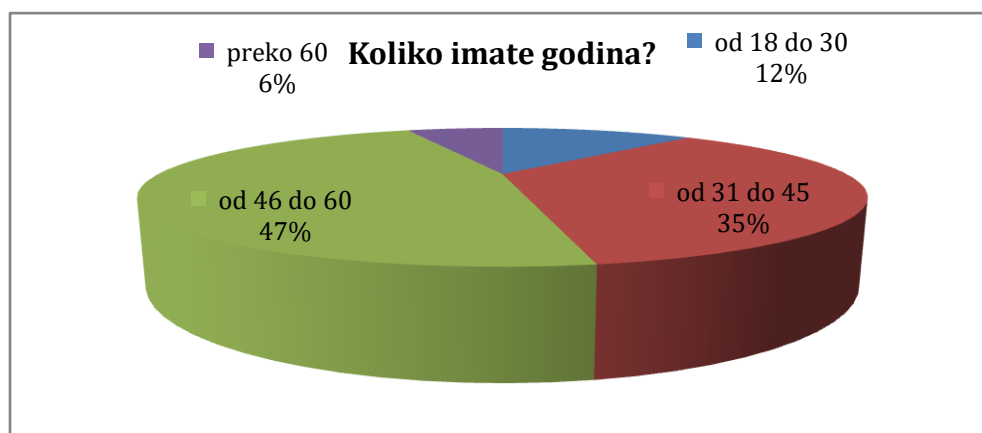
Istraživanjem smo želeli da ispitamo mišljenje prosvetnih radnika/ca o tome: koliko su informisani o temama koje se tiču: mita, korupcije, podmićivanja i slično? Ko su im najčešće izvori informacija o korupciji? Koliko je po njihovom mišljenju korupcija zastupljena u društvu i u lokalnoj samoupravi, ali koliko su i oni sami spremni da učestvuju u koruptivnim radnjama?

REZULTATI

Struktura uzorka: Uzorak je sačinjen od 17 ispitanika/ca prosvetnih radnika zaposlenih u čačanskim srednjim školama, od čega je 9 njih muškog roda, a 7 ženskog. U analizu je uključeno 17 validnih upitnika.

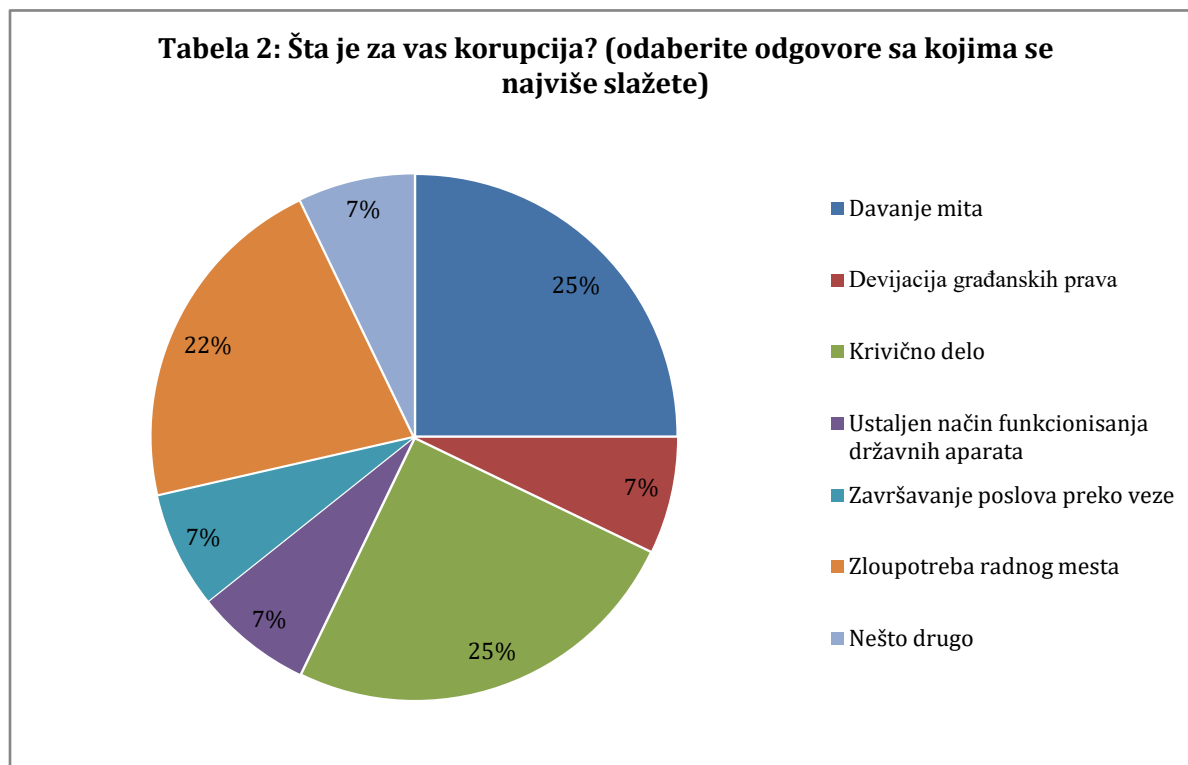
Starost ispitanika/ca: Najveći broj ispitanika/ca se nalazi u starosnoj kategoriji od 46–60 godina (8), što predstavlja 47 % anketiranog uzorka, dok se šest ispitanika/ca nalazi u starosnoj kategoriji od 31–45 godina (35%). Dva ispitanika/ce se nalaze u starosnoj kategoriji od 18–30 godina, dok je najmanji broj ispitanika/ca u kategoriji od preko 60 godina (1).

Tabela 1: Starost ispitanika/ca

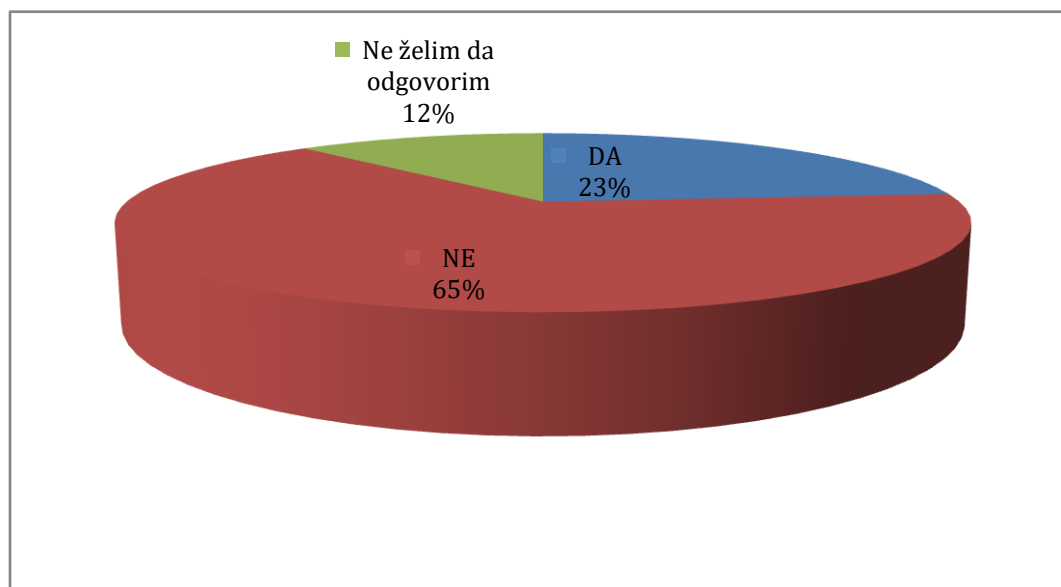
Obrazovanje i zaposlenje ispitanica: Svi anketirani ispitanici/ce su zaposleni u javnom sektoru i svi ispitanici/ce imaju visoku stručnu spremu.

STAV PROSVETNIH RADNIKA/CA PREMA KORUPTIVNIM POJAVAMA: Kada je reč o tome šta se sve podrazumeva pod pojmom korupcija (ispitanicima je ponuđena mogućnost da zaokruže/označe više odgovora), prosvetni radnici/ce radnici (Tabela 3) su mišljenja da je korupcija pre svega davanje mita (25%), krivično delo (25%) i zloupotreba radnog mesta (22%). Dakle, po sedam ispitanika/ca je zaokružilo da je korupcija davanje mita i krivično delo, dok njih šest smatra da je korupcija zloupotreba radnog mesta. Kod zloupotrebe radnog mesta, jedan od ispitanika/ca je dopisao da je **korupcija zloupotreba radnog mesta radi sticanja lične koristi uz sukob interesa**. Dvoje ispitanika/ca je zaokružilo odgovor nešto drugo, gde se jedan od ispitanika/ca nije mogao odučiti ni za jedan ponuđen odgovor i dopisao je da je korupcija sve navedeno, dok je drugi ispitanik/ca napisao/la da je **korupcija moralna i duhovna degradacija**.

ISKUSTVA PARTICIPACIJE U KORUPCIJI: Pošto smo dobili rezultate šta prosvetni radnici/ce podrazumevaju pod pojmom korupcije, ispitali smo kakav je njihov stav po pitanju spremnosti da ponude mito. Na pitanje da li su se našli u situaciji da nekome ponude mito, ispitanici/ce su dali sledeće odgovore:

Tabela 3: Da li ste se našli u situaciji da nekome ponudite mito?

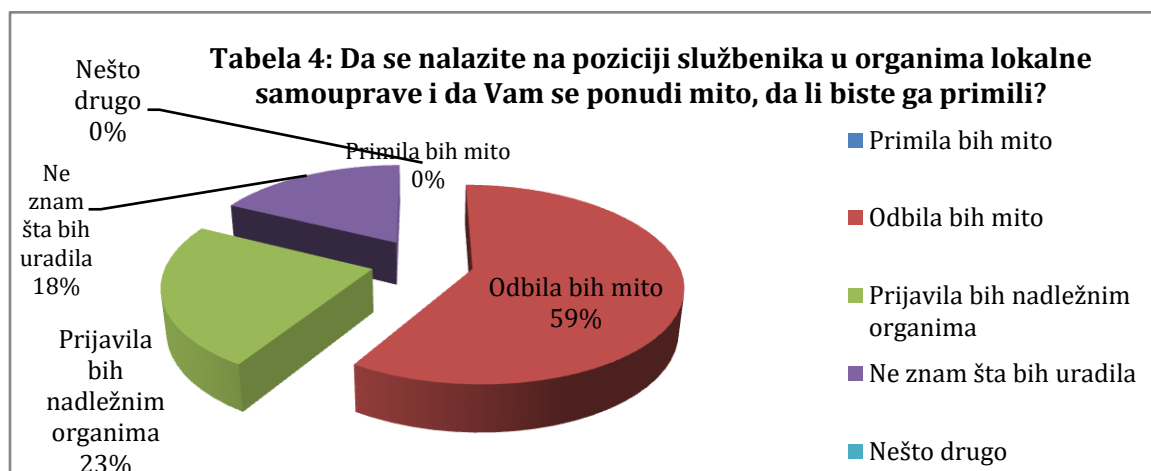
Od sedamnaest anketiranih prosvetnik radnika/ca, njih 11, odnosno 65% se nikada nije našlo u situaciji da nekome ponude mito, dok se njih četvoro (23%) našlo u datoj situaciji, dvoje prosvetnih radnika/ca nije želelo da odgovori na postavljeno pitanje.

Na pitanje da li bi pristali da to urade (da ponude mito), svih 17 prosvetnih radnika/ca je odgovorilo odrično (100%).

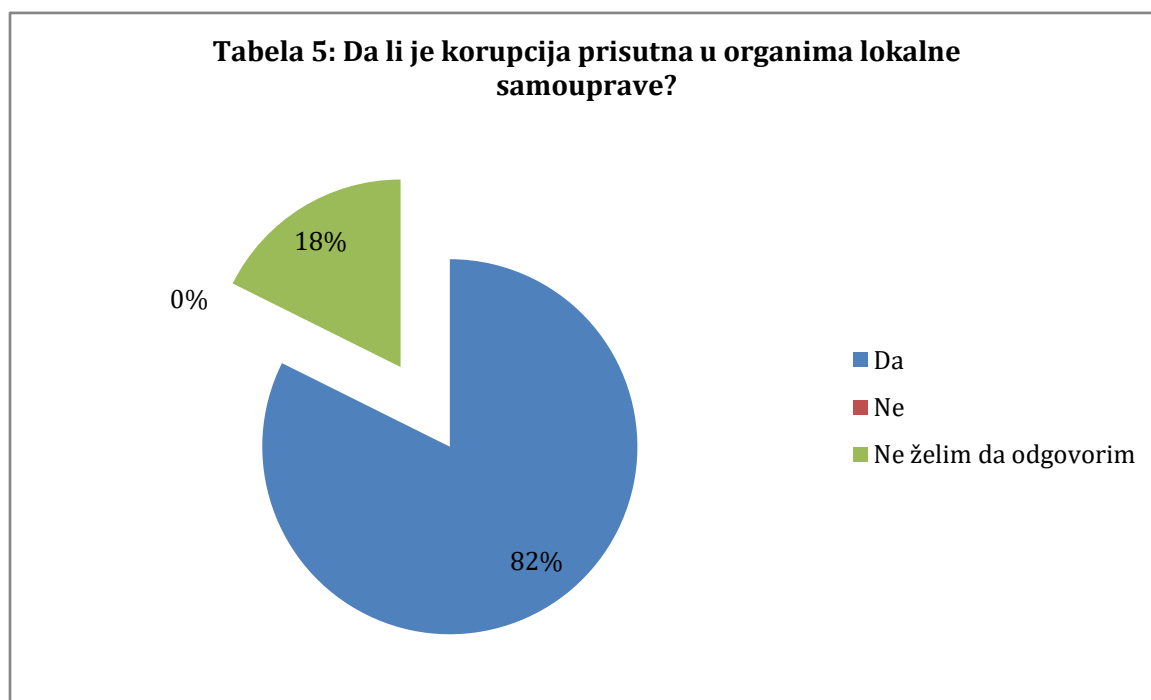
Isto tako, na pitanje da li su nekada uz pomoć nekoga iz lokalne samouprave završili posao preko veze, **svih 17 prosvetnih radnika/ca je odgovorilo odrično (100%).**

Na pitanje da li su nekada nekome iz organa lokalne samouprave dali poklon u zamenu za uslugu koja im je u opisu radnog mesta, **svih 17 prosvetnih radnika/ca je odgovorilo odrično (100%).**

Na pitanje da li bi primili mito da su na mestu službenika u organima lokalne samouprave, ni jedan ispitanik/ca nije odgovorio/la da bi primio/la mito, dok su tri prosvetna radnika/ce naveli/le da NE ZNAJU šta bi uradili u datoj situaciji. Četiri ispitanika/ce su naveli da su na mestu službenika u organima lokalne samouprave i da im neko ponudi mito, to bi odmah prijavili nadležnim organima (23%), dok je njih 10 navelo da bi odbio/la mito (59%).

PERCEPCIJA POSTOJANJA KORUPCIJE U ORGANIMA LOKALNE SAMOUPRAVE: Prosvetni radnici/ce su u ovom delu upitnika dali procenu prisutnosti korupcije u organima lokalne samouprave grada Čačka. Od ukupnog uzorka, 17 ispitanik/ca, 82% ispitanika/ca se izjasnilo (direktno) da je korupcija prisutna u organima lokalne samouprave, dok tri ispitanika/ce nisu želeli/le da odgovore. Jedan od ispitanika/ca je u ovom delu dopisao/la da su to verovatno stranačke zloupotrebe

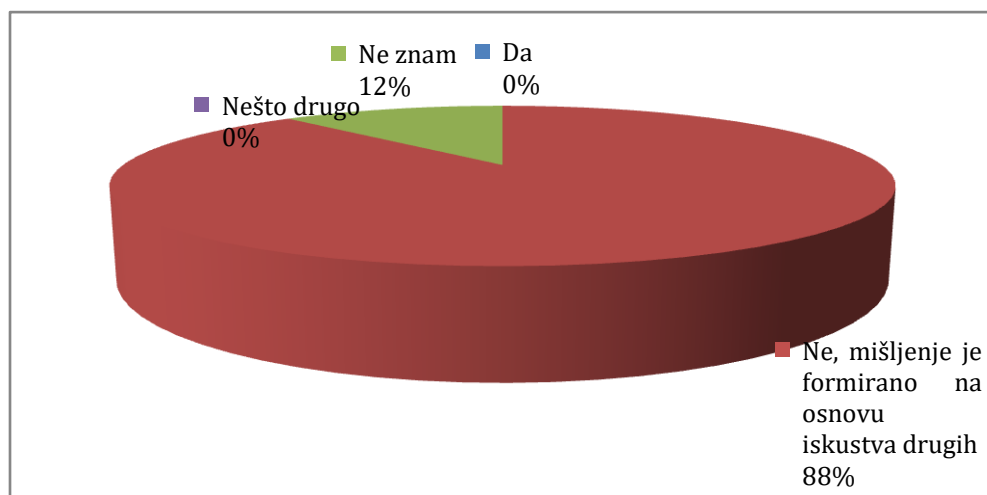

Upitnik je bio koncipiran tako da prosvetni radnici/ce daju i procenu stepena postojanja korupcije u organima lokalne samouprave, ocenom od 1 - *NEMA UOPŠTE* do 10 - *KORUPCIJA IZUZETNO ZASTUPLJENA*.

Srednja ocena prisutnosti korupcije u organima lokalne samouprave po mišljenju prosvetnih radnika/ca je **7.42**¹⁶ Možemo reći da i prosvetni radnici/ce, isto kao i medijski radnici/ce procenjuju da je veoma visok stepen korupcije u organima lokalne samouprave grada Čačka. Od ukupno 17 ispitanika/ce, tri upitnika nisu uzeta u razmatranje, jer sva tri upitnika nisu imala ocenu stepena postojanja korupcije u organima lokalne samouprave, tako da je srednja ocena prisutnosti korupcije dobijena na osnovu 14 validnih upitnika.

U narednoj tabeli pogledajte da li su pretpostavke o prisutnosti korupcije u organima lokalne samouprave grada Čačka posledica ličnog iskustva ispitanika/ca:

Tabela 6: Da li je Vaše mišljenje posledica ličnog iskustva?

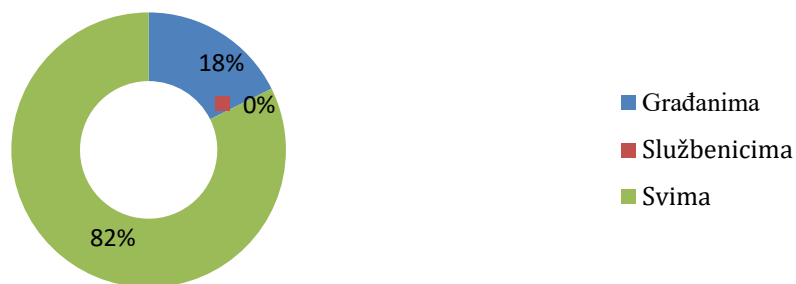

Visok procenat ispitanika/ca (njih 15, odnosno 88%) je odgovorilo da je njihovo mišljenje formirano na osnovu iskustva drugih, ali je i njih dvoje istaklo da NE ZNA na osnovu čega je njihovo mišljenje formirano.

Upitani o tome kome najviše šteti korupcija u organima lokalne samouprave, ni jedan prosvetni radnik/ca nije odgovorio/la da korupcija šteti službenicima u lokalnoj samoupravi. Visok procenat prosvetnih radnika/ca je mišljenja (82%, njih 14) da korupcija šteti svima, a 18% (njih 3) smatra da korupcija u lokalnoj samoupravi šteti isključivo građanima.

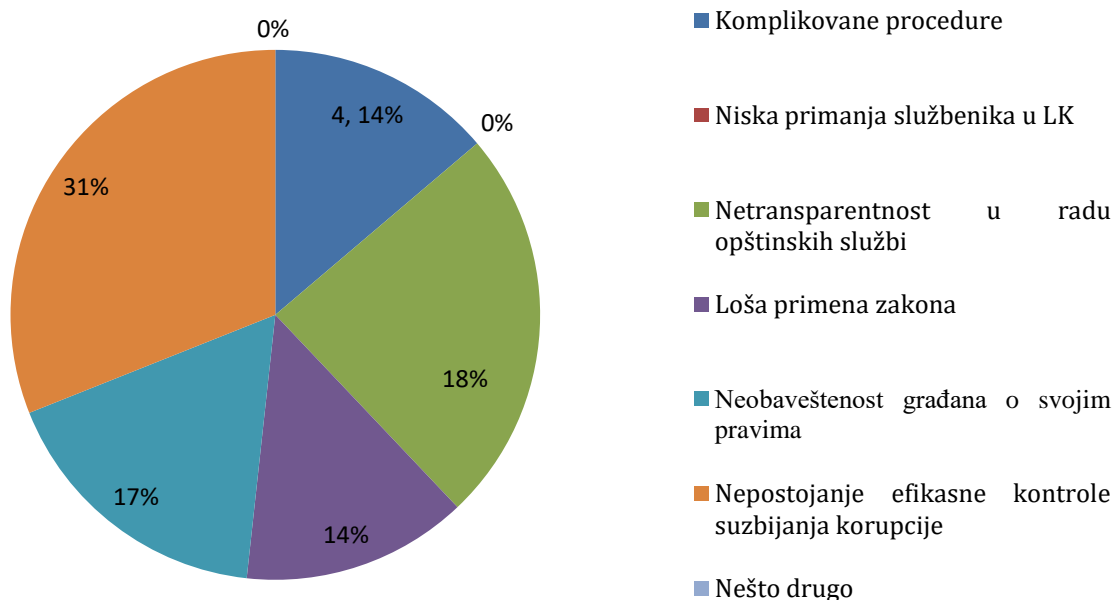
¹⁶ Ocene su: 10,10, 6, 8, 8, 5, 9, /, /, 8, 7, 5, 3, 10, /, /, 8, 7. Zbir je 104/14=7.42

Tabela 7: Kome najviše šteti korupcija u organima lokalne samouprave?

UZROCI POJAVE KORUPCIJE NA LOKALNOM NIVOU I NAJOSETLJIVIJII POSLOVI:

Tabela 8: Koji je po Vašem mišljenju osnovni uzrok pojave korupcije u organima lokalne samouprave?

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

Prosvetnim radnicima/ma je data mogućnost da zaokruže/označe više ponuđenih odgovora. Ispitanici/ce smatraju, najveći procenat – 31% (njih devet) da je nepostojanje efikasne unutrašnje i spoljne kontrole u cilju suzbijanja korupcije osnovni uzrok ove pojave. Prosvetni radnici/ce smatraju da bi trebalo raditi na poboljšanju transparentnosti u radu opštinskih službi, da su procedure isuviše komplikovane, da loše primenjujemo donete zakone (17%) i da su građani neobavešteni o svojim pravima.

Pošto su prosvetni radnici/ce dali/e ocenu uzroka pojave korupcije u organima lokalne samouprave, u narednoj tabeli pogledajte kakvo je njihovo mišljenje koji su to najosetljiviji poslovi na korupciju organa lokalne samouprave.

Tabela 9: Najosetljiviji poslovi organa lokalne samouprave na korupciju

Prostorno planiranje	0%
Izgradnja objekata, izdavanje građevinskih dozvola	26%
Utvrđivanje, kontrola i naplata javnih prihoda i poreza	0%
Izdavanje odobrenja za rad	16%
Javne nabavke	29%
Inspekcijski nadzor	0%
Upravljanje sredstvima - budžet	11%
Zapošljavanje	18%
Nešto drugo	0%

Dakle, i prosvetni radnici/ce su kao i medijski radnici/ce mišljenja da su **javne nabavke, izgradnja objekata, izdavanje građevinskih dozvola i zapošljavanje** najosetljiviji poslovi organa lokalne samouprave na korupciju. Po njihovom mišljenju **najmanje korupcije** ima u oblasti prostornog planiranja i utvrđivanja, kontrole i naplate javnih prihoda i poreza, kao i inspekcijskom nadzoru.

MOJE PRAVO DA ZNAM: U ovom delu ankete, potrudili smo se da ispitamo da li su prosvetni radnici/ce obavešteni o donošenju važnih odluka u lokalnoj samoupravi i na koji način se informišu, odnosno dolaze do datih informacija.

Zabrinjavajuće je da je ni jedan prosvetni radnik/ca nije u potpunosti obavešten o donošenju važnih odluka, za koje je zainteresovan/na u organima lokalne samouprave, dok je njih 13 od 17 anketiranih prosvetnih radnika/ca naglasilo da do potrebnih informacija dolazi tako što pita nekoga u lokalnoj samoupravi.

Najveći procenat, oko polovine anketiranih prosvetnih radnika/ca se informišu putem medija, odnosno najveći procenat njih tako dolazi do željenih informacija (47%) dok 35% njih do potrebnih informacija dolazi preko lokalnih službenika. Jedan ispitanik/ca je naglasio/la da na osnovu lične inicijative dolazi do potrebnih informacija.

Tabela 10: Da li ste dovoljno obavješteni o donošenju važnih odluka za koje ste zainteresovani u organima LK?

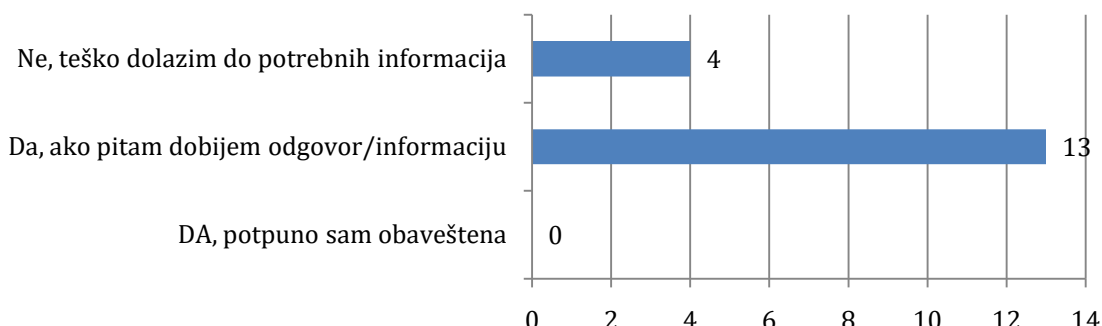
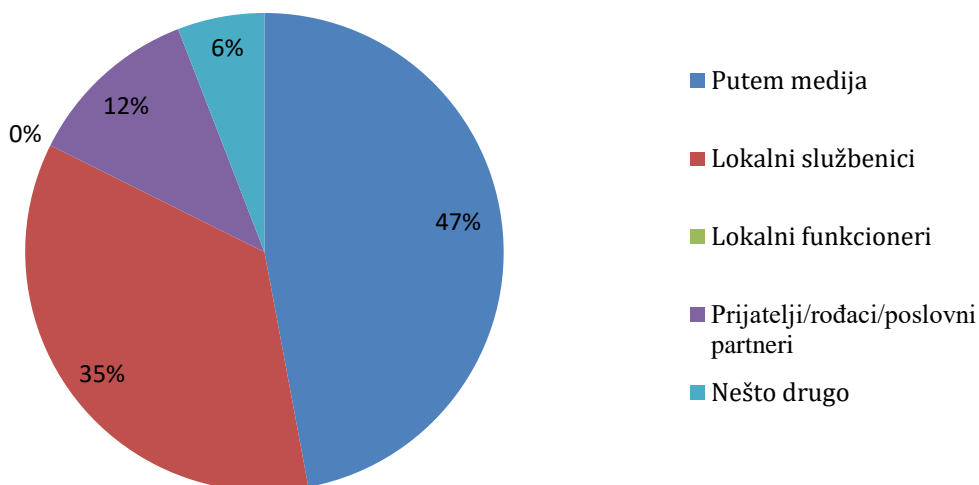

Tabela 11: Na koji način dolazite do potrebnih informacija?

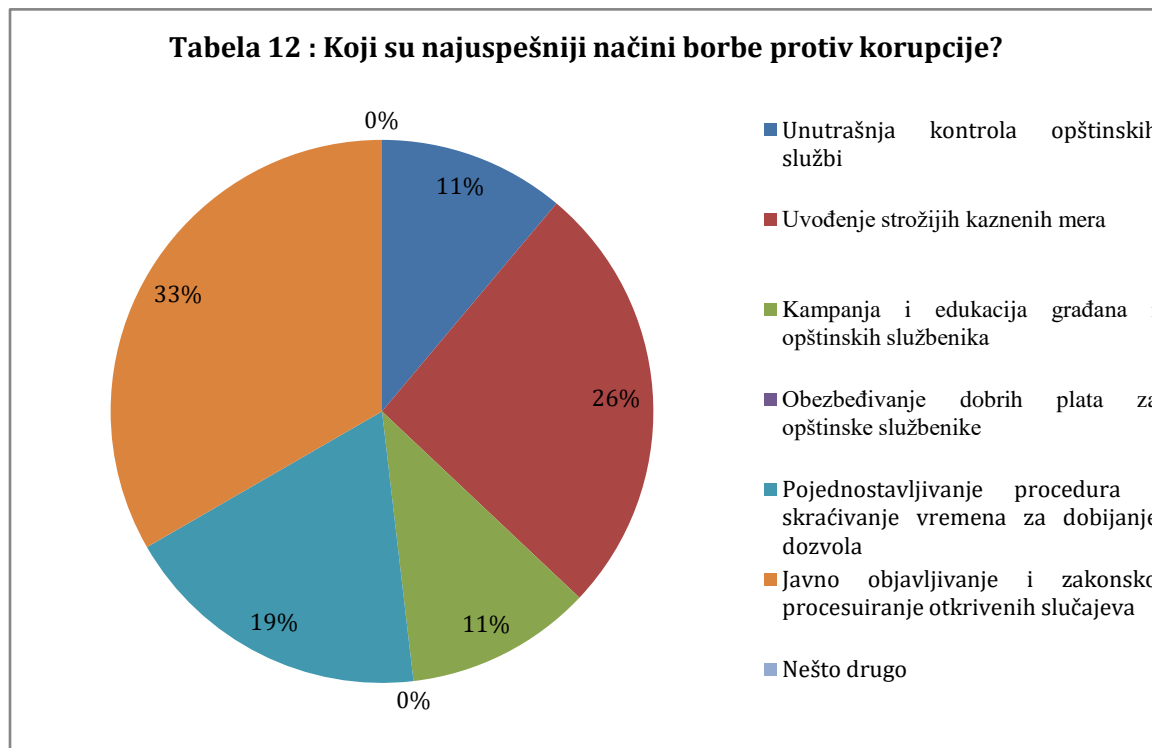

ANTIKORUPCIJSKA POLITIKA NA NIVOU LOKALNE SAMOUPRAVE: Na pitanje da li su upoznati sa aktivnostima koje lokalna samouprava sprovodi na smanjenju korupcije, od 17 anketiranih prosvetnih radnika/ce, **NI JEDAN ispitanik/ca** nije odgovorio/la da je upoznat/a. Smatramo da to **sasvim JASNO** govori o transparentnosti lokalne samouprave. Zabrinjavajuće je da niko od prosvetnih radnika/ca nije upoznat sa ovim aktivnostima.

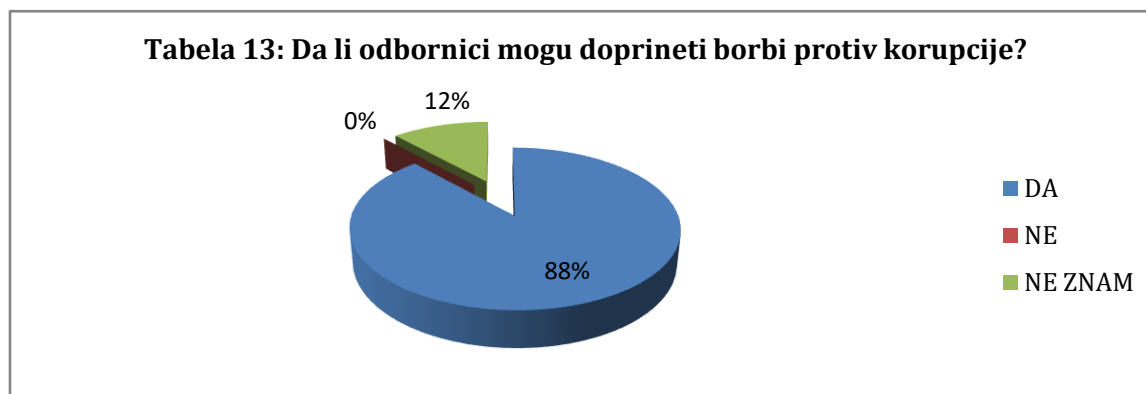
Ako ovome dodamo i činjenicu da je svih 17 ispitanika/ce odgovorilo da NIJE UPOZNATO SA TIM koji opštinski propisi doprinose suzbijanju nastanka korupcije, stvari postaju mnogo ozbiljnije.

Većina ispitanika/ca smatra da bi javno objavljivanje i zakonsko procesuiranje otkrivenih slučajeva (33%) bio uspešan način borbe protiv korupcije na lokalnom nivou, kao i

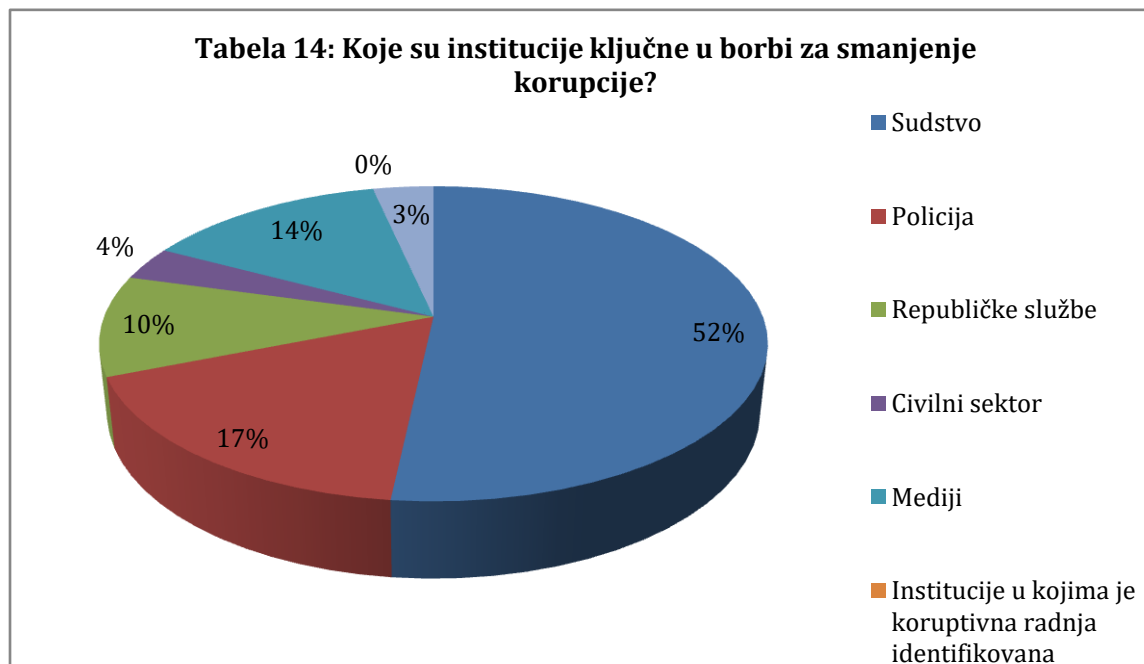
uvođenje strožijih kaznenih mera (26%). Ni jedan prosvetni radnik/ca ne smatra da bi obezbeđivanje dobrih plata za javne službenike bio uspešan način borbe protiv korupcije.

Na pitanje da li odbornici u lokalnoj skupštini mogu doprineti borbi protiv korupcije, 15 prosvetnih radnika/ca je odgovorilo da misli da odbornici mogu doprineti toj borbi (88%), dok dvoje prosvetnih radnika/ca (12%) ne zna odgovor na postavljeno pitanje.

Na pitanje koje su institucije ključne u borbi za smanjenje korupcije, anketa je dala sledeće rezultate:

Prosvetni radnici/ce imaju najveće poverenje u sudstvo (52%), dok su na drugom mestu policija (17%) i mediji (14%). Najmanji doprinos u borbi protiv korupcije, prema mišljenju prosvetnih radnika/ca mogu dati institucije u kojima je koruptivna radnja identifikovana.

PROCENA KORUPCIJE U JAVNIM SLUŽBAMA: Upitnik je koncipiran tako da prosvetni radnici/ce daju i ocenu prisutnosti korupcije u javnim službama, na skali od 1 – *BEZ KORUPCIJE* do 10 – *KORUPCIJA IZUZETNO ZASTUPLJENA*.

Tabela 15: U kojim javnim službama ima korupcije?	Srednja ocena
Zdravstvo	134/17=7.88
Školstvo	63/15=4.20
Policija	120/16=7.50
Katastar	96/14=6.85
Elektrodistribucija	89/15=5.93
Komunalne službe	69/15=4.60
Mediji	99/15=6.60
Civilni sektor	35/15=2.33
Nešto drugo	/

Veoma negativno je ocenjeno **zdravstvo** od strane prosvetnih radnika, srednja ocena je **7.88** na skali od 1 do 10. Svi ispitanici/ce su ocenili stepen korupcije u zdravstvu, kao javne službe, što nije slučaj sa ostalim javnim službama.

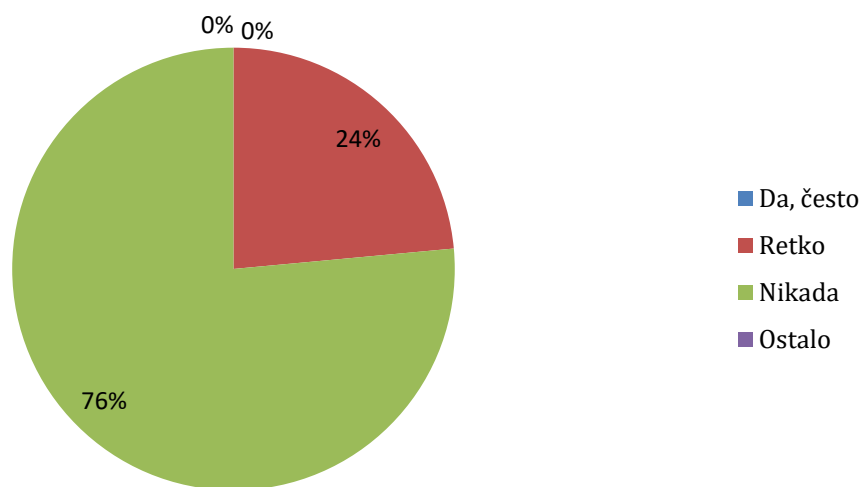
Kada je reč o školstvu, što je i zanimljivo imajući u vidu da ocenjivanje vrše prosvetni radnici, srednja ocena je **4.20** dobijena na osnovu 15 validnih upitnika, jer dva ispitanika/ce nisu dale ocenu prisutnosti korupcije.

Prema mišljenju prosvetnih radnika/ca, korupcija je veoma zastupljena i u policiji, jer je srednja ocena prisutnosti korupcije u ovoj javnoj službi **7.50** od čega je u razmatranje ušlo 16 validnih upitnika. Javna služba katastra je ocenjena srednjom ocenom **6.85**, od čega je srednja ocena dobijena na osnovu 14 validnih upitnika, a elektrodistribucija srednjom ocenom **5.93** na osnovu 15 validnih upitnika. Srednja ocena komunalne službe je **4.60** na osnovu 15 validnih upitnika. Prosvetni radnici/ce su prisutnost korupcije u medijima ocenili prosečnom ocenom **6.60**.

Civilni sektor je ocenilo 15 ispitanika/ca. **Najnižu ocenu prisutnosti korupcije od strane prosvetnih radnika/ca je dobio civilni sektor, 2.33 je srednja ocena.**

U poslednjem pitanju prosvetni radnici/ce je trebalo da odgovore da li su nekoj od gore navedenih službi dale mito, i da navedu kojoj. Od ukupno 17 anketiranih prosvetnih radnika/ce, njih 13 nikada nije dalo mito, što čini 76% ispitanog uzorka. Četiri ispitanik/ca (24%) su dala odgovor da su RETKO davali mito nekoj od navedenih službi, i to **zaposlenima u zdravstvenom sistemu i policiji**.

Tabela 16: Da li ste bili u prilici da nekoj od gore navedenih službi date mito i kojoj ?

5.3. PERCEPCIJA MEDIJSKIH RADNIKA/CA O KORUPCIJI NA LOKALNOM NIVOU

„Ne možeš ubiti priču ako ubiješ novinara”¹⁷

Medijski sektor ne pruža na pravi način podršku borbi protiv korupcije, jer ne „informišu građane kako bi mogli delovati”, „ne ističu odgovornost građana za korupciju”, „ne upoznaju građane sa posledicama korupcije”, „ne podupiru programe za suzbijanje korupcije”, „ne stvaraju okruženje u kojem korupcija nije dobrodošla”. Razlog za takvo stanje stvari je u tome što jednostavno nisu nezavisni. U medijima se govori o „korupcionaškim aferama”, najavljuju se hapšenja. Ali takvi tekstovi nisu rezultat istraživačkog novinarstva, već su mediji u Srbiji zloupotrebljeni (u većini), tj. plaćeni da ćute, a to se vidi na osnovu prihoda medija od oglašavanja i prihoda od državnih institucija (1/4 ukupnih prihoda).¹⁸ Oni koji se bore da prežive, najpodložniji su korupciji. Moralna osuda ovakvog stanja društva je izostala. O ovome se ćuti.

U okviru analize „KORUPCIJA U LOKALNIM SREDINAMA (ZAPADNA SRBIJA)” koji je, uz finansijsku podršku Fonda za otvoreno društvo, Srbija, realizovao „Media Team Leader CK”, Čačak, i istraživačku podršku Udruženja „Centar za monitoring i aktivizam – CEMA”, Čačak, između ostalog, ispitivano je i da li su lokalni mediji posvećeni praćenju slučajeva korupcije i koliko izveštavaju o ovoj temi?¹⁹ Autorke su do podataka došle skringom internet prezentacija zvaničnih veb sajtova lokalnih portala u gradovima: Čačak, Užice i Kraljevo, kao i opštinama: Gornji Milanovac, Požega, Lučani, Ivanjica, Čajetina, Kosjerić i Bajina Bašta za period od januara 2016. do septembra 2016. godine. Istraživanje je pokazalo da su jedino online mediji na teritoriji opštine Čačak, Kraljevo, Gornji Milanovac i Užice izveštavali o korupciji. Međutim, autorke se nisu bavile analizom sadržaja izveštavanja medija, koju kao metodu istraživanja stanja korupcije i borbe protiv korupcije koristimo u oblasti medija. Iz analize je međutim jasno da istraživačko novinarstvo, u kontekstu borbe protiv korupcije, skoro da i ne postoji u medijima sa nacionalnom pokrivenošću, ali da je moguće naći takve tekstove, pre svega, u lokalnim medijima ili medijima koji su, u manjoj ili većoj meri, podržani kroz projekte iz donatorskih sredstava.²⁰

Shodno navedenom, u okviru orijentacionog istraživanja ispitali smo i percepciju korupcije među medijskim radnicima lokalnih medija u gradu Čačku.

¹⁷ Naslov preuzet sa sajta CENZOLOVKA, videti: <https://www.cenzolovka.rs/pritisci-i-napadi/ne-mozes-ubiti-pricu-ako-ubijes-novinara/>, (Datum pristupa: 09.10. 2019. godine). Detaljnije o Arizona projektu, odnosno o novinaru lista “The Arizona Republic” Donu Bolsu (Don Bolles), koji je ubijen, jer je pisao o korupciji. Nakon što im je ubijen kolega, čak 38 novinara iz različitih redakcija u SAD nastavilo je njegovo istraživanje o korupciji: <https://www.ire.org/about/history/>, (Datum pristupa: 09.10. 2019. godine).

¹⁸ Aracki, Zoran (2015), „Korupcija i mediji: između estradizacije i etike/Corruption and media: between turning it into showbusiness and ethics”, Zbornik radova 1: 17–20.

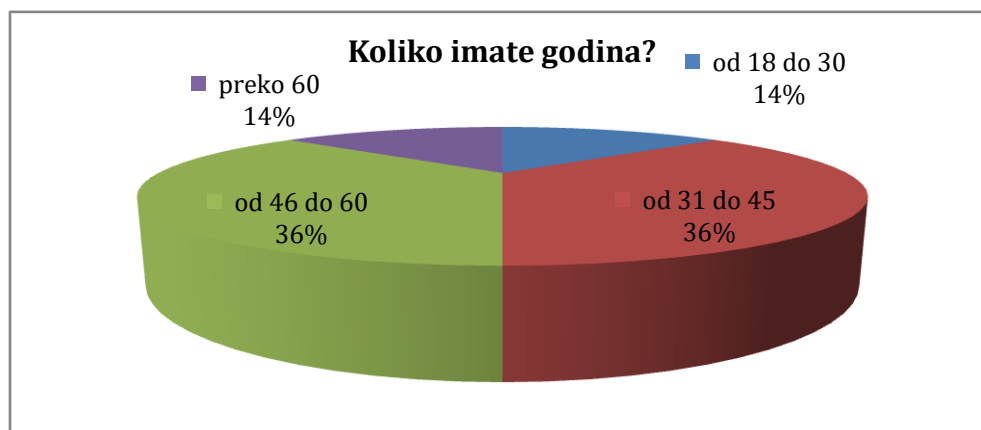
¹⁹ Analiza dostupna preko: <https://www.cema.rs/docs/analiza.pdf>

²⁰ Ibid, str. 42.

REZULTATI

Struktura uzorka: Uzorak je sačinjen od 21 ispitanika/ce grada Čačka, zaposlenih u lokalnim medijima, od čega je 13 njih muškog roda, a 8 ženskog. Istraživanjem su obuhvaćena četiri portala, dve radio stanice i jedna regionalna televizija. U analizu je uključen 21 validan upitnik.

Starost ispitanika/ca: Podjednak broj ispitanika/ca se nalazi u starosnoj kategoriji od 31–45 godina (8) i starosnoj kategoriji od 46–60 godina (8). Tri ispitanika/ce se nalaze u starosnoj kategoriji od 18–30 godina, dok je najmanji broj ispitanika/ca u kategoriji od preko 60 godina (2).

Tabela 1: Starost ispitanika/ca

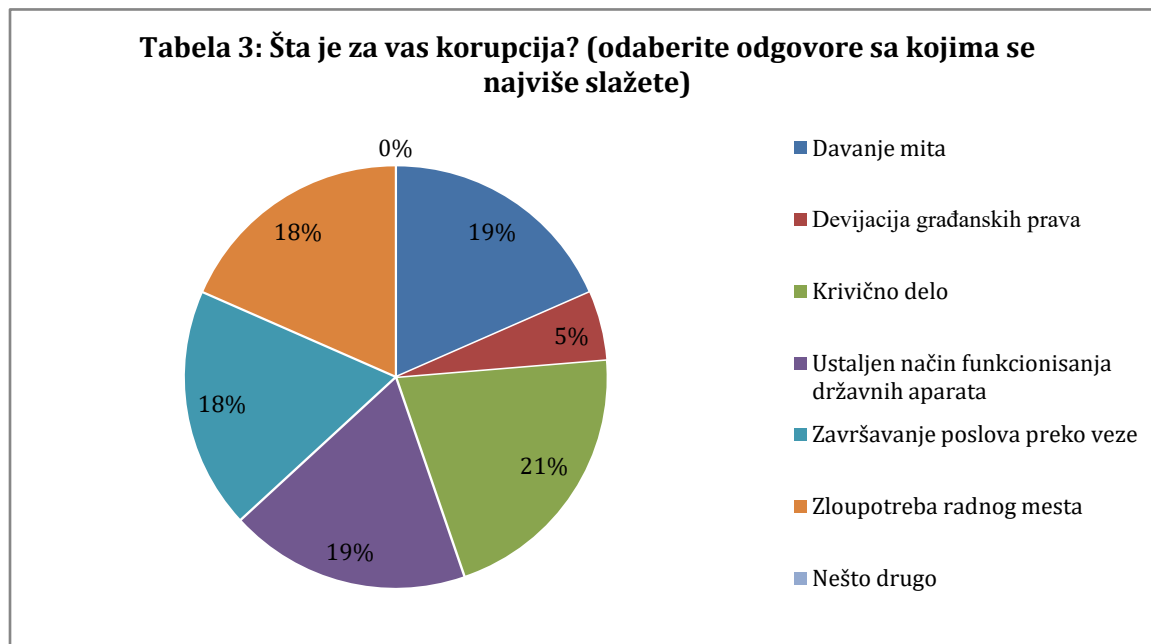
Obrazovanje i zaposlenje ispitanika: Svi anketirani ispitanici/ce su zaposleni u privatnom sektoru, medijima u privatnom vlasništvu. Skoro polovina ispitanika/ca ima visoku stručnu spremu, ali ovome bi trebalo dodati i da petoro ispitanika/ca ima višu stručnu spremu. Svega šest ispitanika/ca ima srednju stručnu spremu.

Tabela 2: Obrazovanje

Koji je vaš stepen stručne spreme?	
Osnovna škola	0
Srednja škola	6
Viša stručna sprema	5
Visoka stručna sprema	10
Magistratura	0
Doktorat	0

STAV MEDIJSKIH RADNIKA/CA PREMA KORUPTIVNIM POJAVAMA: Kada je reč o tome šta se sve podrazumeva pod pojmom korupcija (ispitanicima je ponuđena mogućnost da zaokruže/označe više odgovora), medijski radnici (Tabela 3) su ujednačenog mišljenja. Najveći procenat ispitanika/ca smatra da je korupcija krivično delo (21%, osam anketiranih), a po sedam ispitanika ističe da je korupcija davanje mita, ustaljen način funkcionisanja državnih aparata, zloupotreba radnog mesta, završavanje poslova preko veze. Najmanji broj ispitanika/ca (svega dvoje) ističe da je

korupcija devijacija građanskih prava. Kao i u prethodnom orijentacionom istraživanju, 0% ispitanika/ca smatra da je nešto drugo korupcija, osim odgovora koji su ponuđene u anketi.

ISKUSTVA PARTICIPACIJE U KORUPCIJI: Pošto smo dobili rezultate šta medijski radnici/ce podrazumevaju pod pojmom korupcije, ispitali smo kakav je njihov stav po pitanju spremnosti da ponude mito. Na pitanje da li su se našli u situaciji da nekome ponude mito, ispitanici/ce su dale sledeće odgovore:

Tabela 4		
Da	33%	7 ispitanika/ca
Ne	57%	12 ispitanika/ca
Ne želim da odgovorim	10%	2 ispitanika/ce

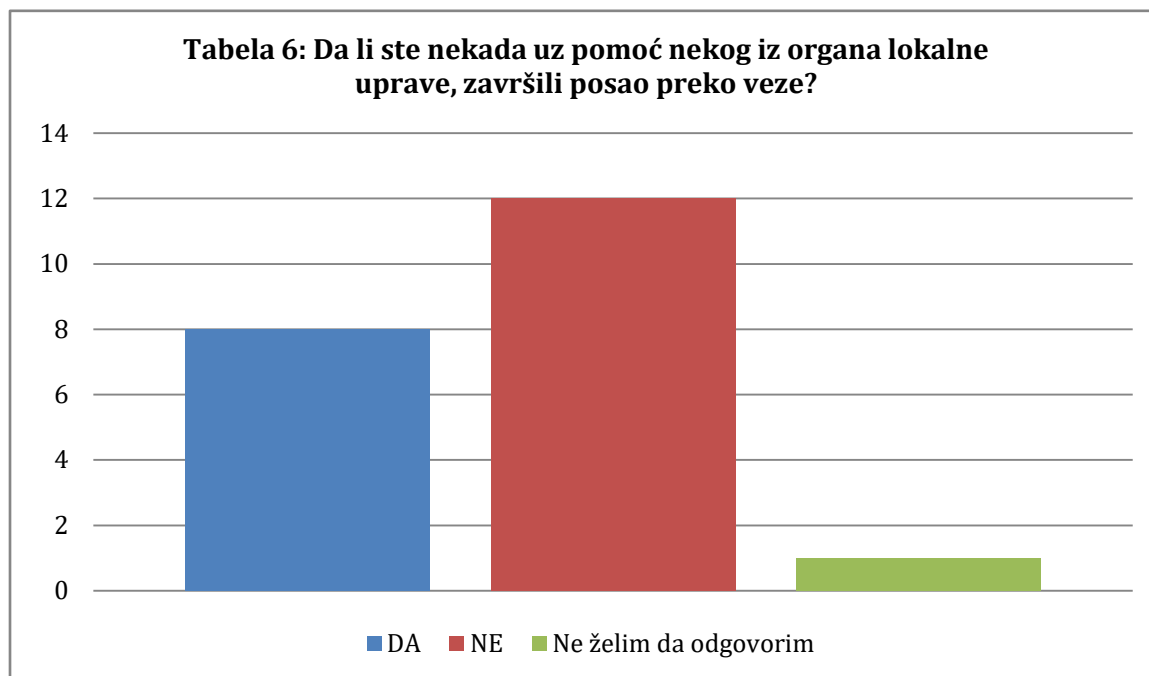
Na pitanje da li bi pristali da to urade (da ponude mito), ispitanici/ce su dali sledeće odgovore:

Tabela 5		
Da	14%	3 ispitanica
Ne	81%	17 ispitanica
Ne želim da odgovorim	5%	1 ispitanice

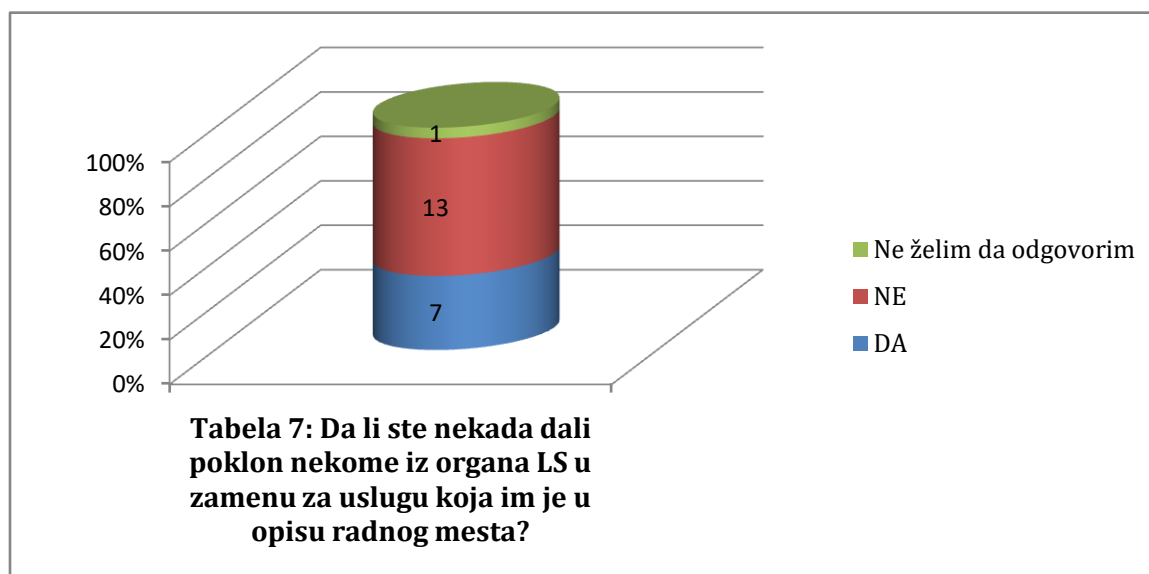
Visok procenat ispitanika/ca ne bi pristali da ponude mito (81%), ali se njih 33% našlo u situaciji da nekome ponudi mito, dok 10% nije želelo da odgovori na dato pitanje, što ukupno predstavlja 43% ispitanog uzorka.

Na pitanje da li su nekada uz pomoć nekoga iz lokalne samouprave završili posao preko veze, osam ispitanika/ca je odgovorilo potvrdno, jedno nije želelo da odgovori, što nas navodi na zaključak da je od ispitanog uzorka njih oko 50 % završilo neki posao preko veze uz pomoć nekoga iz lokalne

samouprave. Dvanaest ispitanika/ca je odgovorilo da nikada nije koristilo pomoć od službenika lokalne samouprave da završi neki posao.

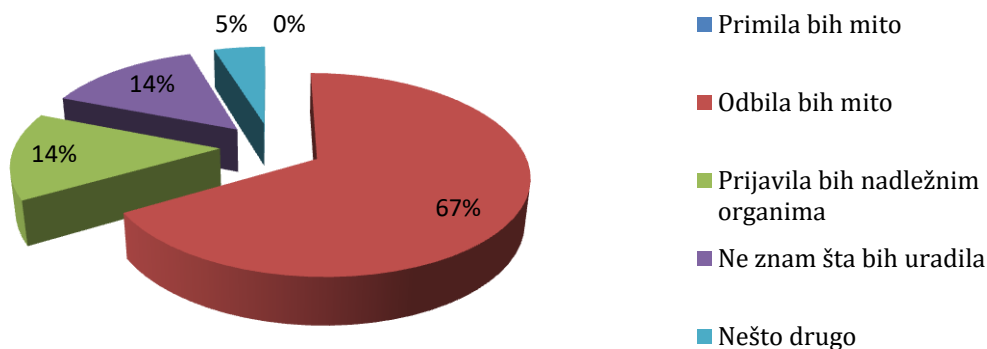
Na pitanje da li su nekada nekome iz organa lokalne samouprave dali poklon u zamenu za uslugu koja im je u opisu radnog mesta, **čak sedam** ispitanika/ca je odgovorilo potvrdno i jedan ispitanik/ca je odbio/la da odgovori.

Na pitanje da bi primili mito da su na mestu službenika u organima lokalne samouprave, ni jedan ispitanik/ca nije odgovorio/la da bi primio/la mito, dok je jedan od ispitanika/ca bio odsečan i

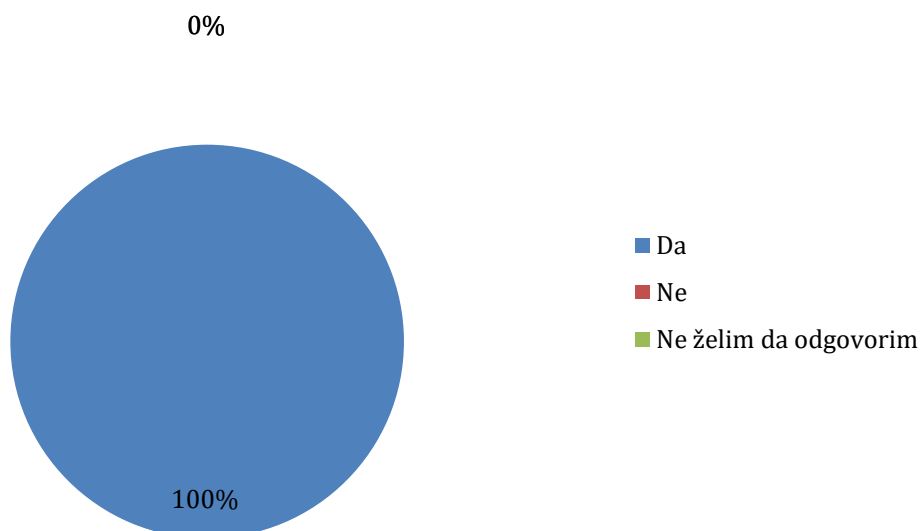
odgovorio da NIKADA to ne bi uradio/la. Tri ispitanika/ce su odgovorili da ne znaju šta bi uradili u datoj situaciji, a isto toliko njih je i navelo da su na mestu službenika u organima lokalne samouprave i da im neko ponudi mito, to bi odmah prijavili nadležnim organima, dok je njih 14 navelo da bi odbio/la mito.

Tabela 8: Da se nalazite na poziciji službenika u organima lokalne samouprave i da Vam se ponudi mito, da li biste ga primili?

PERCEPCIJA POSTOJANJA KORUPCIJE U ORGANIMA LOKALNE SAMOUPRAVE: Medijski radnici/ce su u ovom delu upitnika dali procenu prisutnosti korupcije u organima lokalne samouprave grada Čačka. Od ukupnog uzorka, 21 ispitanik/ca, 100% ispitanika/ca se izjasnilo (direktno) da je korupcija prisutna u organima lokalne samouprave.

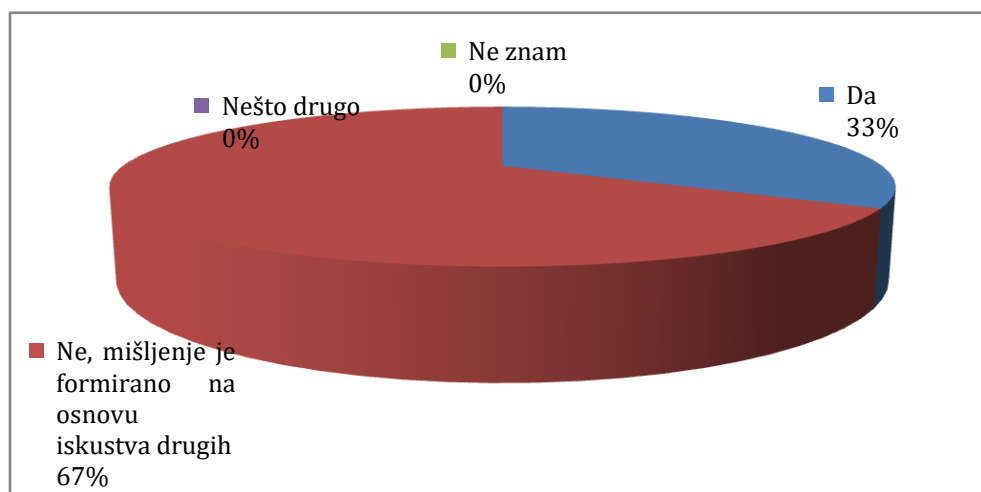
Tabela 9: Da li je korupcija prisutna u organima lokalne samouprave?

Upitnik je bio koncipiran tako da medijski radnici/ce daju i procenu stepena postojanja korupcije u organima lokalne samouprave, ocenom od 1 – *NEMA UOPŠTE* do 10 – *KORUPCIJA IZUZETNO ZASTUPLJENA*. **Srednja ocena prisutnosti korupcije** u organima lokalne samouprave po mišljenju medijskih radnika/ca je **7.72**²¹ Možemo reći da medijski radnici/ce procenjuju da je veoma visok stepen korupcije u organima lokalne samouprave grada Čačak. Od ukupno 21 ispitanika/ce, tri upitnika nisu uzeta u razmatranje, jer dva ispitanika/ce nisu dale procenu stepena postojanja korupcije u organima lokalne samouprave, a jedan upitnik je sadržao ocenu koja je mogla da se tumači na više načina, te je ova ocena zanemarena, tako da je srednja ocena prisutnosti korupcije dobijena na osnovu 18 validnih upitnika.

U narednoj tabeli pogledajte da li su pretpostavke o prisutnosti korupcije u organima lokalne samouprave grada Čačka posledica ličnog iskustva ispitanika/ca:

Tabela 10: Da li je Vaše mišljenje posledica ličnog iskustva?

Visok procenat ispitanika/ca (njih 14, odnosno 67%) je odgovorilo da je njihovo mišljenje formirano na osnovu iskustva drugih, ali je i njih 7 istaklo da je njihovo mišljenje formirano na osnovu ličnog iskustva, što predstavlja veoma visok procenat (33%) u odnosu na posmatrani uzorak.

Upitani o tome kome najviše šteti korupcija u organima lokalne samouprave, ni jedan medijski radnik/ca nije odgovorio/la da korupcija šteti službenicima u lokalnoj samoupravi. Visok procenat medijskih radnika/ca je mišljenja (62% , njih 13) da korupcija šteti svima, a 38% (njih 8) smatra da korupcija u lokalnoj samoupravi šteti isključivo građanima.

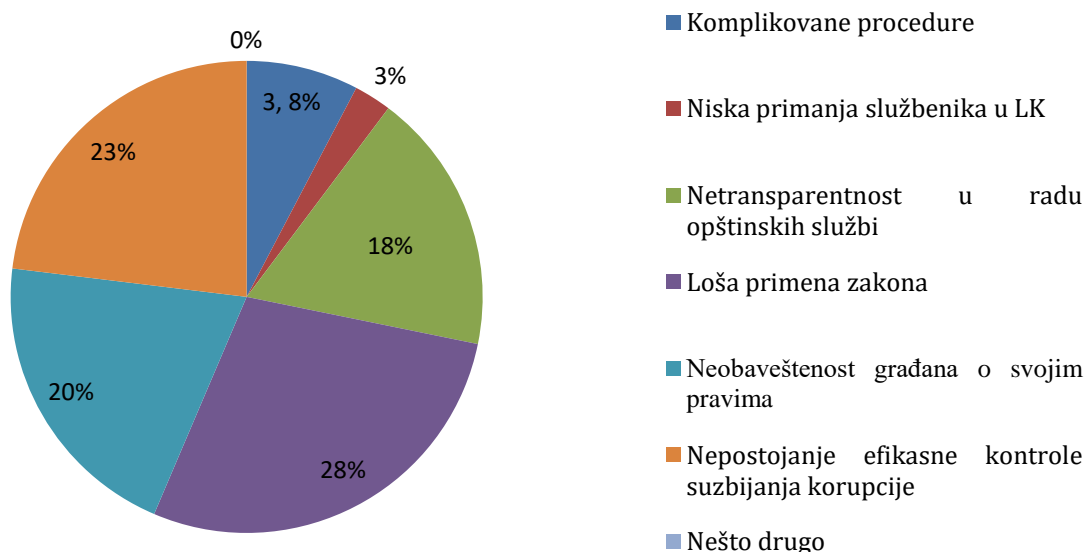
²¹ Ocene su: 8,7,5,8, 7, 7, 8, 10, 9, 7, 8, 9, 8, 10, 7, 7, 9, 5. Zbir je 139/18=7.72

Tabela 11: Kome najviše šteti korupcija u organima lokalne samouprave?

UZROCI POJAVE KORUPCIJE NA LOKALNOM NIVOU I NAJOSETLJIVJI POSLOVI:

Tabela 12: Koji je po Vašem mišljenju osnovni uzrok pojave korupcije u organima lokalne samouprave?

Medijskim radnicima/ma je data mogućnost da zaokruže/označe više ponuđenih odgovora. Ispitanici/ce smatraju (najveći procenat – 28%) da je loša primena postojećih zakona osnovni uzrok pojave korupcije u organima lokalne samouprave. Ispitanici/ce su mišljenja i da treba raditi na edukaciji građana o njihovim pravima (20%), da ne postoji efikasan mehanizam suzbijanja korupcije (23%) i da lokalna samouprava treba da poboljša transparentnost u svom radu (18%). Zanimljivo je da samo jedan ispitanik/ca smatra da je osnovni uzrok pojave korupcije u organima lokalne samouprave niska primanja službenika u lokalnoj samoupravi.

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

Pošto su medijski radnici/ce dale ocenu uzroka pojave korupcije u organima lokalne samouprave, u narednoj tabeli pogledajte kakvo je njihovo mišljenje koji su to najosetljiviji poslovi na korupciju organa lokalne samouprave.

Tabela 13: Najosetljiviji poslovi organa lokalne samouprave na korupciju

Prostorno planiranje	2%
Izgradnja objekata, izdavanje građevinskih dozvola	21%
Utvrđivanje, kontrola i naplata javnih prihoda i poreza	2%
Izdavanje odobrenja za rad	6%
Javne nabavke	23%
Inspekcijski nadzor	14%
Upravljanje sredstvima - budžet	13%
Zapošljavanje	19%
Nešto drugo	0%

Dakle, medijski radnici/ce su mišljenja da su **javne nabavke, izgradnja objekata, izdavanje građevinskih dozvola i zapošljavanje** najosetljiviji poslovi organa lokalne samouprave na korupciju. Po njihovom mišljenju **najmanje korupcije** ima u oblasti prostornog planiranja i utvrđivanja, kontrole i naplate javnih prihoda i poreza.

MOJE PRAVO DA ZNAM: U ovom delu ankete, potrudili smo se da ispitamo da li su medijski radnici/ce obavešteni o donošenju važnih odluka u lokalnoj samoupravi i na koji način se informišu, odnosno dolaze do informacija. Naš utisak je da su učesnici ankete davali odgovore sa pozicija obaveštenosti građana zanemarujući činjenicu da kao novinari imaju dodatne mogućnosti da se detaljnije informišu o radu lokalne samouprave (press konferencije, intervjui, sednice Gradskog veća, Skupštine grada i sl., gde im je omogućeno da postavljaju pitanja i traže odgovore o određenim temama). Jer, samo jedan medijski radnik/ca je odgovorio/la da je u potpunosti obavešten/na o donošenju važnih odluka, za koje su zainteresovani u organima lokalne samouprave. Zabrinjavajuće je da je čak 71% medijskih radnika/ca (njih 15 od 21) naglasilo da teško dolazi do potrebnih informacija, dok je 24% istaklo da do potrebnih informacija dolazi tako što pita nekoga u lokalnoj samoupravi.

Najveći procenat, više od polovine anketiranih medijskih radnika/ca se i sami informišu putem medija, odnosno najveći procenat njih tako dolazi do željenih informacija (56%) dok 18% njih do potrebnih informacija dolazi preko prijatelja/rođaka/poslovnih partnera. Zabrinjavajuće je da mali procenat medijskih radnika/ca do potrebnih informacija dolazi preko lokalnih funkcionera ili službenika (11%). Samo jedan ispitanik/ca ličnim angažovanjem dolazi do potrebnih informacija.

Tabela 14: Da li ste dovoljno obavješteni o donošenju važnih odluka za koje ste zainteresovani u organima LK?

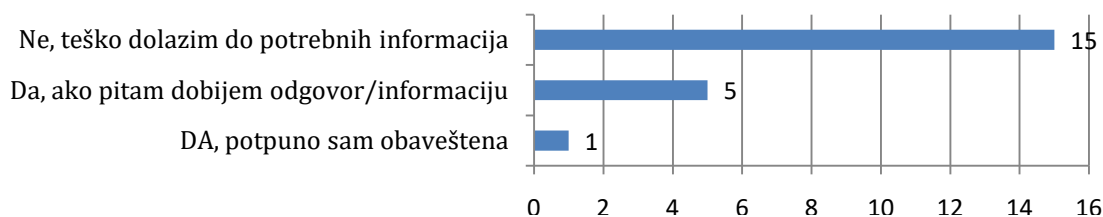
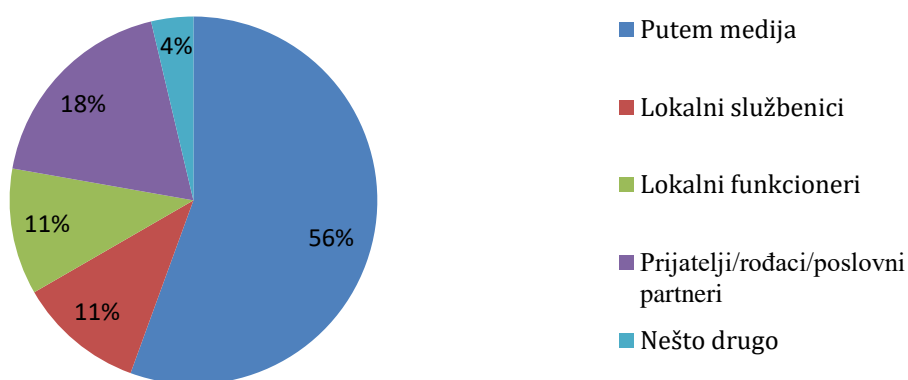

Tabela 15: Na koji način dolazite do potrebnih informacija?

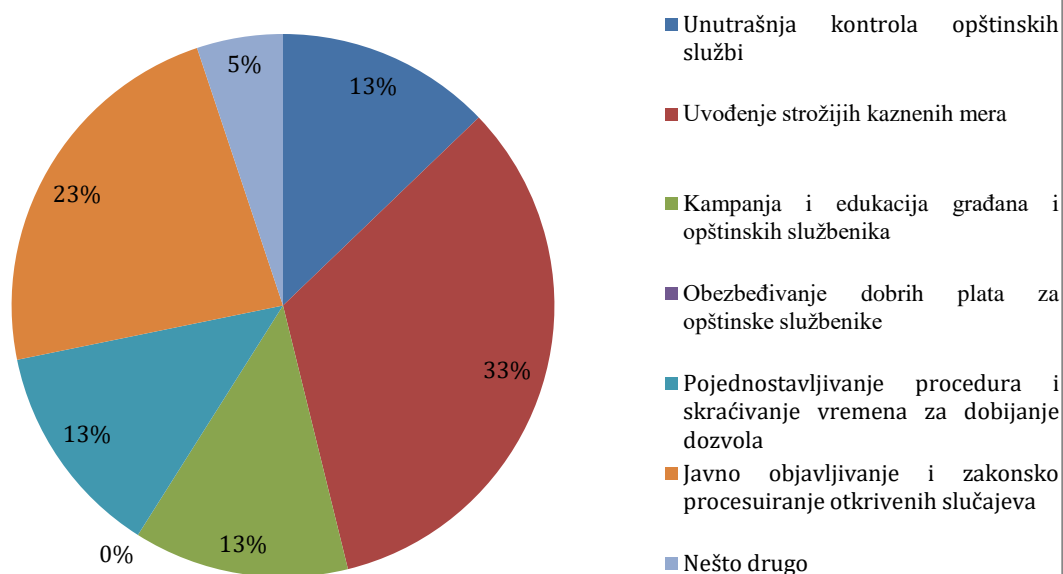

ANTIKORUPCIJSKA POLITIKA NA NIVOU LOKALNE SAMOUPRAVE: Na pitanje da li su upoznati sa aktivnostima koje lokalna samouprava sprovodi na smanjenju korupcije, od 21 anketiranog medijskog radnika/ce, **samo jedan ispitanik/ca** je odgovorio/la da je upoznat/a. Smatramo da to sasvim dovoljno govori o transparentnosti lokalne samouprave. Zabrinjavajuće je da 20 medijskih radnika/ca nije upoznato sa ovim aktivnostima, sa tim što smo imali i jedan duhovit odgovor gde je jedan od ispitanika/ca odgovorio/la da je upoznat/a sa tim da lokalna samouprava ne sprovodi nikakve aktivnosti za smanjenje korupcije.

Ako ovome dodamo i činjenicu da je 20 od 21 ispitanika/ce odgovorilo da **NIJE UPOZNATO SA TIM** koji opštinski propisi doprinose suzbijanju nastanka korupcije, stvari postaju mnogo ozbiljnije. Od ovog broja, jedan ispitanik/ca je čak i dopisao/la da opštinski propisi koji doprinose suzbijanju nastanka korupcije **NE POSTOJE**. Samo jedan medijski radnik/ca je naveo/la da misli da je to **Zakon o sprečavanju korupcije**.

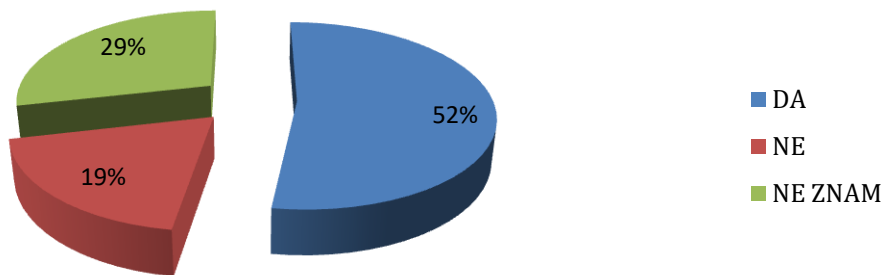
Većina ispitanika/ca smatra da bi uvođenje strožijih kaznenih mera (33%) bio uspešan način borbe protiv korupcije na lokalnom nivou, kao i javno objavljivanje i zakonsko procesuiranje otkrivenih slučajeva (23%). Ni jedan medijski radnik/ca ne smatra da bi obezbeđivanje dobrih plata za javne službenike bio uspešan način borbe protiv korupcije. U okviru ponuđenog odgovora nešto drugo, dva ispitanika/ca su odgovorili da bi velike novčane kazne doprinele borbi protiv korupcije, dok je jedan medijski radnik/ca odgovorio/la da bi osnivanje LAF-a doprinelo navedenoj borbi.

Tabela 16 : Koji su najuspešniji načini borbe protiv korupcije?

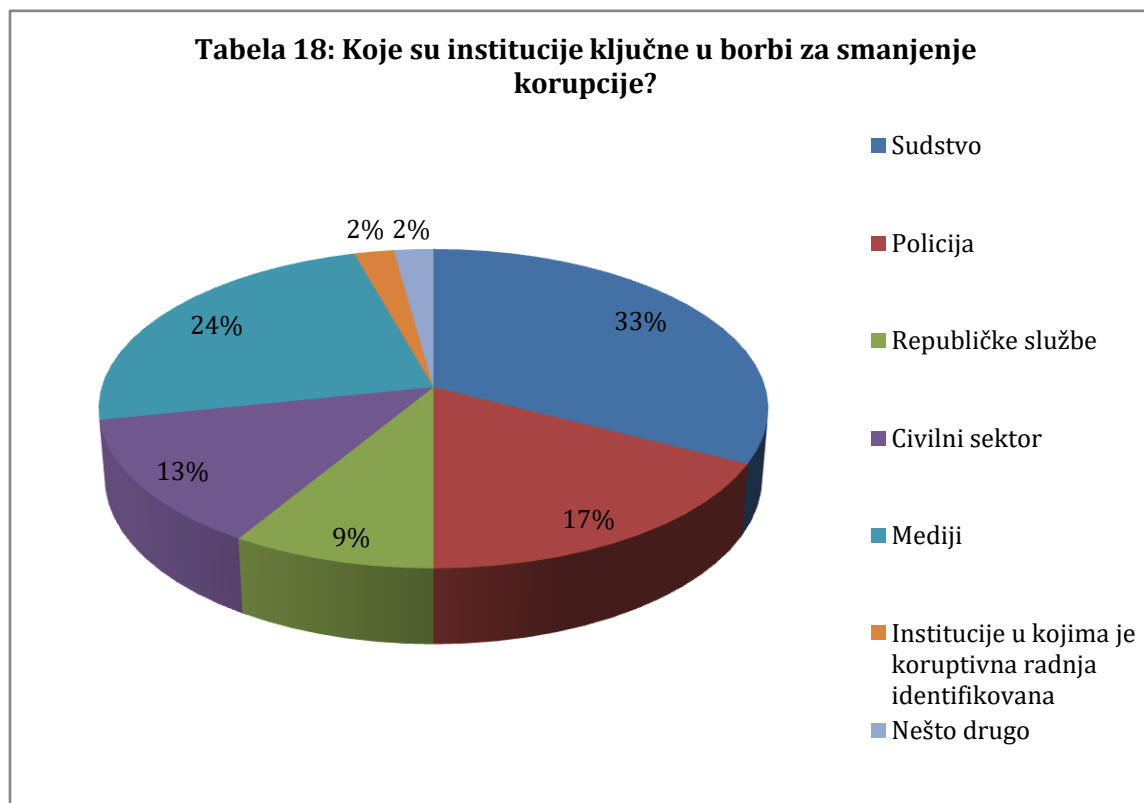

Na pitanje da li odbornici u lokalnoj skupštini mogu doprineti borbi protiv korupcije, više od polovine medijskih radnika/ca je odgovorilo da misli da odbornici mogu doprineti toj borbi, četiri medijska radnika/ce su odgovorila da odbornici ne mogu doprineti toj borbi, od čega je jedan medijski radnik/ca napisao/la da su i odbornici korumpirani. Sedam medijskih radnika/ca (29%) ne zna odgovor na postavljeno pitanje.

Tabela 17 : Da li odbornici mogu doprineti borbi protiv korupcije?

Na pitanje koje su institucije ključne u borbi za smanjenje korupcije, anketa je dala sledeće rezultate:

Medijski radnici/ce imaju najveće poverenje u sudstvo (33%), i u medije (24%). Najmanji doprinos u borbi protiv korupcije, prema mišljenju medijskih radnika/ca mogu dati institucije u kojima je koruptivna radnja identifikovana.

PROCENA KORUPCIJE U JAVNIM SLUŽBAMA: Upitnik je koncipiran tako da medijski radnici/ce daju i ocenu prisutnosti korupcije u javnim službama, na skali od 1 – *BEZ KORUPCIJE* do 10 – *KORUPCIJA IZUZETNO ZASTUPLJENA*.

Tabela 19: U kojim javnim službama ima korupcije?	Srednja ocena
Zdravstvo	181/19=9.52
Školstvo	100/19=5.26
Policija	153/19=8.05
Katastar	152/19=8.00
Elektrodistribucija	106/19=5.58
Komunalne službe	102/19=5.37
Mediji	113/19=5.94
Civilni sektor	24/18=1.33
Nešto drugo	/

Veoma negativno je ocenjeno **zdravstvo** od strane medijskih radnika, srednja ocena je **9.52** na skali od 1 do 10. Čak 15 ispitanika/ca je ocenilo ocenom 10 stepen korupcije u zdravstvu, kao javnu službu gde je korupcija izuzetno zastupljena. Tri ispitanika/ce su dale ocenu 8, a jedan ispitanik ocenu 7. Dva upitnika nisu uzeta u razmatranje jer je jedan od ispitanika/ca na upitniku samo napisao zdravstvo, a drugi/da nije dao ocenu prisutnosti korupcije. Kada je reč o školstvu, srednja ocena je dobijena na osnovu 19 validnih upitnika, jer dva ispitanika/ce nisu dale ocenu prisutnosti korupcije. Isto se odnosi i na policiju, katastar, elektrodistribuciju, komunalne službe i medije.

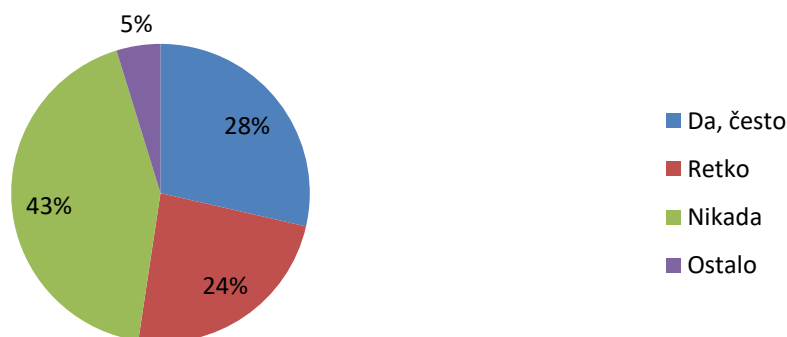
Prema mišljenju medijskih radnika/ca, korupcija je veoma zastupljena i u policiji, jer je srednja ocena prisutnosti korupcije u ovoj javnoj službi **8.05**, od čega je šest ispitanika/ca dalo ocenu 10 (korupcija izuzetno zastupljena) ovoj javnoj službi. Ništa bolje nije prošla ni javna služba katastra gde je srednja ocena **8.00**, od čega je isto tako šest ispitanika/ca dalo ocenu 10 (korupcija izuzetno zastupljena) ovoj javnoj službi. Medijski radnici/ce su prisutnost korupcije u medijima ocenili prosečnom ocenom **5.94**.

Civilni sektor je ocenilo 18 ispitanika/ca. **Od 18 validnih upitnika, 11 medijskih radnika/ca je ocenilo da nema korupcije u civilnom sektoru, dva medijska radnika/ce su dala ocenu 3, jedan ocenu 2 i jedan ocenu 5. Zanimljivo da istaknemo da je najnižu ocenu prisutnosti korupcije, od strane medijskih radnika/ca, dobio upravo civilni sector. Srednja ocena je samo 1.33. Naša pretpostavka je da je, ovako dobroj oceni doprinelo, pre svega, pozicioniranje Centra za monitoring i aktivizam čiji se članovi u lokalnoj zajednici prepoznaju kao stručni, profesionalni i visokog moralnog integriteta.**

U poslednjem pitanju medijski radnici/ce su trebale da odgovore da li su nekoj od gore navedenih službi dale mito, i da navedu kojoj. Od ukupno 21 anketiranog medijskog radnika/ce samo njih 9 nikada nije dalo mito, što čini 43% ispitanog uzorka. Jedan ispitanik/ca je dala odgovor da je dao/la mito nekoj drugoj službi, dok je često mito davao 6 ispitanika/ca, a pet ispitanika/ca retko.

To je ukupno 11 medijskih radnika/ca koji su davali mito, odnosno 52%. Šest ispitanika/ca je navelo da je često davalo mito zaposlenima u zdravstvenom sistemu i policiji, dok je pet ispitanika/ca navelo da su retko davali mito zaposlenima u zdravstvu, katastru i policiji.

Tabela 20: Da li ste bili u prilici da nekoj od gore navedenih službi date mito i kojoj ?

5.4. ONLINE ANKETA: PERCEPCIJA GRAĐANA/KI O KORUPCIJI NA LOKALNOM NIVOU

S obzirom da uspešna borba protiv korupcije podrazumeva i aktivnu uključenost građana/ki, jedan aspekt istraživanja posvećen je ispitivanju percepcije građana/ki o koruptivnim pojavama u njihovoj lokalnoj samoupravi.

Anketa je koncipirana tako da su na početku uopštena pitanja koja se tiču pola, zaposlenja, stručne spreme, godina ispitanika, a zatim slede pitanja vezana za prisutnost korupcije u lokalnim i republičkim organima i institucijama.

Podršku u promociji i dostupnosti ankete Centru za aktivizam I monitoring - CEMA pružili su i lokalni mediji I medijski portali. Anketa je bila dostupna na 5 portala, na Facebook stranicama medija I građana koji su u anketi učestvovali.

Linkovi medija koji su objavili upitnik:

<https://www.cemaforum.rs/sr/vest/277/ANKETA:-Korupcija-na-lokalnom-nivou/>

<https://www.epicentrapress.rs/vest/6203/ANKETA:-Korupcija-na-lokalnom-nivou/>

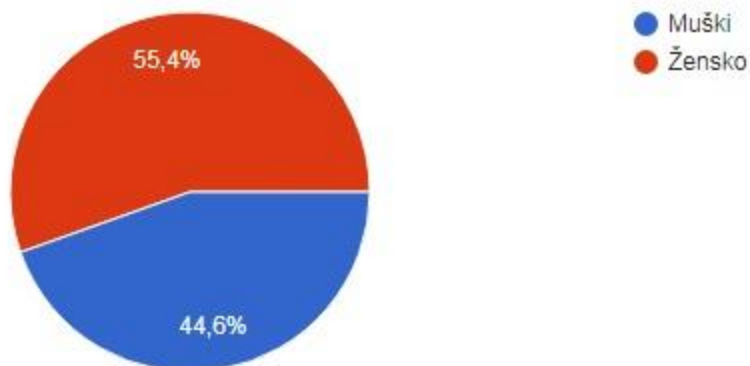
https://www.cema.rs/sr/vest/152/POPUNI-ANKETU:-Korupcija-na-lokalnom-nivou/?fbclid=IwAR1eCkA6RtoiArbz8tLMC0S-BQdTNcqKyKF_xlu5ur6en-gge_Fz8DhnENC

<https://www.infopress.rs/drustvo/anketa-korupcija-na-lokalnom-nivou/>

<http://www.objektivno1.rs/vesti-obj1/13690/popuni-anketu-korupcija-na-lokalnom-nivou.html>

<https://www.facebook.com/Centar-za-monitoring-i-aktivizam-Cema-1756108964626739/>

Upitnik je popunio 101 ispitanik. Što se tiče rodne zastupljenosti zanimljivo je da je u anketranju učestvovao veći broj osoba ženskog pola što implicira da je ova kategorija stanovništva češće žrtva korupcije u odnosu na muški pol. Od ukupnog broja anketiranih je 55,4% čni žensku populaciju, 44,6% mušku.

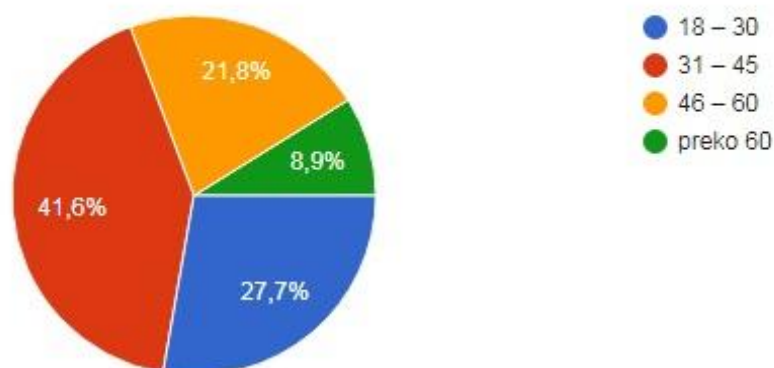

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

Najveći broj učesnika ankete što iznosi 41,6% pripada najaktivnijem delu populacije odnosno starosnoj strukturi koja se kreće od 31 do 45 godina. Od 18 do 31 godine je 27,7% ispitanih, od 46 do 60 godina je 21,8%, dok je sa više od 60 godina samo 8,9% ispitanih.

Koliko imate godina? (označi odgovor)

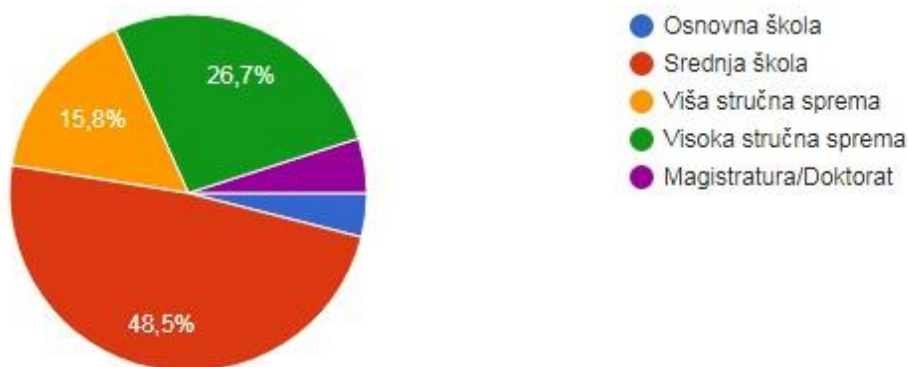
101 одговор

Skoro polovina ispitanika je sa srednjom stručnom spremom - 48,5%, a 26,7% je visoko obrazovanih. Višu stručnu spremu ima 15,8% anketiranih, dok samo 4 poseduju osnovno obrazovanje. Takođe, samo 5 ispitanika/ca ima akademska zvanja kao što su magistar ili doktor nauka.

Koji je vaš stepen stručne spreme?

101 одговор

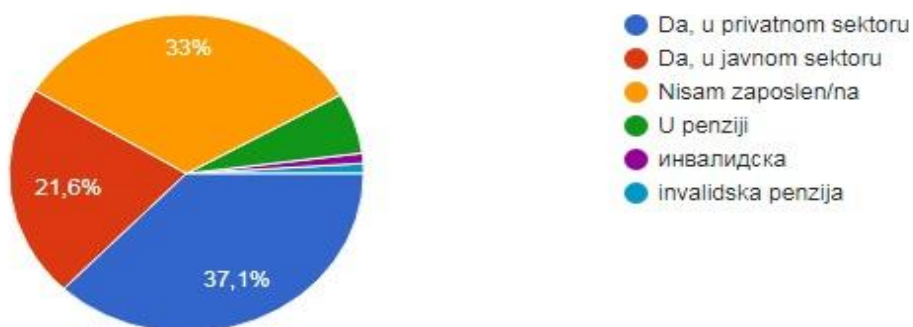

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

Od 101 ispitanika/ce, 97 je odgovorilo na pitanje o radnom statusu. Rezultati pokazuju da 37,1% radi u privatnom sektoru, 21,6% u javnom sektoru, 33% ispitanih nije zaposleno, a 6,2% ispitanika je u penziji.

Da li ste zaposleni?

97 одговора

Zanimljivo je da ni jedan ispitanik nije izbegao odgovor na pitanje šta je korupcija. Ponuđeno je 6 odgovora i kao opciono sedmo da ispitanik sam dopiše odgovor. Najviše ispitanika/ca smatra da je korupcija krivično delo - 24,8%. Oko 10% ispitanika je navelo da je korupcija sve ponuđeno u odgovorima, dok se 19,8% opredelilo da je korupcija završavanje poslova preko veze.

Šta je za vas korupcija? (označi odgovor)

101 одговор

Zanimljivo je da su anketirana lica najsložnija u odgovoru na pitanje da li je korupcija prisutna u organima lokalne samouprave grada Čačka. Čak 78,8% ispitanika/ca je dalo potvrđan odgovor, dok samo 4% smatra da u lokalnoj samoupravi nema koruptivnih pojava. Ako u celokupnu slku datih odgovora dodamo i 15,2% anketiranih koji nisu želeli da odgovore na postavljeno pitanje iz određenog razloga, ostaje zabrinjavajući podatak da je stepen percepcije građana/ki Čačka o prisutnosti koruptivnih pojava u organima lokalne samouprave izuzetno visok.

Da li je korupcija prisutna u organima lokalne samouprave grada Čačka? (označi odgovor)

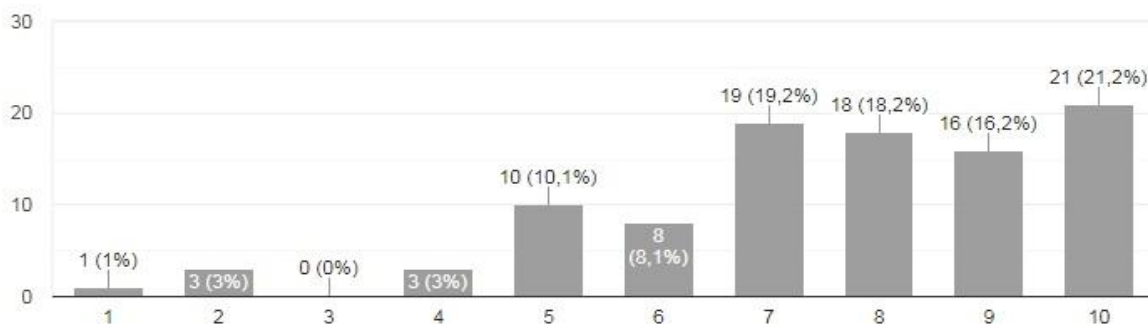
99 odgovora

U narednom pitanju ocenjivana je prisutnost korupcije u lokalnoj samoupravi ocenama od 1 (nema korupcije) do 10 (maksimalna korupcija). Čak 21,2% ispitanih je odgovorilo da u lokalnoj samoupravi jeste prisutna maksimalna korupcija, 16,2% je ocenilo prisutnost korupcije ocenom 9, dok je samo jedna osoba ocenila da korupcija nije prisutna u organima lokalne samouprave. Samo 4% ispitanih je dalo ocenu nižu od 5. Svi odgovori dovode do prosečne ocene 7,56 što opet ukazuje da građani/ke smatraju da je korupcija izuzetno prisutna u organima lokalne samouprave u gradu Čačku.

Ocenite Vaše viđenje postojanja korupcije u organima lokalne uprave (ocene su od 1 do 10; ocena 1 bez korupcije i 10 maksimalna korupcija)

99 odgovora

Autori ankete su sledećim pitanjem hteli da utvrde na osnovu čega je formirano mišljenje o tolikoj prisutnosti korupcije u lokalnoj samoupravi. Ispitanici su naveli da je na osnovu ličnog iskustva 39,6%, dok je 43,6% odgovara da je mišljenje formirano na osnovu iskustva drugih. Manji broj, samo 10 ispitanih, ne zna na koji način je formiralo mišljenje, dok je 5% navelo da je nešto drugo

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

razlog verovanja u prisutnost korupcije. Uzimajući u obzir sve odgovore čak 85,6 % ispitanih se srelo sa korupcijom na lokalnom nivou, kako ličnim iskustvom, tako i preko iskustva drugih osoba.

Da li je Vaše mišljenje posledica ličnog iskustva? (označi odgovor)

101 одговор

Kao osnovne uzroke koruptivnih pojava u organima lokalne samouprave, 33,7% ispitanika/ca navodi odsustvo efikasne unutrašnje i spoljne kontrole u cilju suzbijanja korupcije, loša primena zakona je prepoznata od strane 17,8% ispitanih, neobaveštenost 12,9%, dok 9,9% anketiranih smatra da je netransparentnost u radu opštinskih službi jedan od glavnih razloga nastanka korupcije. Zanimljivo je takođe da se među odgovorima izdvajaju i niska primanja zaposlenih u lokalnoj samoupravi sa 7,9% , a da 6,9% ispitanih u komplikovanim procedurama vidi uzroke za razvoj korupcije.

Koji je po Vašem mišljenju osnovni uzrok pojave korupcije u organima lokalne samouprave? (označi odgovor)

101 одговор

Jedan od najosetljivijih poslova organa lokalne samouprave koji građani vezuju za korupciju je zapošljavanje i sa tim je saglasna skoro trećina ispitanih, čak 28,7%. Sledeće su javne nabavke sa 14,9%, dok po 11,9% imaju: utvrđivanje, kontrola i javna naplata prihoda i poreza i izgradnja objekata i izdavanje građevinskih dozvola. Inspeksijski nadzor je zaokružilo 9,9% ispitanih, a 8,9%

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

smatra da je lokalni budžet u zoni rizika od korupcije. Zanimljivo je da samo 2% učesnika/ca ove ankete percipira sve službe lokalne samouprave osjetljivim na korupciju.

Najosetljiviji poslovi organa lokalne uprave na korupciju? (označi odgovor)

101 odgovor

Na pitanje da li su se našli u situaciji da nekome ponude mito 27,7% ispitanika/ca je odgovorilo potvrdno, dok je 58,4% odgovorilo da nije bilo u takvoj situaciji. Nije želelo da odgovori 11,9% ispitanih.

Da li ste se našli u situaciji da nekome ponudite mito?

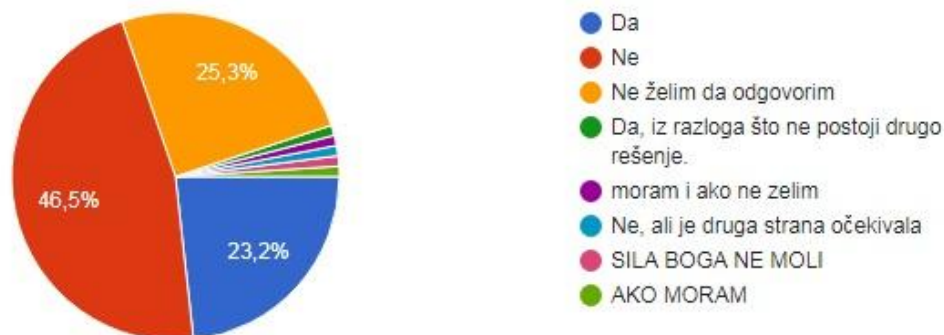
101 odgovor

Od 99 odgovora na pitanje da li bi pristali da ponude mito 46,5% je zaokružilo da ne bi, dok je 25,3% bilo suzdržano u odgovoru, a 23,2% je potvrdno odgovorilo.

Da li biste pristali da to uradite (da ponudite mito)? (označi odgovor)

99 одговора

Više od polovine anketiranih, 55,6%, je odgovorilo da nikada nije završilo ni jedan posao "preko veze" uz pomoć nekog iz organa lokalne samouprave. Skoro trećina, 29,3%, je odgovorilo da jeste, dok 12,1% nije želelo da odgovori na postavljeno pitanje.

Da li ste nekada, uz pomoć nekog iz organa lokalne uprave, završili posao preko veze? (označi odgovor)

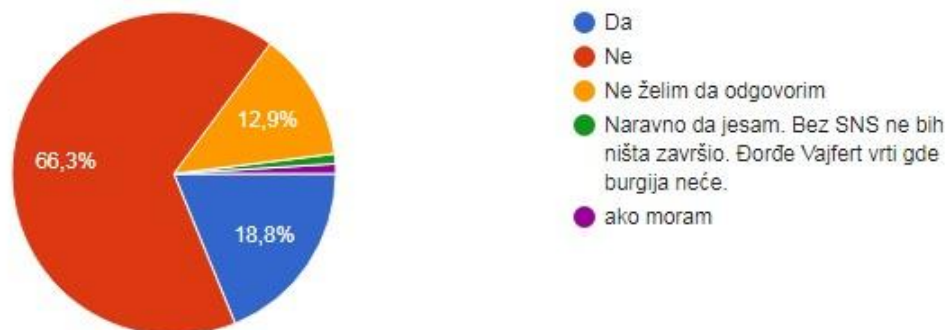
99 одговора

I naredno pitanje podrazumeva eventualnu direktnu uključenost građana/ki u koruptivne pojave. Zanimljivo je da je 66,3% ispitanih odgovorilo da nikada nije dalo poklon bilo kome iz organa lokalne samouprave u zamenu za neku uslugu, 18,8% osoba je potvrdilo da su bili u takvim situacijama, dok 12,9% anketiranih nije želelo da odgovori na postavljeno pitanje.

Da li ste nekada dali poklon nekome iz organa lokalne samouprave u zamenu za uslugu koja im je u opisu radnog mesta? (označi odgovor)

101 одговор

Zanimljivo je da trećina anketiranih, čak 35%, nije sigurno šta bi uradili da im se ponudi mito ukoliko bi bili u poziciji službenika u organima lokalne samouprave, 44% je kategorično odgovorilo da ne bi, dok je samo 7% ispitanih odgovorilo da bi prihvatili ponuđeni mito. Koliko je ovaj vid korupcije ukorenjen u društvu govori i podatak da bi tek 10% građana/ki ovo krivično delo prijavili nadležnim organima.

Da se nalazite u poziciji službenika u organima lokalne samouprave i da Vam se ponudi mito, da li biste ga primili? (označi odgovor)

100 одговора

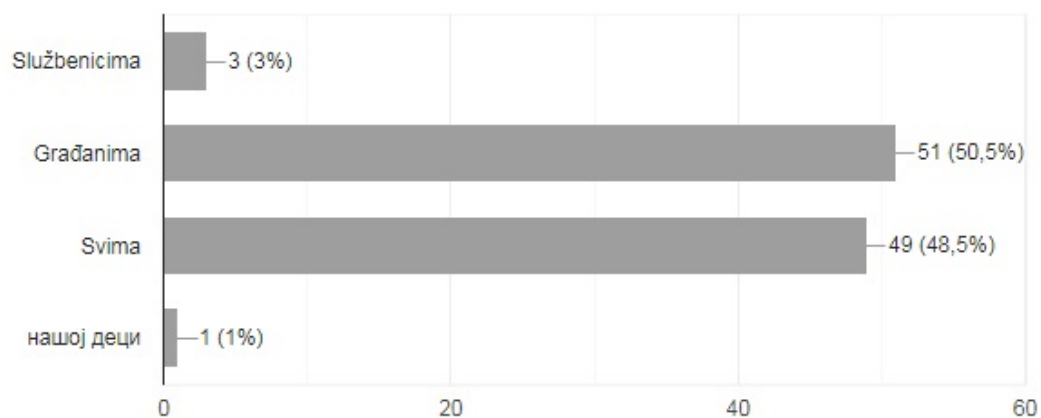

Na pitanje kome najviše šteti korupcija učesnici ankete su imali mogućnost da izaberu više ponuđenih odgovora. Na osnovu dobijenih rezultata zaključak je da polovina ispitanih smatra da korupcija šteti svima, dok druga polovina vidi građane kao najveće žrtve korupcije. Samo 3% ispitanih prepoznaje lokalne službenike kao osobe kojima se koruptivnim radnjama pričinjava neka šteta.

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

Kome najviše šteti korupcija u organima lokalne samouprave? (označi odgovor)

101 одговор

Imajući u vidu činjenicu da je Čačak jedna od lokalnih samouprava u kojoj nisu uspostavljeni antikoruptivni mehanizmi po Modelu Agencije za borbu protiv korupcije, ne iznenađuje podatak da čak 91,9% anketiranih nije upoznato sa aktivnostima koje lokalna samouprava sprovodi na smanjenju korupcije. Samo 5% ispitanih je na pitanje da li ste upoznati sa aktivnostima koje lokalna samouprava sprovodi na smanjenju korupcije odgovorilo pozitivno.

Da li ste upoznati sa aktivnostima koje lokalna samouprava sprovodi na smanjenju korupcije?
(označi odgovor)

99 одговора

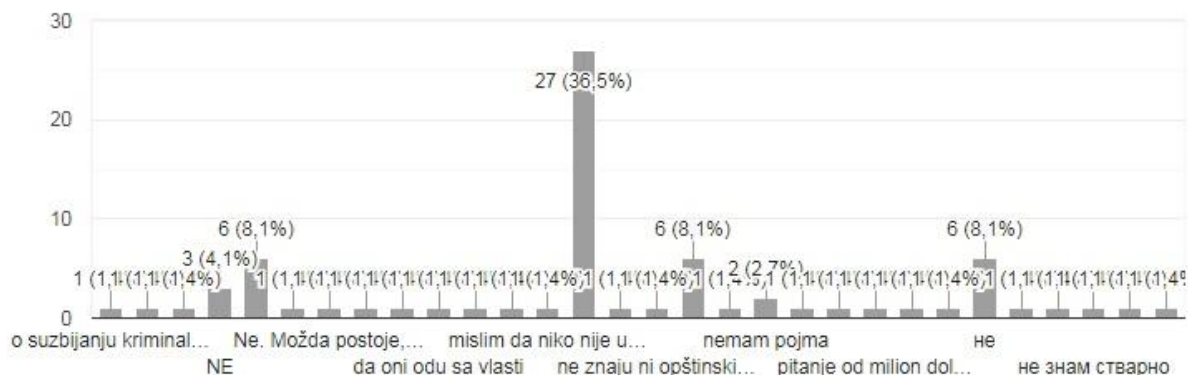

Od 101 ispitanika/ce samo 74 je dalo odgovor na pitanje da li znaju koji Zakoni, odnosno opštinski propisi doprinose suzbijanju nastanka korupcije a većina odgovora je bilo negativno. Postavljeno pitanje je otvorenog tipa gde mogu i da se dopišu dokumenta koja su poznata, međutim ni jedan odgovor ne sadrži pozitivan ili tačan odgovor.

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

Da li znate koji Zakoni, odnosno opštinski propisi doprinose suzbijanju nastanka korupcije i ukoliko je odgovor potvrđan dopišite koji?

74 одговора

Kao najuspešniji način borbe protiv korupcije 38,6% ispitanih predlaže uvođenje strožijih kaznenih mera. 19,8% smatra da bi najbolji vid borbe protiv korupcije bilo javno objavljivanje i zakonsko procesuiranje otkrivenih slučajeva dok 15,8% tvrdi da je potrebna jača unutrašnja kontrola opštinskih službi. Pojednostavljenje procedura i skraćivanje vremena za dobijanje dozvola izdvaja 8,9% ispitanih.

Koji su najuspešniji načini borbe protiv korupcije? (označi odgovor)

101 одговор

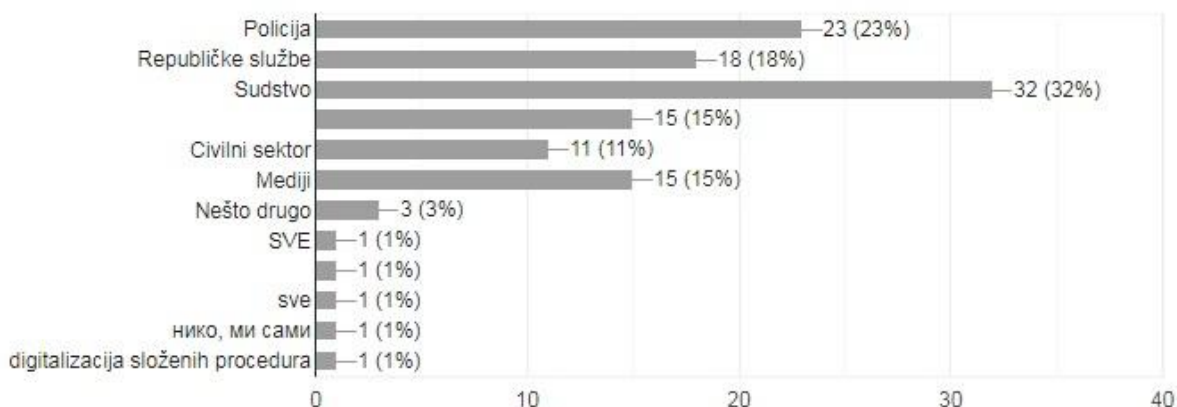

Ispitanici su naveli da je ključna institucija za borbu protiv korupcije sudstvo 32%, zatim policija 23%, republičke službe 18%, dok po 15% anketiranih smatra da su to mediji i same institucije u kojima je primećena korupcija. Autorima ove analize je bilo posebno indikativno da je civilni sektor kod 11% ispitanih prepoznat kao značajna institucija u borbi protiv korupcije.

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

Koje su institucije ključne u borbi za smanjenje korupcije? (označi odgovor)

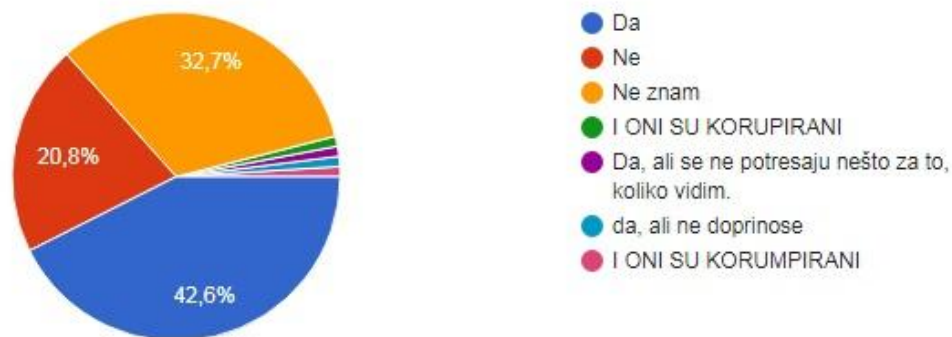
100 одговора

Zabrinjavajući je pokazatelj da više od polovine ispitanih svoje predstavnike u lokalnom parlamentu ne prepoznaju kao osobe koje bi mogle doprineti borbi protiv korupcije. 32,7% ne zna da li odbornici mogu dati svoj doprinos, a 20,8% tvrdi da nisu u mogućnosti. Ipak, 42,6% je navelo da odbornici mogu pomoći u borbi protiv korupcije, ali ne i na koji način.

Da li odbornici mogu doprineti borbi protiv korupcije? (označi odgovor)

101 одговор

Kada je u pitanju informisanost o donošenju važnih odluka u organima lokalne uprave, rezultati ankete pokazuju da 65,7% ispitanih izuzetno teško dolazi do informacija. Samo 10,1% smatra da je potpuno obavješteno o svemu što ih zanima, a 23,2% je navelo da ako pitaju dobiju odgovor.

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

Da li ste dovoljno obavešteni o donošenju važnih odluka, za one za koje ste zainteresovani u organima lokalne uprave? (označi odgovor)

99 одговора

Mediji su osnovno sredstvo informisanja o aktivnostima lokalnih organa vlasti za 54,5% anketiranih, 24,2% ispitanika/ce je navelo da do potrebnih informacija dolazi preko poslovnih partnera ili rođaka, a samo 9,1% građana/ki dobija potrebne informacije od lokalnih službenika.

Na koji način se informišete odnosno kako dolazite do tih informacija? (označi odgovor)

99 одговора

Naredna pitanja su koncipirana tako da ispitanici na skali od 1 (bez korupcije) do 10 (korupcija izuzetno zastupljena) rangiraju pojedine javne službe. Kuriozitet predstavlja da su najlošije ocenjeni mediji, odnosno da je korupcija u medijima zastupljena sa prosečnom ocenom 8,49. Ovo ukazuje da građani/ke nemaju poverenja u objektivnost i profesionalni rad lokalnih medija.

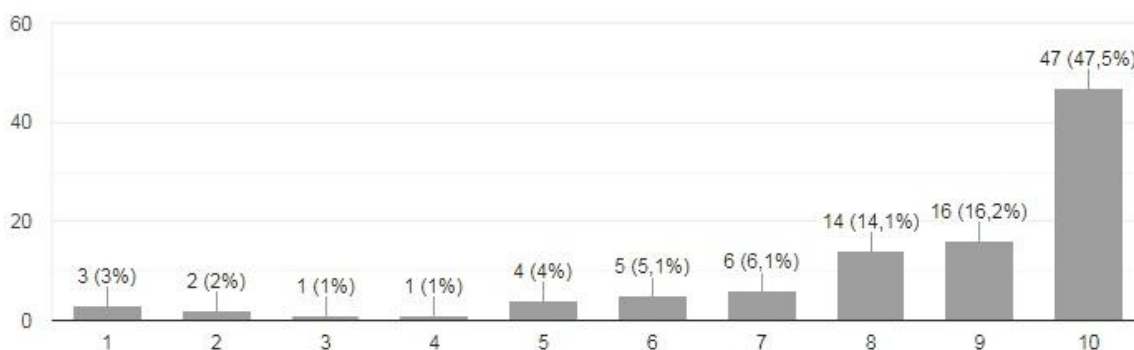
Sledeća javna služba je policija sa prosečnom ocenom 8.42, gde je, na osnovu analiziranih rezultata, primanje mita najčešća koruptivna pojava. Zdravstvo se nalazi na trećem mestu sa prosečnom ocenom 8.40, a ispitanici/ce su navodili davanje poklona i novca za pružene zdravstvene usluge kao najčešće primere korupcije u ovom sektoru. Javna služba katastra dobila je ocenu 7,01 što predstavlja, takođe, visok stepen prisutnosti koruptivnih pojava. Elektrodistribucija je ocenjena sa prosečnom ocenom 6,25 dok je školstvo sa 6,12 što izaziva posebnu zabrinutost. Želimo da istaknemo da je anketiranje obavljeno u periodu kada su u javnosti bile prisutne afere o plagiranim doktoratima, Megatrendu i dr. što je u značajnoj meri uticalo na formiranje stavova naših ispitanika/ca. Komunalne službe su sa prosečnom ocenom 5.69 pri dnu lestvice po zastupljenosti korupcije u javnim službama, a "najbolje" je ocenjen civilni sektor sa prosečnom ocenom 5,17 koja je takođe visoka.

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

Ocena prisutnosti korupcije u javnim službama	Srednja ocena
Mediji	832/98=8.49
Policija	825/98=8.42
Zdravstvo	832/99=8.40
Katastar	680/97=7.01
Elektrodistribucija	606/97=6.25
Školstvo	600/98=6.12
Komunalne službe	541/95=5.69
Civilni sektor	512/99=5.17

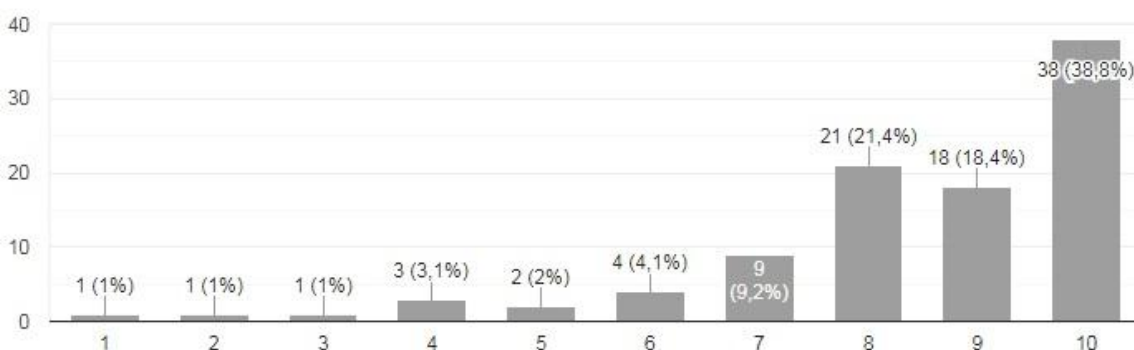
U kojim još javnim službama ima korupcije i rangirajte je na skali od 1 – bez korupcije do 10 – korupcija izuzetno zastupljena ZDRAVSTVO

99 odgovora

POLICIJA

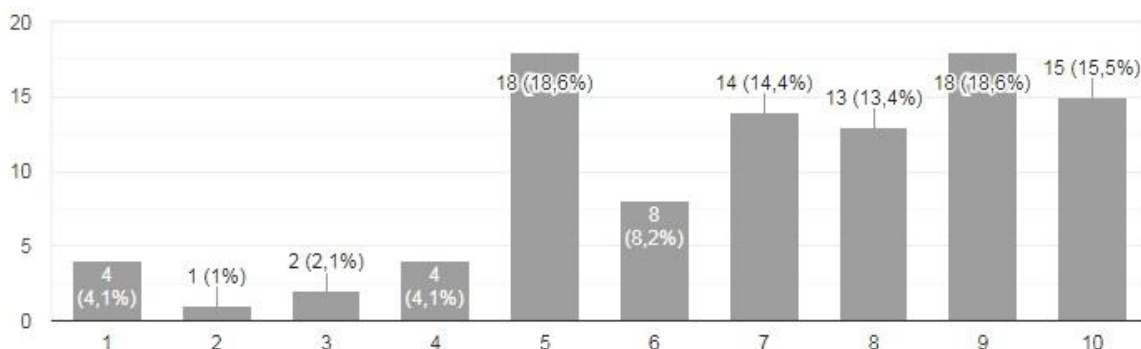
98 odgovora

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

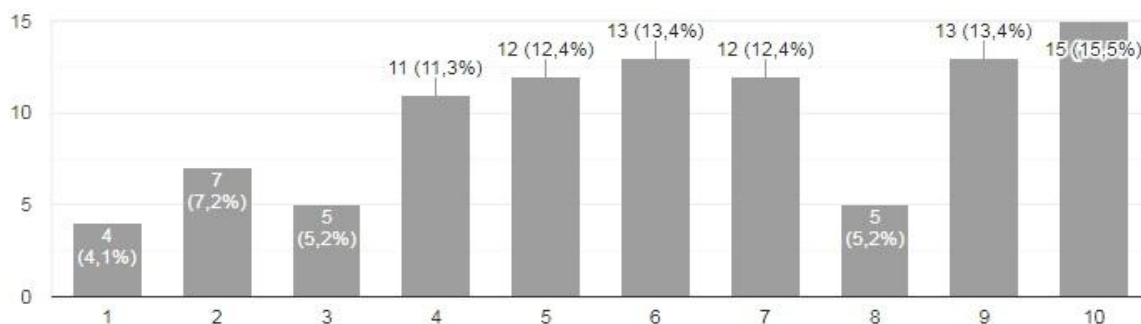
KATASTAR

97 odgovora

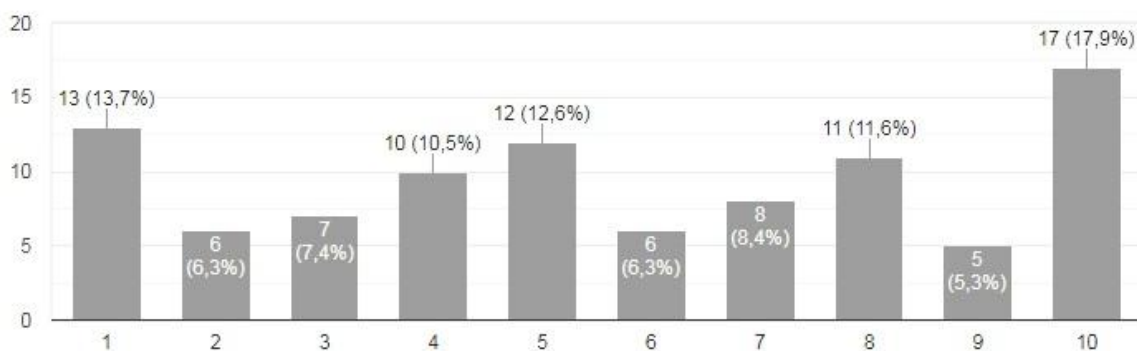
Elektrodistribucija

97 odgovora

Komunalne službe

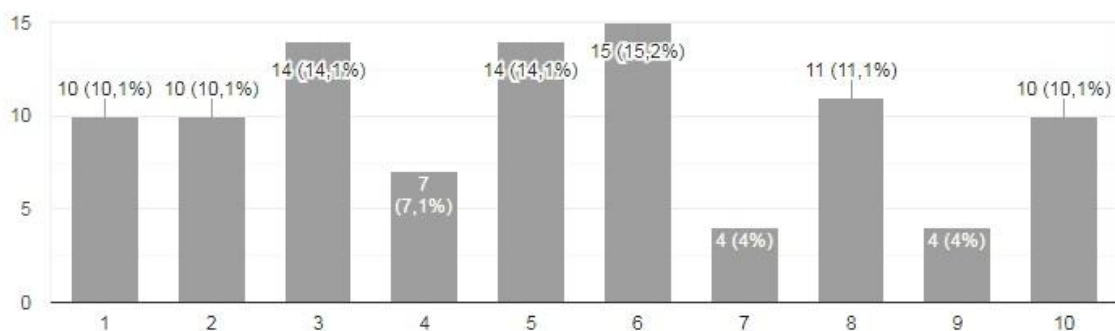
95 odgovora

ANALIZA: Percepcija građana/ki Čačka o koruptivnim pojavama u lokalnoj zajednici

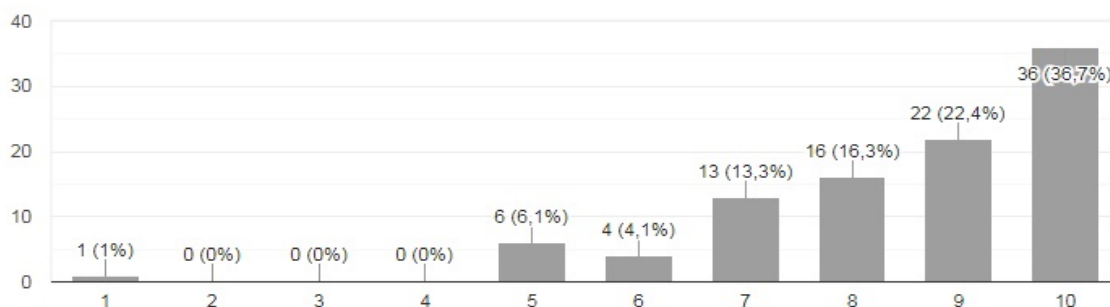
Civilni sektor (NVO)

99 odgovora

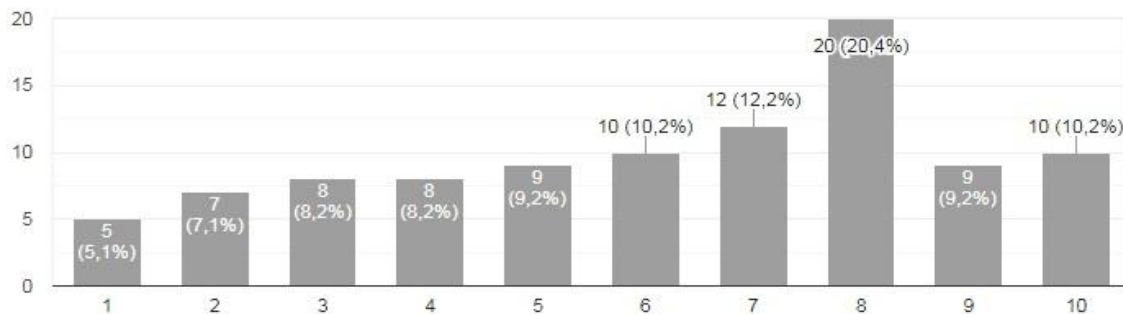
Mediji

98 odgovora

ŠKOLSTVO

98 odgovora

Završno pitanje u anketi je bilo otvorenog tipa: Da li ste bili u prilici da nekoj od gore navedenih službi date mito i kojoj? Od 101 ispitanika/ce, 79 je odgovorilo na ovo pitanje. Samo 15 ispitanih je navelo da nikada nisu dali mito bilo kojoj javnoj službi, dok su ostali mito davali najviše zdravstvu i policiji.

Da li ste bili u prilici da nekoj od gore navedenih službi date mito i kojoj ?

79 одговора

nikada
nisam
Ne
ne
da
нисам
ZDRAVSTVO POLICIJA
НВО И МЕДИЈИ
zdravstvo, katastar, policija....

5.5. ONLINE ANKETA NA PORTALU WWW.CEMAFORUM.RS

Centar za monitoring i aktivizam – CEMA je organizacija civilnog društva koja je već odavno prepoznala značaj i ulogu profesionalnog i objektivnog informisanja koji zadovoljava javni interes građana. Mi smatramo da su mediji civilnog društva u Srbiji gotovo jedina alternativa stranačkim i komercijalnim medijima i centralizovanoj medijskoj sceni. U tom cilju smo osnovali informativni portal WWW.CEMAFORUM.RS koji je među prvim medijima civilnog društva u ovom delu Srbije i u kome građani/ke direktno učestvuju u kreiranju medijskih sadržaja. Kada se publika uključi u proizvodnju informacija, onda se može govoriti da se pristupilo kraudsorsingu (crowdsourcing) kao obliku produkcije. **To je jedan od ključnih modela na kojoj baziramo svoju uređivačku politiku.**

Jedan od načina gde građani/ke mogu da iznesu svoje stavove su i online ankete na portal www.cemaforum.rs. Imajući u vidu činjenicu da je Centar za monitoring i aktivizam – CEMA uz podršku Evropske zadužbine za demokratiju pokrenuo inicijativu za uspostavljanje lokalnih antikoruptivnih mehanizama u gradu Čačku. Kako bi sagledali stavove javnog mnjenja po ovom

pitanju objavili smo anketu na web portal sa pitanjem "Da li podržavate inicijativu za osnivanje Lokalnog antikorupcijskog foruma u gradu Čačku?"

Anketa

1. Da li podržavate inicijativu za osnivanje Lokalnog antikorupcijskog foruma u gradu Čačku?

- DA, trebalo je i ranije
- NE, nema efekta
- NEMAM STAV

Pošalji odgovor Rezultati ankete

Na ponuđene odgovore 73% anketiranih posetilaca portala www.cemaforum.rs je odgovorilo **DA, trebalo je i ranije**, 20% anketiranih smatra da **NEMA EFEKTA u sprečavanju korupcije ukoliko se ovo telo oformi**, a **7% građana/ki NEMA STAV** o ovom pitanju.

Ankete je praćena u periodu od 1.12.2019. do 31.12.2019. godine. Još uvek se nalazi na portal u sekciji ARHIVA ANKETA i dostupna je da se o ovoj temi glasa i u narednom period.

6. ULOGA PRAVOSUĐA U BORBI PROTIV KORUPCIJE

Polazeći od nalaza istraživanja da je uloga policije i sudova u borbi protiv korupcije u društvu ključna, ne samo u procesu otkrivanja i kažnjavanja za krivična dela korupcije, već i u prevenciji ove pojave, sama analiza sudske prakse koja se odnosi na krivična dela korupcije predstavlja pokazatelj efikasnosti sveukupne borbe protiv korupcije u društvu.

Nacionalno krivično zakonodavstvo je u periodu od 2001. do 2006. godine definisalo jedan skup krivičnih dela pod zajedničkim nazivom „Krivična dela korupcije“ (primanje mita, davanje mita, korupcija u organima uprave, nenamensko raspolaganje sredstvima iz budžeta, korupcija u javnim nabavkama...²²

Prema važećem Krivičnom zakoniku (KZ) sa izmenama iz 2009., 2012., i 2013. godine, ova grupa krivičnih dela je prestala da postoji pod ovim nazivom, ali su i dalje ostala, manje-više grupisana u trideset trećoj glavi KZ, kao krivična dela protiv službene dužnosti, kao posebne odredbe o postupku za krivična dela organizovanog kriminala, korupcije i druga izuzetno teška krivična dela. Međutim i pored toga što u nazivu ove glave pominje krivična dela korupcije, ovaj *Zakonik* ne daje definiciju krivičnih dela korupcije, već samo u članu 504-a stav 5 navodi da u grupu krivičnih dela protiv korupcije spadaju: zloupotreba službenog položaja, trgovina uticajem, primanje mita i davanje mita.

Novi Zakonik o krivičnom postupku, koji se za sada primenjuje samo na krivična dela organizovanog kriminala i ratne zločine, ne označava ni jedno krivično delo kao krivično delo korupcije, ali u članu 162 propisuje da je moguće primeniti posebne dokazne radnje za krivična dela zloupotrebe službenog položaja, trgovine uticajem, primanje mita i davanje mita.²³

Pošto su učesnici ankete potvrdili u orijentacionim istraživanjima da u društvu postoji ustaljena praksa davanja mita, u skladu sa navedenim smo uputili *Z A H T E V ZA PRISTUP INFORMACIJI OD JAVNOG ZNAČAJA* Osnovnom sudu u Čačku (Sedište: ul. Cara Dušana br.8/1 32000 Čačak) sa pitanjem da li je pred Osnovnim sudom vođen ili se vodi postupak u vezi sa primanjem mita (član 367) i davanjem mita (član 368) Krivičnog zakonika Republike Srbije u periodu od 1. Januara, 2018. do 30. Juna, 2019. godine.

U prilogima ovog dokumenta nalaze se odgovori Osnovnog suda u Čačku.

²²Detaljnije videti: Aktivni građani protiv KORUPCIJE: Primena dobrih praksi u borbi protiv korupcije u lokalnoj zajednici, dostupno preko: <http://www.partnerssrbia.org/antikorupcija/code/uploads/2014/10/Aktivni-gradjani-protiv-korupcije-pdf-1.41MB.pdf>, str. 25-27., (Datum pristupa: 25.11.2019. godine)

²³Detaljnije videti: Uloga pravosuđa u borbi protiv korupcije, dostupno preko: http://www.mc.rs/upload/documents/saopstenja_izvestaji/2013/013013_Transparentnost-Srbija_uloga-pravosudja-u-borbi-protiv-korupcije.pdf (Datum pristupa: 25.11.2019. godine). Takođe videti i osnovne nalaze istraživanja, dostupno preko: <http://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/aktivnosti-2/obavetenja/266-pravosue-u-borbi-protiv-korupcije-osnovni-nalazi-istraivanja>, (Datum pristupa: 20.11.2019. godine)

7. ČAČAK – GRAD BEZ ANTIKORUPTIVNIH MEHANIZAMA

Centar za monitoring i aktivizam – CEMA iz Čačka je 26. 11. 2019. godine uputio *Zahtev* gradu Čačku za ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja (broj 037-80/2019-IV-8-01), koji je regulisan *Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja* (Sl. glasnik RS br. 120/04, 54/07, 104/2009 i 36/2010). Centar za monitoring i aktivizam – CEMA je zaključno sa 25.12.2019. godine od grada Čačka dobio sledeće informacije:

Da li grad ima nekretnine koje su dodeljene na korišćenje političkim partijama bez nadoknade? Odgovor na ovo pitanje dala je Gradska uprava za urbanizam 09.12.2019. godine. Komisija za poslovni prostor Gradskog veća grada Čačka uvidom u evidenciju izdatih ili datih na korišćenje poslovnih prostora u javnoj svojini grada Čačka, nalazi da **nije** doneta odluka o davanju na korišćenje bez naknade ili u zakup poslovnih prostora na teritoriji grada Čačka, a koji se nalaze u javnoj svojini grada Čačak, političkim partijama.

Da li jedinica lokalne samouprave (grad Čačak) ima telo u okviru Skupštine i/ili gradske uprave koje se bavi razmatranjem pitanja korupcije na lokalnom nivou? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća navela je da Skupština grada Čačka **za sada nije obrazovala** posebno radno telo koje bi se bavilo razmatranjem pitanja korupcije na lokalnom nivou

Da li na lokalnom nivou postoji institucija kojoj se građani mogu obratiti sa žalbama i prijavama u vezi korupcije? Da li postoji mogućnost (anonimne) prijave korupcije od strane građana u vezi rada lokalne administracije? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća pružila je sledeće odgovore: **ne postoji posebno telo** kome bi se građani isključivo obraćali sa žalbama i prijavama u vezi korupcije, dok je Gradska uprava za opšte i zajedničke poslove odgovorila da je gradonačelnik grada Čačka dana 02.12.2015. godine doneo **Pravilnik o postupku unutrašnjeg uzbunjivanja** u gradskim upravama grada Čačka, kojim je u članu 4. predviđeno da postupak unutrašnjeg uzbunjivanja započinje dostavljanjem informacije licu ovlašćenom za prijem informacije i vođenje postupka u vezi sa uzbunjivanjem, pismenim ili usmenim putem.

Da li lokalna skupština i/ili lokalna samouprava imaju usvojen Etički kodeks koji se odnosi na sve zaposlene, uključujući i lokalne odbornike? Da li lokalna skupština i/ili gradonačelnik godišnje razmatra izveštaj o sprovođenju Etičkog kodeksa? Na ova pitanja odgovore su dali i Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća i Gradska uprava za opšte i zajedničke poslove. Obe uprave navode da je Skupština opštine Čačak 2005. godine donela **Odluku o utvrđivanju etičkog kodeksa ponašanja funcionera lokalne samouprave** i **Odluku o utvrđivanju kodeksa ponašanja zaposlenih u upravi i javnim službama u gradu i opštini**, i da su odluke objavljene u *Službenom listu opštine Čačak* broj 9/2005, gde nije predviđena obaveza podnošenja izveštaja o sprovođenju kodeksa. Centar za monitoring i aktivizam je takođe tražio da mu lokalna samouprava dostavi Etički kodeks, (pošto na sajtu grada Čačka postoji arhiva "Službenog lista opštine Čačak" zaključno sa 2008. godinom, (videti link: https://www.cacak.org.rs/Sluzbeni_list-89-1). Do danas, **nadležne službe nisu dostavile traženi dokument**.

Da li grad ima javno dostupne kontakte službenika za informisanje ili osobe za kontakt sa građanima? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća odgovorila je da grad Čačak ima osam gradskih uprava i da svaka uprava ima ovlašćeno lice za pristup informacijama od javnog značaja.

Da li su u protekle dve godine registrovane žalbe Ombudsmanu/Povereniku za informacije od javnog značaja u vezi sa problemom pristupa informacijama? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća navodi da su u protekle dve godine Povereniku za informacije od javnog značaja RS dostavljene četiri žalbe, od kojih je jedna odbijena, a ostale tri su u postupku rešavanja, kao i da je mogućnost uspostavljanja lokalnog ombudsmana predviđena Statutom grada Čačka ("Sl. List grada Čačka broj 6/2019), ali da ta **mogućnost do sada nije iskorišćena**.

Da li su u protekle četiri godine registrovani slučajevi sukoba interesa na lokalnom nivou? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća ističe da u protekle četiri godine Agencija za borbu protiv korupcije nije u gradu Čačku dostavila **ni jednu odluku** kojom se utvrđuje da je funkcioner izabran, postavljen ili imenovan na drugu javnu funkciju suprotno odredbama zakona.

Da li na lokalnom nivou postoje javni registri/baze podataka o imovinskom stanju izabranih osoba? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća navodi da na lokalnom nivou **ne postoje registri podataka** o imovinskom stanju izabranih i postavljenih funkcionera, ali da su informacije o imovini i prihodima funkcionera dostupni na sajtu Agencije za borbu protiv korupcije.

Da li jedinica lokalne samouprave ima usvojen Anti-korupcioni plan/Plan integriteta, usklađen sa Nacionalnom Strategijom za borbu protiv korupcije? Da li je u planu iniciranje osnivanja Lokalnog antikorupcijskog foruma, čiji članovi bi trebalo da prate ostvarivanje Lokalnog antikorupcijskog plana grada Čačka? Uvidom u dokumentaciju, dostavljenu Centru za monitoring i aktivizam, na prvi pogled je uočljivo da gradske službe u Čačku nisu istovetno razumele postavljeno pitanje, ili nisu htele. Naime, u odgovoru koji je dostavila Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća navodi se da je "obavezu izrade Plana integriteta Grad Čačak ispunio 2012. godine i dostavio Agenciji za borbu protiv korupcije". Imajući u vidu da je ta ista Agencija čak četiri godine kasnije, 2016., dostavila lokalnim samoupravama *Model za izradu Antikorupcijskih planova* postavlja se pitanje kakav je uopšte značaj dokumenta na koji se poziva ova gradska služba i da li se može smatrati ispunjenom obavezom u skladu sa Modelom Agencije. S druge strane, u odgovoru koji je dostavila Gradska uprava za opšte i zajedničke poslove jasno stoji da "Grad Čačak nema, za sada, usvojen Lokalni antikorupcijski plan/Plan integriteta. Izrađen je nacrt dokumenta koji će biti uvršten u dnevni red naredne sednice gradskog veća". **Ta, naredna, sednica održana je 20. decembra 2019. godine sa rekordnih 56 tačaka dnevnog reda, ali ne i onom kojom se tiče uspostavljanja antikoruptivnih mehanizama u gradu Čačku.**

Sva dokumentacija se nalazi u prilogima ovog dokumenta.

8. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Postojeće antikorupcijsko zakonodavno nije dalo željene rezultate na lokalnom nivou vlasti, odnosno postoji problem odsustva primene antikorupcijske politike na nivou lokalne samouprave. Kao jedan od razloga, može se navesti i zavisnost od centralnih organa vlasti, usled čega dolazi do pojedinih vidova političke korupcije.

Percepcija građana je da je korupcija veoma prisutna. Zanimljiv nam je podatak da je samo jedna trećina anketiranih priznala da je učestvovala u nekom obliku korupcije što nam govori da je reč o ustaljenoj praksi u društvu, kao i o prisutnom strahu za iznošenje ovakvih informacija. U orijentacionim istraživanjima zdravstvo je prepoznato kao javna služba u kojoj je najviše zastupljena korupcija, dok su u online anketi targetirani mediji kao društvena oblast koja je na prvom mestu po korumpiranosti u svom delovanju.

Zanimljivo je da je, na osnovu dosadašnjih istraživanja Centra za monitoring i aktivizam, medijska sfera prvi put zauzela neslavnu vodeću poziciju. Građani/ke najmanje vide prisutnost korupcije u civilnom sektoru.

Participacija građana u kontroli rada opštinskih organa je na nezadovoljavajućem nivou. Lokalni organi vlasti u gradu Čačku bi trebalo da uspostave kontrolne mehanizme borbe protiv korupcije za šta je, inače, bio rok 30. jun, 2017. Godinu dana pre naznačenog roka, 2016. godine, Agencija za borbu protiv korupcije RS dostavila je Model svim JLS po kome je trebalo da usvoje Lokalne antikorupcijske planove i oforme telo koje će pratiti primenu ovog dokumenta. ***Grad Čačak, do kraja izrade ove Analize, 30.12.2019., nije uspostavio lokalne antikoruptivne mehanizme.*** Možda je to jedan od razloga što naši ispitanici/ce kao najveće zamerke u radu lokalnih organa ističu: netransparentnost u radu, slabu informisanost o radu lokalne samouprave (način na koji se donose odluke, planove i druga pravna akta), odsustvo javne rasprave o ključnim pitanjima za život i rad građana/ki i druge.

Na osnovu dobijenih rezultata istraživanja o percepciji građana/ki o koruptivnim pojavama u gradu Čačku u period od 01.08. do 31.12.2019. godine, autorski tim izdvaja **PREPORUKE**, koje bi svojom primenom mogle doprineti u suzbijanju koruptivnih pojava na lokalnom nivou:

- 1. Uspostavljanje lokalnih antikoruptivnih mehanizama po Modelu Agencije za borbu protiv korupcije***
- 2. Veća transparentnost u radu lokalnih organa (redovno izveštavanje na web stranici, dostupnost dokumenata i drugih pravnih akata...)***
- 3. Edukacija OCD i medija u oblasti monitoringa i izveštavanja o radu lokalnih organa***
- 4. Uspostavljanje redovnog kanala komunikacije između organa lokalne vlasti, OCD, medija i građana/ki***

9. PRILOZI

www.cema.rs

Kursulina 1, 32000 Čačak, Srbija
e-mail: ngocema@gmail.com
[065-894-80-20](tel:065-894-80-20) / [060-485-10-10](tel:060-485-10-10) / [066-332-404](tel:066-332-404)

Poštovani/a,

Udruženje *Centar za monitoring i aktivizam – CEMA¹*, Čačak, uz podršku *Evropske zadužbine za demokratiju* sprovodi projekat „Građanski nadzor lokalne vlasti u Čačku“. Projekat nastoji da unapredi transparentnost, otvorenost i odgovornost javne uprave kroz podršku sveobuhvatnom modelu za borbu protiv korupcije na nivou grada Čačka, sa fokusom na osnivanje Lokalnog antikorupcijskog foruma.

U okviru Projekta, predviđeno je istraživanje i izrada Analize o percepciji građana i lokalne vlasti o koruptivnim pojavama na lokalnom nivou i načinima za njihovo sprečavanje. S obzirom da uspešna borba protiv korupcije podrazumeva i aktivnu uključenost građana/ki, jedan aspekt istraživanja posvećen je ispitivanju percepcije građana/ki o koruptivnim pojavama u lokalnoj samoupravi. Osim što ćemo egzaktnim podacima argumentovati obim ovog problema naš projektni zadatak je i da podstaknemo sve strukture društva da počnu sa rešavanjem identifikovanih koruptivnih pojava na lokalnom nivou.

Stoga vas najljubaznije molimo da popunite upitnik u prilogu.

Uz zahvalnost za vaš doprinos i izdvojeno vreme,

PROJEKTNI TIM

¹UPITNIK JE SASTAVLJEN NA OSNOVU PROGRAMA I AKCIONIH PLANOVA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE U LOKALNIM SAMOUPRAVAMA U SRBIJI I CRNOJ GORI

POL:

Zaokruži: M/Ž

1. Koliko imate godina? (zaokruži/ označi odgovor)

18 – 30

31 – 45

46 – 60

preko 60

2. Koji je vaš stepen stručne sprema? (zaokruži/ označi odgovor)

Osnovna škola

Srednja škola

Viša stručna sprema

Visoka stručna sprema

Magistratura

Doktorat

3. Da li ste zaposleni? (zaokruži/ označi odgovor)

Da, u privatnom sektoru

Da, u javnom sektoru

Nisam zaposlen/na

4. Šta je za vas korupcija? (zaokruži/ označi odgovor)

Davanje mita

Devijacija građanskih prava

Krivično delo

Ustaljen način funkcionisanja državnih aparata

Završavanje poslova preko veze

Zloupotreba radnog mesta

Nešto drugo.....(dopiši)

5. Da li je korupcija prisutna u organima lokalne samouprave grada Čačka? (zaokruži/ označi odgovor)

Da

Ne

Ne želim da odgovorim

6. Ocenite Vaše viđenje postojanja korupcije u organima lokalne uprave (ocene su od 1 do 10; ocena 1 bez korupcije i 10 maksimalna korupcija)

Vaša ocena:(dopiši)

7. Da li je Vaše mišljenje posledica ličnog iskustva? (zaokruži/ označi odgovor)

Da

Ne, mišljenje je formirano na osnovu iskustva drugih

Nešto drugo(dopiši)

Ne znam

8. Koji je po Vašem mišljenju osnovni uzrok pojave korupcije u organima lokalne samouprave? (zaokruži/ označi odgovor)

Komplikovane procedure

Niska primanja službenika u lokalnoj samoupravi

Netransparentnost u radu opštinskih službi

Loša primena zakona

Neobaveštenost građana o svojim pravima

Nepostojanje efikasne unutrašnje i spoljne kontrole u cilju suzbijanja korupcije

Nešto drugo

9. Najosetljiviji poslovi organa lokalne uprave na korupciju? (zaokruži/ označi odgovor)

Prostorno planiranje

Izgradnja objekata, izdavanje građevinskih dozvola

Utvrđivanje, kontrola i naplata javnih prihoda i poreza

Izdavanje odobrenja za rad

Javne nabavke

Inspekcijski nadzor

Upravljanje sredstvima – budžet

Zapošljavanje

Nešto drugo

10. Da li ste se našli u situaciji da nekome ponudite mito? (zaokruži/ označi odgovor)

Da

Ne

Ne želim da odgovorim

11. Da li biste pristali da to uradite (da ponudite mito)? (zaokruži/ označi odgovor)

Da

Ne

Ne želim da odgovorim

12. Da li ste nekada, uz pomoć nekog iz organa lokalne uprave, završili posao preko veze? (zaokruži/ označi odgovor)

Da

Ne

Ne želim da odgovorim

13. Da li ste nekada dali poklon nekome iz organa lokalne samouprave u zamenu za uslugu koja im je u opisu radnog mesta? (zaokruži/ označi odgovor)

Da

Ne

Ne želim da odgovorim

14. Da se nalazite u poziciji službenika u organima lokalne samouprave i da Vam se ponudi mito, da li biste ga primili? (zaokruži/ označi odgovor)

Primio/la bih mito

Odbio/la bih mito

Prijavili bi nadležnim organima

Ne znam što bih uradio /la

Nešto drugo(dopiši)

15. Kome najviše šteti korupcija u organima lokalne samouprave? (zaokruži/ označi odgovor)

Službenicima

Građanima

Svima

16. Da li ste upoznati sa aktivnostima koje lokalna uprava sprovodi na smanjenju korupcije? (zaokruži/ označi odgovor)

Da

Ne

17. Da li znate koji Zakoni, odnosno opštinski propisi doprinose suzbijanju nastanka korupcije i ukoliko je odgovor potvrđan dopišite koji? (zaokruži/ označi odgovor)

Da.....(dopiši)

Ne

Ne želim da odgovorim

18. Koji su najuspešniji načini borbe protiv korupcije? (zaokruži/ označi odgovor)

Unutrašnja kontrola opštinskih službi

Uvođenje strožijih kaznenih mera

Kampanja i edukacija građana i opštinskih službenika

Obezbeđivanje dobrih plata za javne službenike

Pojednostavljivanje procedure i skraćivanje vremena za dobijanje dozvola

Javno objavljivanje i zakonsko procesuiranje otkrivenih slučajeva

Nešto drugo(dopiši)

19. Koje su institucije ključne u borbi za smanjenje korupcije? (zaokruži/ označi odgovor)

Sudstvo

Policija

Republičke službe

Civilni sektor

Mediji

Institucije u kojima je koruptivna radnja identifikovana

Nešto drugo(dopiši)

20. Da li odbornici mogu doprineti borbi protiv korupcije? (zaokruži/ označi odgovor)

Da

Ne

Ne znam

21. Da li ste dovoljno obavešteni o donošenju važnih odluka, za one za koje ste zainteresovani u organima lokalne uprave? (zaokruži/ označi odgovor)

Da , potpuno sam obavešten

Da, ako pitam dobijem odgovor, odnosno informaciju

Ne, teško dolazim do potrebnih informacija

22. Na koji način se informišete odnosno kako dolazite do tih informacija? (zaokruži/ označi odgovor)

Putem medija

Od strane lokalnih službenika

Od strane lokalnih funkcionera

Prijatelja / rođaka – poslovnih partnera

Nešto drugo(dopiši)

23. U kojim još javnim službama ima korupcije i rangirajte je na skali od 1 – bez korupcije do 10 – korupcija izuzetno zastupljena

Zdravstvo(dopiši ocenu)

Školstvo (dopiši ocenu)

Policija(dopiši ocenu)

Katastar(dopiši ocenu)

Elektrodistribucija(dopiši ocenu)

Komunalne službe(dopiši ocenu)

Civilni sektor (NVO)(dopiši ocenu)

Mediji(dopiši ocenu)

Nešto drugo(dopiši i oceni)

24. Da li ste bili u prilici da nekoj od gore navedenih službi date mito i kojoj ?

Da , često(dopiši kojoj)

Retko(dopiši kojoj)

Nikada

Ostalo(dopiši)

HVALA NA SARADNJI!

Grad Čačak uputio Centru za monitoring i aktivizam obaveštenje po zahtevu za ostvarivanje prava na traženu informaciju

Centar za monitoring i aktivizam – CEMA iz Čačka je 26. 11. 2019. godine uputio *Zahtev* gradu Čačak za ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja (broj 037-80/2019-IV-8-01), koji je regulisan *Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja* (Sl. glasnik RS br. 120/04, 54/07, 104/2009 i 36/2010).

Zahtev je prosleđen svim ovlašćenim licima za postupanje po zahtevima za slobodan pristup informacijama od javnog značaja u gradskim upravama i stručnim službama. Centar za monitoring i aktivizam – CEMA je zaključno sa 25.12.2019. godine od grada Čačka dobio sledeće informacije:

Da li grad ima nekretnine koje su dodeljene na korišćenje političkim partijama bez nadoknade? Odgovor na ovo pitanje dala je Gradska uprava za urbanizam 09.12.2019. godine. Komisija za poslovni prostor Gradskog veća grada Čačka uvidom u evidenciju izdatih ili datih na korišćenje poslovnih prostora u javnoj svojini grada Čačka, nalazi da ***nije*** doneta odluka o davanju na korišćenje bez naknade ili u zakup poslovnih prostora na teritoriji grada Čačka, a koji se nalaze u javnoj svojini grada Čačak, političkim partijama.

Da li jedinica lokalne samouprave (grad Čačak) ima telo u okviru Skupštine i/ili gradske uprave koje se bavi razmatranjem pitanja korupcije na lokalnom nivou? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća navela je da Skupština grada Čačka ***za sada nije obrazovala*** posebno radno telo koje bi se bavilo razmatranjem pitanja korupcije na lokalnom nivou

Da li na lokalnom nivou postoji institucija kojoj se građani mogu obratiti sa žalbama i prijavama u vezi korupcije? Da li postoji mogućnost (anonimne) prijave korupcije od strane građana u vezi rada lokalne administracije? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća pružila je sledeće odgovore: ***ne postoji posebno telo*** kome bi se građani isključivo obraćali sa žalbama i prijavama u vezi korupcije, dok je Gradska uprava za opšte i zajedničke poslove odgovorila da je gradonačelnik grada Čačka dana 02.12.2015. godine doneo ***Pravilnik o postupku unutrašnjeg uzbunjivanja*** u gradskim upravama grada Čačka, kojim je u članu 4. predviđeno da postupak unutrašnjeg uzbunjivanja započinje dostavljanjem informacije licu ovlašćenom za prijem informacije i vođenje postupka u vezi sa uzbunjivanjem, pismenim ili usmenim putem.

Da li lokalna skupština i/ili lokalna samouprava imaju usvojen Etički kodeks koji se odnosi na sve zaposlene, uključujući i lokalne odbornike? Da li lokalna skupština i/ili gradonačelnik godišnje razmatra izveštaj o sprovođenju Etičkog kodeksa? Na ova

pitanja odgovore su dali i Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća i Gradska uprava za opšte i zajedničke poslove. Obe uprave navode da je Skupština opštine Čačak 2005. godine donela **Odluku o utvrđivanju etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave** i **Odluku o utvrđivanju kodeksa ponašanja zaposlenih u upravi i javnim službama u gradu i opštini**, i da su odluke objavljene u *Službenom listu opštine Čačak* broj 9/2005, gde nije predviđena obaveza podnošenja izveštaja o sprovođenju kodeksa. Centar za monitoring i aktivizam je takođe tražio da mu lokalna samouprava dostavi Etički kodeks, (pošto na sajtu grada Čačka postoji arhiva "Službenog lista opštine Čačak" zaključno sa 2008. godinom, (videti link: https://www.cacak.org.rs/Sluzbeni_list-89-1). Do danas, **nadležne službe nisu dostavile traženi dokument**.

Da li grad ima javno dostupne kontakte službenika za informisanje ili osobe za kontakt sa građanima? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća odgovorila je da grad čačak ima osam gradskih uprava i da svaka uprava ima ovlašćeno lice za pristup informacijama od javnog značaja.

Da li su u protekle dve godine registrovane žalbe Ombudsmanu/Povereniku za informacije od javnog značaja u vezi sa problemom pristupa informacijama? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća navodi da su u protekle dve godine Povereniku za informacije od javnog značaja RS dostavljene četiri žalbe, od kojih je jedna odbijena, a ostale tri su u postupku rešavanja, kao i da je mogućnost uspostavljanja lokalnog ombudsmana predviđena Statutom grada Čačka ("Sl. List grada Čačka broj 6/2019), ali da ta **mogućnost do sada nije iskorišćena**.

Da li su u protekle četiri godine registrovani slučajevi sukoba interesa na lokalnom nivou? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća ističe da u protekle četiri godine Agencija za borbu protiv korupcije nije u gradu Čačku dostavila **ni jednu odluku** kojom se utvrđuje da je funkcioner izabran, postavljen ili imenovan na drugu javnu funkciju suprotno odredbama zakona.

Da li na lokalnom nivou postoje javni registri/baze podataka o imovinskom stanju izabраних osoba? Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća navodi da na lokalnom nivou **ne postoje registri podataka** o imovinskom stanju izabраних i postavljenih funkcionera, ali da su informacije o imovini i prihodima funkcionera dostupni na sajtu Agencije za borbu protiv korupcije.

Da li jedinica lokalne samouprave ima usvojen Anti-korupcioni plan/Plan integriteta, usklađen sa Nacionalnom Strategijom za borbu protiv korupcije? Da li je u planu iniciranje osnivanja Lokalnog antikorupcijskog foruma, čiji članovi bi trebalo da prate ostvarivanje Lokalnog antikorupcijskog plana grada Čačka? Uvidom u dokumentaciju, dostavljenu Centru za monitoring i aktivizam, na prvi pogled je uočljivo da gradske službe u

Čačku nisu istovetno razumele postavljeno pitanje, ili nisu htele. Naime, u odgovoru koji je dostavila Gradska uprava za stručne poslove Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća navodi se da je *“obavezu izrade Plana integriteta Grad Čačak ispunio 2012. godine i dostavio Agenciji za borbu protiv korupcije”*. Imajući u vidu da je ta ista Agencija čak četiri godine kasnije, 2016., dostavila lokalnim samoupravama *Model za izradu Antikorupcijskih planova* postavlja se pitanje kakav je uopšte značaj dokumenta na koji se poziva ova gradska služba i da li se može smatrati ispunjenom obavezom u skladu sa Modelom Agencije. S druge strane, u odgovoru koji je dostavila Gradska uprava za opšte i zajedničke poslove jasno stoji da *“Grad Čačak nema, za sada, usvojen Lokalni antikorupcijski plan/Plan integriteta. Izrađen je nacrt dokumenta koji će biti uvršten u dnevni red naredne sednice gradskog veća”*. **Ta, naredna, sednica održana je 20. decembra 2019. godine sa rekordnih 56 tačaka dnevnog reda, ali ne i onom koja se tiče uspostavljanja antikoruptivnih mehanizama u gradu Čačku.**

Sva dokumentacija se nalazi u prilogu.

Образац:

ГРАД ЧАЧАК, ЖУПАНА СТРАЦИМИРА БРОЈ 2, 32000 Чачак
назив и седиште органа коме се захтев упућује

**ЗАХТЕВ
ЗА ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈИ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА**

На основу члана 15. ст. 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10), од горе наведеног органа захтевам:*

обавештење да ли поседује тражену информацију;

увид у документ који садржи тражену информацију;

копију документа који садржи тражену информацију;

достављање копије документа који садржи тражену информацију:**

поштом

електронском поштом

факсом

на други начин:*** _____

Овај захтев се односи на следеће информације:

1. Јединица локалне самоуправе (град Чачак) има тело у оквиру Скупштине и/или градске управе које се бави разматрањем питања корупције на локалном нивоу? Ако је одговор ДА упишите назив органа и доставите копију Статута.
2. На локалном нивоу постоји институција којој се грађани могу обратити са жалбама и пријавама у вези корупције? Уколико је одговор ДА упишите назив органа и доставите нам информације о броју поднетих жалби у периоду од оснивања овог органа.
3. Локална скупштина и/или локална управа имају усвојен Етички кодекс који се односи на све запослене, укључујући и локалне одборнике? Уколико је одговор ДА, доставите копију Етичког кодекса.
4. Локална скупштина и/или градоначелник годишње разматра извештај о спровођењу Етичког кодекса? Уколико је одговор ДА, доставите нам копију последњег Извештаја.
5. Јединица локалне самоуправе има усвојен Анти-корупциони план/План интегритета, усклађен са Националном Стратегијом за борбу против корупције? Уколико је одговор ДА, доставите нам копију истог.
6. Да ли град има јавно доступне контакте службеника за информисање или особе за контакт са грађанима? Уколико је одговор ДА, молимо вас да нам пошаљете линк где се контакти налазе на сајту града Чачка.
7. Да ли су у протекле две године регистроване жалбе Омбудсману/Поверенику за информације од јавног значаја у вези са проблемом приступа информацијама? Уколико је одговор ДА, молимо Вас да упишете колико их је било.
8. Да ли су у протекле четири године регистровани случајеви сукоба интереса на локалном нивоу? Уколико је одговор ДА, молимо Вас да упишете колико их је било.

9. Да ли град има некретнине које су додељене на коришћење политичким партијама без надокнаде? Уколико је одговор ДА, молимо вас да нам напишете где се налазе те некретнине и којим политичким партијама су уступљене?
10. Да ли постоји могућност (анонимне) пријаве корупције од стране грађана у вези рада локалне администрације? Уколико је одговор ДА коме се такви случајеви пријављују, ко је контакт особа у градској управи?
11. На локалном нивоу постоје јавни регистри/базе података о имовинском стању изабраних особа? Уколико је одговор ДА, молимо вас пошаљите нам линк такве базе података.
12. Да ли је у плану иницирање оснивања Локалног антикорупцијског форума, чији чланови би требало да прате остваривање Локалног антикорупцијског плана града Чачка? Уколико је одговор ДА, за када је заказана конститутивна седница?

Удружење „Центар за мониторинг и активизам – ЦЕМА“, Чачак
Тражилац информације/Име и презиме

У Чачку

Миодрага Миховића бр.12/ Курсулина 1, 32000 Чачак
адреса

дана 26.11. 2019. године

ngocema@gmail.com
други подаци за контакт

.....
ПОТПИС

* У кућици означити која законска права на приступ информацијама желите да остварите.

** У кућици означити начин достављања копије докумената.

*** Када захтевате други начин достављања обавезно уписати који начин достављања захтевате.

Република Србија
Град Чачак
Градска управа за стручне послове Скупштине,
Градоначелника и Градског већа
Овлашћено лице за поступање по захтеву
за слободан приступ информацијама од јавног значаја
Број: 037-80/2019-IV-8-01
11. децембар 2019. године
ЧАЧАК

На основу члана 16. став 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, поступајући по захтеву Удружења „Центар за мониторинг и активизам - ЦЕМА“, из Чачка, улица Курсулина 1, достављам:

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е
по захтеву за остваривање права на тражену информацију

Поступајући по захтеву број 037-80/2019-IV-8-01 од 27. новембра 2019. године, у року утврђеном чланом 16. ст. 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, обавештавам Вас вас следеће:

Градска управа за стручне послове Скупштине, Градоначелника и Градског већа града Чачка у могућности је да одговори на нека од питања обухваћена вашим захтевом:

Скупштина града Чачка, за сада, није образовала посебно радно тело које би се бавило разматрањем питања корупције на локалном нивоу. Не постоји посебно тело коме би се грађани искључиво обраћали са жалбама и пријавама у вези корупције, већ постоји скупштинско радно тело Комисија за притужбе и предлоге која разматра притужбе на рад органа и служби Града.

Скупштина општине Чачак 2005. године донела је Одлуку о утврђивању етичког кодекса понашања функционера локалне самоуправе и Одлуку о утврђивању кодекса понашања запослених у управи и јавним службама у граду и општини, објављено у „Службеном листу општине Чачак“ број 9/2005. Није предвиђена обавеза подношења извештаја о спровођењу кодекса.

Обавезу израде Плана интегритета Град Чачак испунио је 2012. године, а план је урађен у електронској форми задатог обрасца питања и одговора и на исти начин прослеђен Агенцији за борбу против корупције.

Установљење локалног омбудсмана предвиђено је Статутом града Чачка („Сл. лист града Чачка“ број 6/2019) као могућност. До сада локални омбудсман није установљен.

Град Чачак има 8 градских управа. Свака Управа за себе има овлашћено лице за приступ информацијама од јавног значаја, а у протекле две године Поверенику за информације од јавног значаја РС укупно је изјављено 4 жалбе од којих је једна одбијена а остале три су у поступку решавања. У протекле четири године Агенција за борбу против корупције није граду Чачку доставила ниједну одлуку којом се утврђује да је функционер изабран, постављен или именован на другу јавну функцију супротно одредбама закона.

На локалном нивоу не постоје регистри података о имовинском стању изабраних и постављених функционера. Агенција за борбу против корупције води Регистар извештаја о имовини и приходима функционера који је доступан на сајту Агенције. Агенцији за борбу против корупције сви функционери достављају обавештење о имовини и и примања у року од месец дана од дана избора или постављења на функцију.

***Друге информације ова Градска управа не поседује. Градска управа за опште и заједничке послове којој сте се такође обратили, доставиће део информација са којима располаже у вези са захтевом.

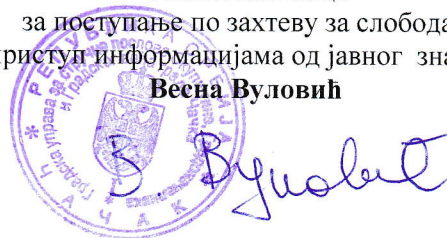
Прилог: допис Комисије за пословни простор у вези са пословним простором у јавној својини града Чачка

Достављено:

1. именованом
2. архиви

Овлашћење за поступање: Решење број 031-68/2017-IV-8-01 од 19. октобра 2017. године

Овлашћено лице
за поступање по захтеву за слободан
приступ информацијама од јавног значаја
Весна Вуловић

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАДСКА УПРАВА ЗА УРБАНИЗАМ
ГРАДА ЧАЧКА
Број предмета: Службено/2019-IV-2
09.12.2019. године
Ч А Ч А К

УДРУЖЕЊЕ „ЦЕНТАР ЗА МОНИТОРИНГ И АКТИВИЗАМ – ЦЕМА“ ЧАЧАК

ЧАЧАК

ул. Миодрага Мићовића бр. 12 Курсулина 1

Предмет: Обавештење по захтеву за приступ информацији од јавног значаја

На основу члана 16. став 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“ број 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10), Комисија за пословни простор града Чачка, поступајући по захтеву УДРУЖЕЊА „ЦЕНТАР ЗА МОНИТОРИНГ И АКТИВИЗАМ – ЦЕМА“ ЧАЧАК од 26.11.2019.год, обавештава тражиоца информације следеће:

Комисија за пословни простор Градског већа града Чачка води службену евиденцију, односно списак пословних простора у јавној својини града Чачка које издаје у закуп.

Увидом у евиденцију издатих или датих на коришћење пословних простора у јавној својини града Чачка, обавештавамо вас да **Комисија за пословни простор није донела одлуку о давању на коришћење без накнаде или у закуп пословних простора на територији града Чачка, а који се налазе у јавној својини града Чачак, политичким партијама.**

Комисија за пословни простор града Чачка, тражиоца информације по овом захтеву обавештава о информацијама од јавног значаја којима располаже.

Председник
Комисије за пословни простор
Мирослав Петковић, дипл.правник

Република Србија
Град Чачак
Градска управа за
опште и заједничке послове
Број:037-80/2019-IV-8-01
11. децембар 2019. године
ЧАЧАК

На основу члана 16. став 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, поступајући по захтеву Удружења „Центар за мониторинг и активизам - ЦЕМА“, из Чачка, улица Курсулина 1, достављам:

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е
по захтеву за остваривање права на тражену информацију

Поступајући по захтеву број 037-80/2019-IV-8-01 од 27. новембра 2019. године, у року утврђеном чланом 16. ст. 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, вас следеће:

Скупштина општине Чачак 2005. године донела је Одлуку о утврђивању етичког кодекса понашања функционера локалне самоуправе и Одлуку о утврђивању кодекса понашања запослених у управи и јавним службама у граду и општини, објављено у „Службеном листу општине Чачак“ број 9/2005, где није предвиђена обавеза подношења извештаја о спровођењу кодекса.

Градоначелник града Чачка је дана 02.12.2015. године, донео Правилник о поступку унутрашњег унутрашњег узбуњивања у градским управама Града Чачка, којим је у члану 4. предвиђено да поступак унутрашњег узбуњивања започиње достављањем информације лицу овлашћеном за пријем информације и вођење поступка у вези са узбуњивањем, писмено или усмено.

Град Чачак, за сада, нема усвојен Локални анти-корупциони план/План интегритета. Израђен је нацрт документа који ће бити уврштен у дневни ред наредне седнице Градског већа. Након усвајања предлога анти-корупционог плана у плану је оснивање Локалног антикорупционог савета

***Друге информације ова Градска управа не поседује. Градска управа за стручне послове градоначелника, градског већа и скупштине, којој сте се такође обратили, доставиће део информација са којима располаже у вези са захтевом.

начелник
Небојша Бежанић

Zahvaljujemo se stručnim saradnicima, studentima – volonterima, lokalnim medijima, čačanskoj Gimnaziji, udruženjima osoba sa invaliditetom, organizacijama civilnog društva i svim građankama i građanima grada Čačka koji su dali svoj doprinos u izradi ove Analize.

Autorski tim:

Marija Nedeljković Pravdić

Svetlana Kojanović

Dragana Krnetić

Grafički dizajn:

Luka Kojanović (Media Team Leader CK d.o.o)

Izdavač: Centar za monitoring i aktivizam – CEMA, Čačak

30.12.2019.

Copyright2019.CEMA